Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Ludas Községi Önkormányzat

2024-2029

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 3
Bevezetés 3
A település bemutatása 3
Értékeink, küldetésünk 11
Célok 11

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 13
1. Jogszabályi háttér bemutatása 13
2. Stratégiai környezet bemutatása 14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 37
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 53
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 59
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 66
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 72
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 74

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 75
1. A HEP IT részletei 75
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 75
A beavatkozások megvalósítói 77
Jövőképünk 77
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 78
3. Megvalósítás 88
A megvalósítás előkészítése 88
A megvalósítás folyamata 88
Monitoring és visszacsatolás 90
Nyilvánosság 90
Érvényesülés, módosítás 91
4. Elfogadás módja és dátuma ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" c. dokumentum szerint átdolgozva** Ludas Községi Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[1] valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Földrajzi elhelyezkedése

Ludas a Mátra hegység déli előterében, a Keleti-Mátraalja kistájon elhelyezkedő település.

Földtörténeti kialakulása annak a vulkanikus tevékenységnek az eredménye, amely létrehozta hazánk legmagasabb hegységét, a Mátrát. A vulkáni kitörések és utóműködések a kőzetlemezek süllyedéséhez és emelkedéséhez vezettek, a kimagasló hegyvonulat előterében létrejött a Pannon beltenger, amelynek gazdag mocsári növényvilága a visontai szénbányászat alapja lett. A kistáj kőzettani alapja többnyire bádeni andezit, amelyre helyenként bádeni-szarmatamárga, homokkő és agyag települt. Erre az üledékegyüttesre rakódtak rá a felsőpannóniai emeletlignites képződmények sok telepes kifejlődésben. Az 1000 millió tonnás nagyságrendű készlet töredékét Visonta környékén, Ludastól pár kilométerre bányásszák. Ezt az üledéket a kistáj északi részén pleisztocén törmelékkúpok kavicsos-homokos képződmények, a déli irányba pedig egyre nagyobb vastagságban pleisztocén lejtőagyagok, tarkaagyagok fedik. A kistáj 109 és 300 méter közötti tengerszint feletti magasságban helyezkedik el, közepes magasságú hegységelőtti dombság, a Mátra hegylábfelszíne. A kistáj gyengén szabdalt, a hordalékkúpokat a vízfolyások völgyközi hátakká szabdalták, a hordalékkúp-rendszert süllyedékek tagolják.

Ludas egyetlen jelentős vízfolyása a Bene patak. A 18. század végén Heves megye II. József-kori katonai leírása szerint a patak sekély, medre mocsaras, nagy esőzéskor áradásra hajlamos. A rétek ingoványosak, a tölgyesek ritkák. A Bene patak menti mocsaras részek lecsapolása és a terület vízrendezése 1899-ben történt meg. A térség a Tarna vízgyűjtő területéhez tartozik.. A község éghajlata mérsékelten meleg. A Mátra szélvédő hatása miatt a keleti, vagy nyugati széljárás kevéssé szárítja ki a termőtalajt.

A tájhasználat ma is megfelel az évszázados gyakorlatnak. A jó minőségű földeket szántóföldi kultúra jellemzi, a réteken legelőgazdálkodás folyik. A terület mezőgazdasági hasznosítása követi a táj adottságait, déli irányban a szántók, a Bene patak mentén a legelők dominálnak. Erdősült részek a község nyugati és északi határát szegélyezik. Ludas közigazgatási területe 2023-ban 10,79 négyzetkilométer (1079 hektár) volt. A település napjainkban Gyöngyös város vonzáskörzetéhez tartozik. Megközelíteni nyugat-kelet irányból az M3-as autópályán, a 3. számú főközlekedési úton, vagy a Budapest-Sátoraljaújhely vasútvonalon lehet. Az észak-dél irányú közlekedést a 3206-os út biztosítja. A falu a járásszékhely Gyöngyöstől 15 km-re helyezkedik el.

[1] Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Ludas történelme

Az M3-as autópálya építése előtt 1992-ben a Wilrám-tanyán őskori maradványokat találtak. A Bene-patak völgyének 2007-2008. évi vizsgálatakor az Alsórétek, az Alsóréti partél, a Kertekalja és a Rétrejáró nevű területeken a Badeni kultúra jelenlétére, továbbá kelta és szarmata népesség megtelepedésére találtak bizonyítékot. A Hatvan-Miskolc vasúti vonalszakasz fejlesztésekor 2016-ban a Rétrejáró nevű területen dokumentáltak szarmata maradványokat. A község közigazgatási területén a legnagyobb régészeti feltárás a visontai déli bányatelepek megnyitása előtt 1998 és 2002 között történt. Ludas és Karácsond határában, a Varjú-dűlőben folytatott leletmentés a hazai és a nemzetközi régésztársadalom érdeklődésének fókuszába került. A Varjú-dűlőn végzett feltárás Magyarország egyik legnagyobb, komplex módon feldolgozott régészeti lelőhelye volt. A 23 hektáros terület 1400 objektumáról összesen 800 zsák tárgyat, vagy töredéket gyűjtöttek össze.

A magyarság megtelepedése a honfoglalás és az államszervezés közti egy évszázadban a mai megyehatárainkon belül három korai várkörzet, a hevesi, a patai és az egri, valamint két fejedelmi-királyi udvarhely, a poroszlói és a szihalmi köré tehető. A korai várkörzetek, nemzetségfői, fejedelmi-királyi szállások, udvarházak kialakulása a közép-európai sajátosságnak számító szolgáltató falvak rendszerének bizonyítéka. Ezek a birtokközpontok a szerveződő állam területi „sejtjeiként" működtek, egyaránt szolgálva a közigazgatás működését, valamint a katonai és a politikai hatalom fenntartását. Az első szervezett szálláshelyek egyike a 10. században a hevesi várispánság volt. A hevesi vár – melynek pontos helye máig vitatott, ám abban a történészek és a régészek egyetértenek, hogy semmiképp sem a mai Heves városában.

A hevesi várkörzet körül egy jól meghatározható 50 kilométer sugarú körben a 10-11. században meglehetősen nagy volt a településsűrűség. Ezen korai szálláshelyek várjobbágyi, várnépi települések voltak, amelyek Géza és Taksony tudatos településszervező munkájának eredményei.

A szolgáltató települések kialakulása összefüggött a vár népességének kiszolgálásával. A hevesi várkörzet legnyugatibb határa a mai Ludas területe. Ludas névadása magyar eredetű, a ma is ismert lúd szóból keletkezett. Ennek alapján elképzelhető, hogy az itt megtelepedett népek lúddal szolgálták a hevesi várat, vagy pedig vadludak vadászatára használt hely volt. A korai község helyét egyértelműen a hevesi vár legkülsőbb védelmi/szolgáltató vonalában tüntették fel, megjegyezve, hogy vélhetően a 10-11. században alapították.

A települést először 1464-ben Lwdas alakban említik a források. A Ludas írásmód 1773-ban jelent meg, ekkortól a falu neve változatlan. Ludas a középkorban Heves vármegyéhez tartozott. Szent István király önálló Heves vármegyét nem szervezett, az Észak-Magyarországot átfogó korai nagy közigazgatási egység elnevezése Újvár megye volt. A Mátra déli részének egyik központja a hevesi vár lett, így jött létre az újvári ispántól függő, kezdetben nem önálló hevesi udvarispánság. A mohácsi csatavesztés 1526. augusztus 29-én megpecsételte az önálló középkori magyar királyság sorsát. II. Lajos halálát követen a kettős királyválasztás következményei sújtották az országot, melyet I. János és Ferdinánd csapatai hadszíntérré változtattak. Az első adóösszeírásokat a törökök az 1545/46-os esztendőben készítették.27 Ebben Ludas lakatlan településként szerepel. A következő összeírás az 1550. évi – amely valójában 1546- ban készült –, de Ludason ismét nem volt adóztatható személy. Az 1570. évi, a hatvani szandzsák területén készült összeírás szerint Ludas újranépesült. Ludason 7 háztartást írtak össze és a következő termények és tevékenységek után vetettek ki adót. A végvárak környékén dúló harcok és portyázások hatására a ludasiak a 17. században gyakran szenvedtek. 1676-ban a falu népességét nem csak portyázók pusztították, hanem a marhavész és annak következménye, az éhínség is. A falut a 17. században kuriális községnek nevezték. Erről tanúskodik a község első pecsétje, melynek közepén egy lúd látható, felirat: „Curialis Ludasi Pe.H.V."

Ludas agráriumát a hagyományos gabonatermesztés és állattartás mellett meghatározta a Mátra alja egyik jellegzetessége, a szőlő- és borkultúrára. A talajadottságok, a domborzati viszonyok és az éghajlat kedvező volt a szőlőműveléshez.

A 17. század végén Ludas lakatlan volt, de 1701-ben újra népesült: 32 jobbágyférfi költözött vissza családjával a településre. A 18. század elején ezek a jobbágyok ismételten elmenekültek, de 1712 és 1715 között heten közülük ismét visszatelepültek. A falu határa a királyi kincstáré volt, a földeken három zálogbirtokos, az Okolicsányi, a Patay családok és a Koháry grófokkal rokonságban álló Michalekek osztoztak. A három egyenlő részre osztott határban 13 konvenciós cselédnek minősíthető jobbágy és 6 állatgondozó élt. A falu jogállása kuriális zsellér- és cselédfalu volt. Ludas birtokviszonyainak rendezése az

évszázad harmincas éveiben történt meg. Ez az időszak egybeesik a Vas megyei Tarródy család Heves megyei ágának felemelkedésével. Tarródy József hivatali működése idején még nem élt Ludason, mivel itteni kúriájuk építése csak 1780 körül kezdődött. A települést – ahol ekkor 50 lakóházban 435 fő, összesen 71 család élt– viszont tudatosan fejlesztette faluvá. Tarródy megrendelésére 1754-ben elkezdődött az új templom építése.

Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc után a neoabszolutizmus idején Heves vármegyét a pest-budai polgári kerületbe osztották be.

Az 1863-ban kiadott helységnévtár négy járásra osztotta a vármegyét, Ludas a Tarnai járásba került. Egy újabb közigazgatási változás következtében a település 1876-ban a verpeléti székhelyű Tarnai közép járás része lett, 1883-ban pedig a gyöngyösi központtal megszervezett Gyöngyösi szolgabírói járáshoz került. Ezt az állapotot az 1950. évi tanácsi átszervezés szüntette meg.

A település polgári kori közigazgatása 1871-től a detki körjegyzőség részeként alakult ki. Ekkor kisközségként jegyezték Ludast. Lakossági kezdeményezésre indult el az önálló nagyközséggé válás. A hivatalos eljárást 1920-ban kezdeményezte az alispán. A település 1922-ben kivált a detki körjegyzőségből és belügyminiszteri engedéllyel önálló nagyközséggé alakult. 1940-ben a belügyminisztériumban felmerült annak lehetősége, hogy Ludas ismét kisközség lesz, de ezt a tervet a vármegye közbenjárásra elvetetették. 1950-ben a település önálló tanácsú községgé alakult. Egy újabb közigazgatási átszervezés következtébe 1973-ban a falu Detk Községi Közös Tanács néven és székhellyel egyesült Detkkel. A közös tanácshoz 1979-ben Halmajugra is csatlakozott. Ludas 1971-ben iparhatósági jogkört, 1982-ben építésügyi hatást kapott. A rendszerváltáskor Ludas önálló községként folytatta működését. A polgári anyakönyveket 1895-től 1922-ig a detki községházán, 1922-től 1973-ig Ludason, ezt követően a rendszerváltásig ismét Detken vezették. 1990 után a falu önálló anyakönyvi kerület lett. A történelmi Magyarország területén a Heves megyei Ludason kívül még három Ludas nevű település létezett: Maros-, Bácska- és Bákó megyékben.

A község népessége a 19. század közepétől 1920-ig egyenletesen fejlődött. 1785-ben 434 fő lakott a faluban, 1857-ig ez a szám csupán száz fővel nőtt. Ettől kezdve 1920-ig folyamatos, viszont egyenletes a lélekszám emelkedése. A lakosságszám a két világháború közt stagnált. A népesség nagyobb mértékű csökkenése az 1960-as években kezdődött. A századfordulón kezdődött kivándorlási hullám kis mértékben érintette a falut: 50 ludasi próbált szerencsét Amerikában, ami lényegesen kisebb demográfiai veszteséget eredményezett, mint Detken. Nemzetiségi és vallási viszonyait tekintve Ludas homogén: 1890 és 1941 között 1-3 német nemzetiség élt a községben, a többiek magyarnak vallották magukat. Ludas lakossága zömmel római katolikus volt. Az izraelita felekezetű lakosság lélekszáma 1890-ben volt a legmagasabb, ekkor a község népességének 4,6 százalékát alkották.

A pártállam megszűnésekor Ludas társadalmi-, gazdasági helyzete megegyezett a hasonló nagyságú agrárközösségek helyzetével. A népességszám egy évtized alatt 165 fővel csökkent, 1990-ben mindössze 798 lakos élt a faluban. Az urbanizáció és a közeli városok középfokú oktatási lehetőségei miatt a lakosok életkori aránya is nagyon kedvezőtlen volt: a ludasiak 28 százaléka volt 60 év felett (230 fő), s ezzel száz gyermekkorúra 189 statisztikailag öregkorú jutott.

A községből az aktívkorú, keresőképes réteg hiányzott. 1990-ben csupán 327 fő volt az aktív kereső, közülük 10 fő rendelkezett felsőfokú végzettséggel, 56 főnek volt középiskolája és 85 főnek szakmunkás, vagy szakiskolája. Ludason csupán 92 helybeli tudott elhelyezkedni, 239 fő ingázott, közülük 162 fő naponta. Különösen kedvezőtlen volt, hogy helyben csak 37-en találtak fizikai és 7-en szellemi munkát.

A rendszerváltásig átalakult a foglalkozási szerkezet is. A mezőgazdaság már csak 26 főnek adott rendszeres munkát, 79-en az iparban dolgoztak, 57-en pedig a közlekedésben vagy távközlésben dolgoztak. Jól mutatja az elnéptelenedés folyamatát, hogy 1990-ben Ludason 221 család élt, de a házak száma 366 volt, s ebből 24 üresen állt. Hiába nőtt a lakások komfortfokozata, 84 házban három vagy annál is több szoba volt, a helyi munkalehetőség hiánya miatt a község népességmegtartó ereje csekély volt. Ezt a tendenciát már előrevetítette az is, hogy a ’80-as években csupán 27 új családi ház épült, ami lényegesen kevesebb, mint az azt megelőző évtizedben (50 darab). Egy lakásban a rendszerváltáskor statisztikailag már kevesebb, mint 2 ember élt.

A rendszerváltás után két évtizeddel a lélekszám gyakorlatilag változatlan (796 fő) volt, ellenben a lakosság iskolai végzettségében nagy változás következett be: 135 fő rendelkezett érettségivel és 39 főnek felsőfokú

végzettsége is volt. Mindez előrevetítette, hogy az itt élők is nagyobb eséllyel tudnak bekapcsolódni a munkaerőpiac kereslet-kínálat gazdaságalapú rendszerébe. A foglalkoztatottak száma ekkor már magasabb volt, mint az eltartottaké (241 fő foglalkoztatott, 199 fő eltartott.) A községben még mindig csak 219 család élt, de száz családra már 284 fő jutott. Ezt a pillanatot tekinthetjük fordulópontnak, hiszen mind a lakosság életkori összetételében, mind az iskolai végzettségében tartós változás történt. Az új évezred, ha lassan is, de valóban új körülményeket és feltételeket teremtett. Ez pedig új kihívások elé állította a ludasiakat.

A településen 2021 évben már valamennyi közüzemi szolgáltatás elérhető, a faluban közös hivatali kirendeltség, óvoda, faluház, mozgókönyvtár és egészségház is található. Az általános iskola 2007- ben jogutódlással megszűnt, a feladatellátás helye 10 évig a detki Petőfi Sándor Általános Iskola volt. 2018 szeptemberétől az iskola épületének pályázati forrásból történő felújítása után a detki általános iskola tagintézményeként újra megnyitott az általános iskola, ahol az 1–4. évfolyamos általános iskolai oktatás biztosított a Ludasi családok számára. A faluban az elmúlt évtizedekben jelentős foglalkoztató volt a MÁV, ám az állomás szerepének csökkenésével sokaknak fel kellett hagyni a vasutas foglalkozásokkal. A település legnagyobb foglalkoztatója napjainkban az önkormányzat és annak költségvetési szervei. A lakosság jelentős része „ingázó” munkavállaló (Gyöngyös, Visonta, Budapest, stb.).

Demográfia

Ludas történetének demográfiai csúcspontját 1960-ban érte el (1187 lakos). Azóta folyamatos népességcsökkenésnek vagyunk tanúi. A táblázat és a megjelenített ábrák alapján megállapítható, hogy a falu lakosságszáma jelentős mértékben csökkent. A településen 718 fő lakónépességre vonatkozóan kell áttekintetni az esélyegyenlőség megvalósulását. A fenti adatokból megállapítható, hogy Ludas település lakónépessége (lakóhellyel és tartózkodási hellyel rendelkezők száma) folyamatosan csökken, 2012. és 2019. év között 66 fővel, 2020-2022 között további 48 fővel, azaz gyorsuló tendenciával csökkent.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	**Fő** (TS 001)	**Változás**
2017	739	bázis év
2018	732	99,05%
2019	718	98,09%
2020	742	103,34%
2021	731	98,52%
2022	694	94,94%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

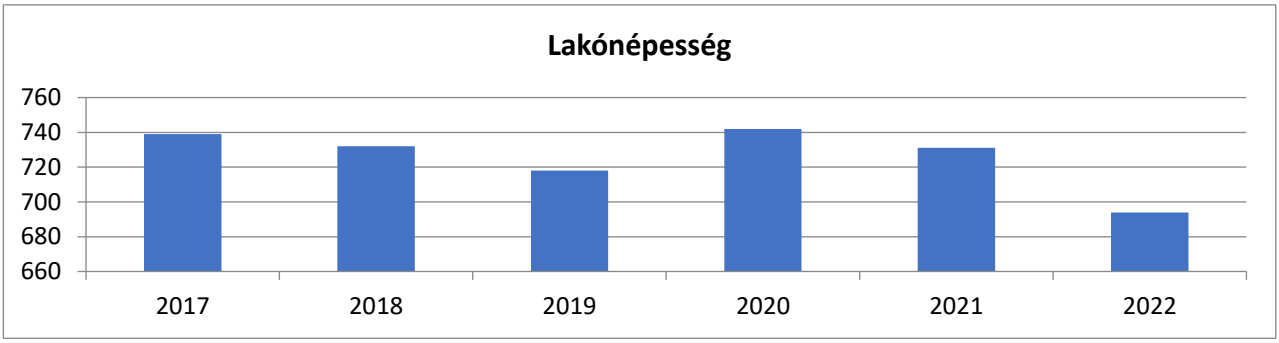

Az állandó népességen belül a legnépesebb réteget (448 fő) a 18-59 évesek alkotják. Ezt követi a 65 év felettiek korosztálya (140 fő). A férfiak száma kis mértékben meghaladja a nőkét, ám – egyezően az országos tendenciákkal – 65 év felett már egyértelműen több a nő, mint a férfi. A nem- és életkor szerinti megoszlást a következő diagramok is jól szemléltetik: A 2. sz. táblázat, illetve a kördiagramok a 2019. évi állandó népesség (bejelentett állandó népesség) adatait tartalmazza, korosztályos és nemenkénti bontásban. A táblázatból és a kördiagramokból megállapítható, hogy míg a 60-64 éves korosztály tekintetében nincs, úgy a 65 év feletti korosztály esetében jelentős aránykülönbség tapasztalható a férfi és a női lakosság létszáma között. A település állandó népesség számából kitűnik, hogy a nők és férfiak aránya korosztályokra tekintet közel azonos arányban jelenik meg. A népszámlálási adatok szerint Ludas településen 2001 és 2011 között a 15 és a 17 év közöttiek száma pozitív irányba változott. Mindhárom korosztályban nőtt a gyermekek száma. A 0-14 éves 2017. év óta minden esetben túllépte a 100 főt, sőt 2022ben már 120 főt tartanak számon.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	**Fő**			**Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)**	
	Férfiak	**Nők**	**Összesen** (TS 003)	**Férfiak** (TS 005)	**Nők** (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	368	399	767	47,98%	52,02%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			25	3,26%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	56	54	110	7,30%	7,04%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	11	11	22	1,43%	1,43%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	229	219	448	29,86%	28,55%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	22	25	47	2,87%	3,26%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	50	90	140	6,52%	11,73%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

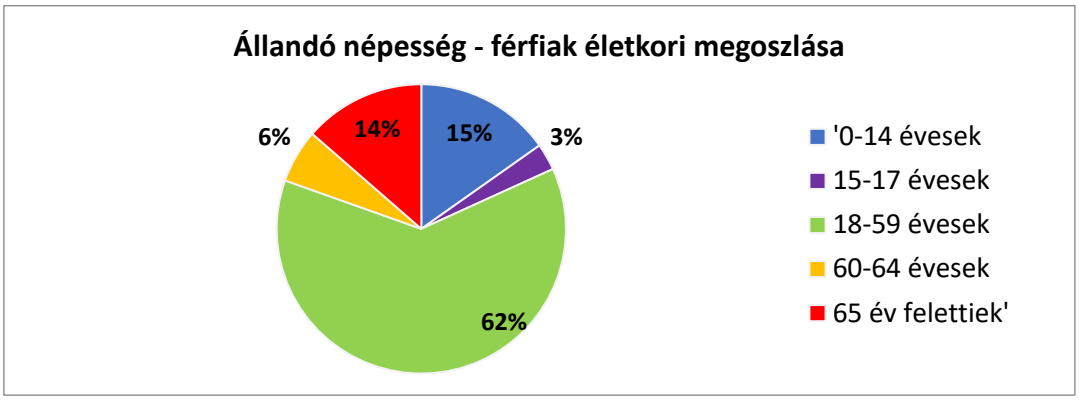

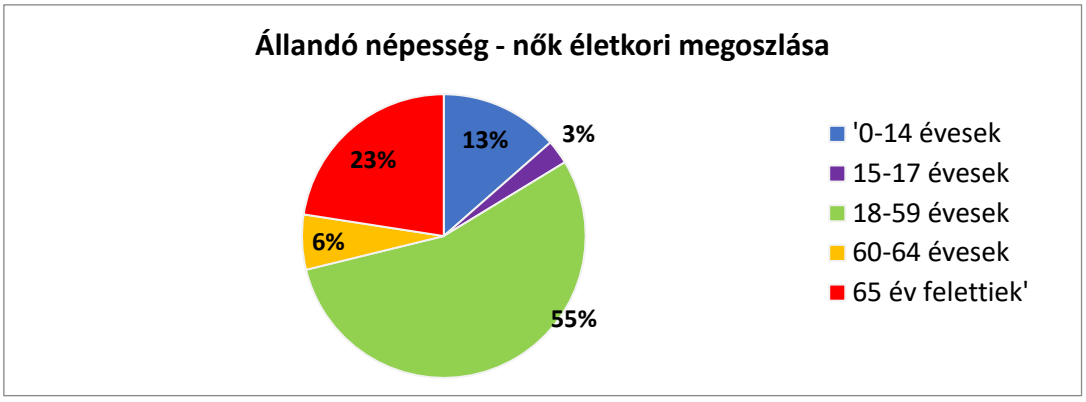

A népesség idősödésének vagy fiatalodásának egyik gyakran használt mérőszáma az öregedési index, amely egyben a jövőbeni tendenciákat is előrevetíti. Az öregedési index a 0-14 éves korú állandó lakosok számát vizsgálja a 65 év feletti lakosok számával együttesen és hányadosként megkapjuk a két korcsoport egymáshoz fűződő viszonyának arányait.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2017	147	105	140,00%
2018	140	103	135,92%
2019	138	102	135,29%
2020	140	110	127,27%
2021	137	122	112,30%
2022	127	120	105,83%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

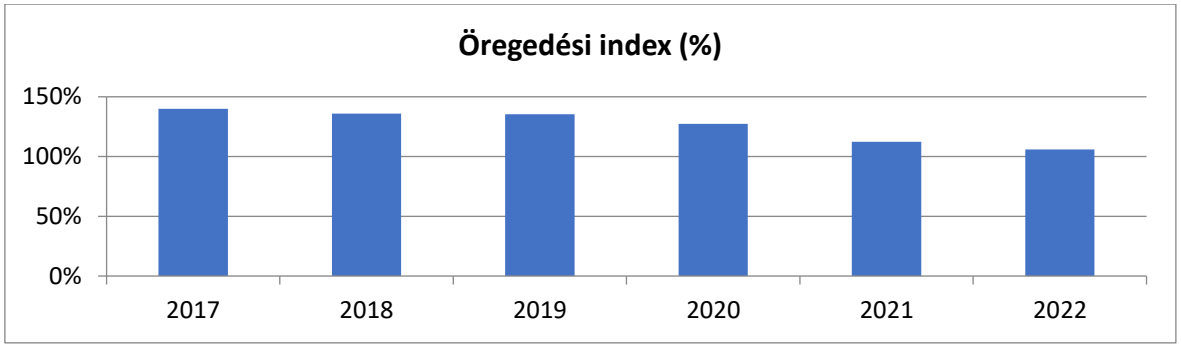

2015 évhez képest csökkent az elöregedés Ludas településen, de még mindig meghaladja a 65 év felettiek száma a 0-14 éves korú lakosok számát. Ezek alapján egy tipikusan **az elöregedés problémájával küzdő településsel álltunk szemben, de a trendforduló jelei már határozottan mutatkoznak** a 2022. évben, hiszen a korábban 140%-os mutatószám, csak 105%-os azaz évi 6%-os átlagos javulás látható, ennek függvényében **2023. évben Ludas település már akár a fiatalodó települések táborába is átléphet**. Az esélyegyenlőség szempontjából azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az idősek fokozott ellátására, segítésére lesz szükség a jövőben. A helyi népmozgalmi folyamatokra az odavándorlások és elvándorlások, valamint az élve születések és a halálozások egyenlegei segítenek következtetni

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	**Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)** (TS 031)
2017	10,88
2018	5,44
2019	-9,66
2020	35,62
2021	-5,43
2022	-6,90

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

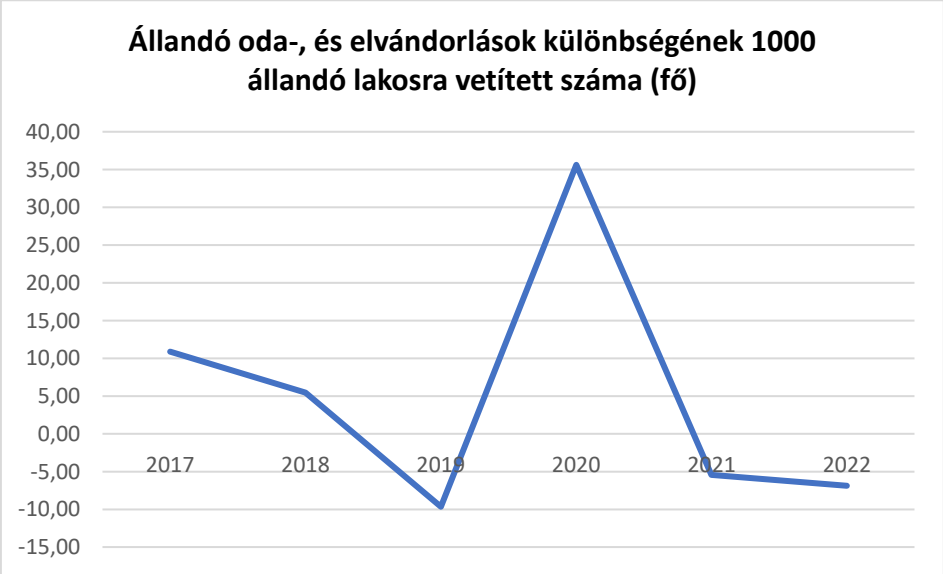

A település esetében egy rendkívüli nagy kilengést követően meghatározható, hogy a népességdinamika vándorlási egyenlegének esetében még mindig negatív értékeket vesznek fel a mutatók, kiemelve azonban azt, hogy 2020. évben jelentős számú bevándorlási egyenleg látható. AZ 1000 főre vetített oda és elvándorlás

egyenlege 35 fős értéket vett fel, tehát 35 fővel többen létesítettek állandó lakóhelyet a településen 2020. évben, mint amennyiben elmentek.

2021-2022. években ez a számadat ismételten negatív értékeke vett fel, majd a 2023. év első felének adatai alapján a településen ismételten jelentős bevándorlási egyenlegtöbblet mutatkozik. Természetesen mindez összefügg egy másik népességdinamikai fogalommal, amely nem más, mint a természetes szaporodás egyenlege, amely az születésszámokat és a halálozások számát vizsgálja. Amint látható a településen folyamatosan növekedik a gyermekek száma, egyúttal jelentős népességcsökkenést valósult meg. Mindennek oka a magas mortalitásban, időskorú lakosság elhalálozásának számadataiban keresendő.

A települési halálesetek feltételesen magas számát hozzávetőlegesen nyomonkövethetjük az időskorú népesség számának alakulásával, hozzátéve a tényt, hogy jelentős számban léptek be új csoporttagok a természetes öregedés végett. Ennek ellenére a települési lakosságban időskorúként nyilvántartott személyek esetében egy 15%-os csökkenés tapasztalható.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	**Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)** (TS 032)
2017	-4,08
2018	-12,24
2019	-12,41
2020	-6,85
2021	-6,79
2022	-13,80

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A Magyarországi viszonylathoz képest 2022. évben Ludas településen jóval magasabb volt a halálozások száma, mint az élveszületések száma. Az adatokból egyértelműen megállapítható, hogy a mortalitás Ludas tekintetében fogyásnak indult azóta. A frissített adatokkal kiegészített táblázatokból, grafikonokból egyértelműen kivehető, hogy Ludas település egyre inkábba fiatalodó települések közé tartozik. Megállapítható, hogy növekszik a gyermekkorúak száma és aránya a népességen belül. Az aktív korosztály létszáma stagnál, miközben jelentősen csökken a 65 év feletti korosztály létszáma. Az elmúlt években az odavándorlások arányát a mortalitási tényezők határozták meg, tekintettel arra, hogy a beköltözők az értékesítésre kínált házakat újítják fel. A természetes szaporodás nem éri el a természetes fogyás mértékét, mind Ludas, mind a gyöngyösi járás lakosságszáma országos átlagon felülmúló mértékben csökken.

Értékeink, küldetésünk

Ludas község jó földrajzi elhelyezkedéséből fakadóan kiváló logisztikai adottságokkal rendelkezik. A település – közüzemi infrastruktúráját tekintve – nem igazán marad el a megyénkbeli, hasonló nagyságú települések mögött. A jó földrajzi adottságok ellenére problémát jelent a lakosságszám folyamatos csökkenése, a magas öregedési index és az elhalálozások élve születéseket magasan meghaladó aránya. Hisszük, hogy az esélyegyenlőség minél teljesebb biztosítása erősítheti a település népességmegtartó erejét és gátját állhatja az elnéptelenedési folyamatnak. A település erősségeként kell megemlíteni azt a sajátos jellemzőt is, hogy a helyi lakosság – „vasutas" településről lévén szó – meglehetősen nyitott az új dolgokra, az emberek jellemzően mobilak, az aktív korú foglalkoztatottak legnagyobb része más településen talál munkát, „aludni", illetve hétvégére viszont hazajár. E sajátos jelenség miatt kiemelt szerepet kap közlekedés. Tekintettel arra, hogy a környező települések ipari parkjai gyakorlatilag indokolatlanná teszik azt, hogy jelentősebb foglalkoztató létesítsen új munkahelyet Ludason, alapvető fontosságú a közlekedési infrastruktúra folyamatos karbantartása, fejlesztése, különös tekintettel a tömegközlekedési lehetőségek biztosítására, mivel a mélyszegénységben élők számára a személygépjárművek nem jelenthetnek valós opciót. Az utazó munkavállalás számos más társadalmi csoport számára is nehézkes lehet (pl. nők). Részükre valós lehetőséget a helyi munkahely jelenthet. Fontosnak tartjuk, hogy a helyi foglalkoztatás során is megvalósuljon az egyes hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlősége.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Ludas település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
szegregációmentességet,
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésére szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.
További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról, felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4.) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti."
A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és 2021.06.30-i módosítása.
- A Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjához és a program felülvizsgálatához" alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Ludas Községi Önkormányzat önálló esélyegyenlőségi programmal ugyan nem, munkahelyi esélyegyenlőségi programmal azonban már e dokumentum megalkotása előtt is rendelkezett. A települési szociális háló erős:

- A pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 9/2021. (X. 1.), valamint
- A gyermekek védelméről szóló 10/2021. (X. 1.)

önkormányzati rendeletek számos helyi szabályozást és a feladatellátás módját nevesítik, egyúttal megfogalmazzák a helyi (méltányossági) ellátásokat, viszonylag enyhe feltételekhez kötve a jogosultság megállapítását.

A településen korábban működő földprogram is működött, amelyet tudatos fejlesztésekkel közfoglalkoztatásban működő üzemmé kerültek fejlesztésre, a résztvevők, jellemzően mélyszegénységben élő közfoglalkoztatottak, akik olyan hasznos ismeretekre tehetnek szert, amelyek birtokában reményeink szerint sikeresen vállalhatnak munkát az önkormányzati szektoron kívül is. Ezt a szándékot elősegítette továbbá korábban az önkormányzati részvétellel megalapított szociális szövetkezet, amellyel egy „életpályamodell" tranzitfoglalkoztatás volt biztosítható.

A szociális szövetkezet főállások létrehozására és fenntartására kapott támogatást. Tranzitfoglalkoztatóként 5 év időtartamában 38 helyi és térségi közfoglalkoztatásokból átkerülő személy esetében 70%-ban munkaerő-piaci re-integrálást hajtott végre, ami kiemelkedő mutatószám hasonló szervezettek összehasonlítva.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát {1430/2011. (XII.13.) Korm. hat.}, majd 2014-ben, annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t {1603/2014. (XI.4.) Korm. hat.} 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- Új Roma Stratégia (2019-2030)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
- „Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)
- A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)
- Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
- Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is.

Az Ebktv. 31.§ (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az ágazati stratégiákat átszövő, a mozgáskorlátozottak, idősek és kisgyerekesek érdekeit figyelembevéve kiemelt horizontális szempont az akadálymentesség. A fentiekből adódóan az esélyegyenlőségi szempontok mind a gazdaságfejlesztési-, sportfejlesztési, közművelődési stratégiák szerves részét képezik a településen.

A tervek végrehajtásának sikeréhez elengedhetetlen a célok és az eszközök összehangolása.

A szakterületek és velük összefüggő elvárások:
- Családpolitika: a családok megerősítése, a szegénység átörökítési körének megszakítása, szükséglet alapú szolgáltatások biztosítása, a családok számára folyamatos támogatás biztosítása
- Szociálpolitika: az "eltartott" segélyezett szerepből az "adófizetői" szerepbe történő kerülés elősegítése
- Oktatáspolitika: óvodai nevelés biztosítása minden gyermek számára; a tanulók képességei alapján biztosítani a hozzáférést a továbbtanuláshoz;
- Foglalkoztatáspolitika: közfoglalkoztatási programokkal (képzés + munkatapasztalat) elősegíteni a munkaerő-piaci alkalmasság fejlesztését; elősegíteni a helyi piaci igényekhez igazodó önfenntartó foglalkoztatási lehetőségek fejlesztését,
- Területfejlesztés: a helyi szükségletekhez és lehetőségekhez igazított fejlesztés biztosítása
- Egészségügy: az egészséges életmóddal kapcsolatos információk, szolgáltatások elérhetővé tétele (pl.: helybe vinni a szűréseket; megismertetni az egészségügyi szolgáltatásokat stb.)

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A szociális törvény változása, a hatásköri változások következtében sok és jelentős változás történt a szociális szakterülettel kapcsolatosan is. A járási rendszer kialakítása következtében 2013. március 01-től új települési rendeletek kerültek elfogadásra a települési támogatásról, valamint az önkormányzat által nyújtott szociális és egyéb támogatásokról. Ludas Községi Önkormányzat a járási rendszer kiépülését megelőzően a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulásának tagja volt. A társulás – önkéntes társulássá történő átalakulásával – 2013. január 1. napját követően is folytathatta működését. A társulás térségi szintű esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

A társulás biztosítja Ludas lakosai részére jelenleg is az alábbi szolgáltatásokat:

a) családok átmeneti otthona,
b) hajléktalanok szállása,
c) támogató szolgálat,
d) időskorúak, hajléktalanok és szenvedélybetegek bentlakásos, átmeneti elhelyezése

2013. január 1. napjától kezdődően az Abasári Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás biztosítja Ludas Községben az alábbi szolgáltatásokat:

a) szociális étkeztetés
b) család és gyermekjóléti szolgáltatás

Helyben a települési támogatások, az önkormányzat által nyújtható szociális és egyéb ellátások maradtak. (rendkívüli települési támogatás, temetési segély, a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére nyújtott települési támogatás stb.) Lehetőség van a településen még a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésére. A személyes gondoskodást nyújtó ellátásokban, szociális információ-szolgáltatás, szociális étkeztetés, szociális gondoskodás, házi segítségnyújtás.

A családsegítés és gyermekjóléti szolgálat, továbbá az orvosi és védőnői szolgáltatások továbbra is hozzáférhetőek a településen, ezek esetében társulások, vagy közintézménnyel kötött együttműködési megállapodások formájában történik a helyszíni feladatellátás.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzésben található statisztikai adatok TEIR adatbázis használatával kerültek kigyűjtésre. Egyéb, nem található adatokat, helyi nyilvántartásból, kutatásokkal gyűjtöttük össze. Figyelembe vettük a különféle programokat, beszámolókat, megállapításokat, az érintett szakterületek szakembereinek tapasztalatait, véleményét.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénységben élő személyek azok, akik jellemzően tartósan a létminimum alatt élnek és az esélyt is elvesztették arra, hogy ebből a helyzetből segítség nélkül kilábaljanak. A mélyszegénység következménye sok esetben további leszakadás, kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén. A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket.

A mélyszegénység kialakulásában több tényező is szerepet játszhat, ilyen többek között a tartós munkanélküliség vagy az iskolázatlanság. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ludason a mélyszegénység sajnos már több – tapasztalataink szerint egyre növekvő számú – személyt, családot érint. A fejezet során éppen ezért számba kívánjuk venni a mélyszegénységben élők arányát, illetve kialakulásának okait a településen.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása. Talán Ludas helyzete is jól példázza, hogy a két kör a valóságban nem feleltethető meg teljes mértékben egymással. Ludason a magukat románok valló emberek száma kifejezetten alacsony.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább. A családok támogatásáról szóló 1994. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: a Cst.) fogalma, mely szerint jövedelem az a személyi jövedelemadóról szóló törvényben adóköteles jövedelemként meghatározott - belföldről vagy külföldről származó - vagyoni érték, bevétel, amelynek havi összege meghaladja a mindenkori legkisebb munkabér összegét (4.§ i) pont). Hivatalosan a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegénél kevesebből élőket tekintjük mélyszegénységben élőknek, kiemelten támogatandóknak. Ehhez az alaphoz viszonyítva határozzák meg több támogatás összegét. Sok esetben magát a támogathatóságot is.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a munkaerő-piacra jutás fő akadályai:

- az alacsony iskolázottság,
- a tartós munkanélküli/közfoglalkoztatási létből fakadó motiváltság problémák.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2017	50,72	30,13
2018	51,54	23,90
2019	52,26	23,16
2020	52,41	20,90
2021	52,71	20,10
2022	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

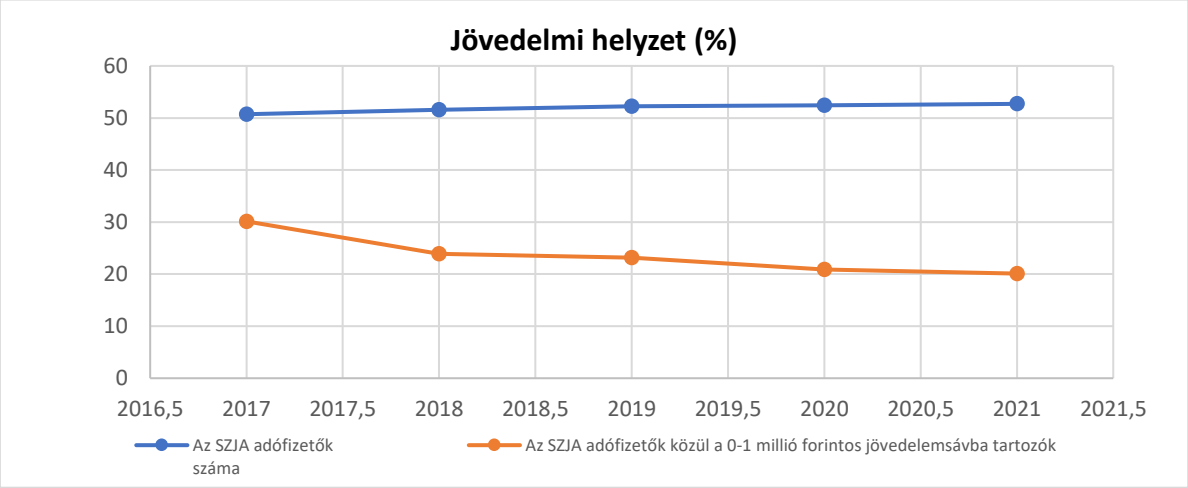

Az egy főre jutó adófizetők száma az állandó népesség (767fő) arányában számottevően nem változott, 2-3százalékpontos növekedés fedezhető fel a mutatószámban, amely lassan ugyan, de folyamatos növekedő tendenciát mutat. Kíváló fordulat figyelhető meg azonban az SZJA adófizetőkön belül a 0-1millió forintos évi jövedelemsávba esők esetében ahol 30%-ról 20%-ra változott az érték. Mindez azt jelenti, hogy 2017. évben még az SZJA adófizető lakosságból (383 fő) 115 fő esetében határozható meg, hogy az évi jövedelme 1.000.000,- Ft alatt volt, addig ez a szám 80 főre csökkent, ami számottevő változásnak, egyben javulásnak tekinthető.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete:

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek.

A településen a nyilvántartott álláskeresők száma átlagosan évi 22-28 közötti tartományban mozgott. Az időszakok kiegyenlítetlenek, strukturáltságuk rendkívül változó. Jelentős átrendeződések történtek évről-évre. Amelyek esetében elévülhetetlen érdeme van a COVID-19 globális pandémiának és az azzal együtt járó globális gazdasági recessziónak, továbbá 2022. évtől kezdődően az orosz-ukrán konfliktusnak, amelyek a ipari struktúra ellátásláncbeli struktúráját rövid időn belül átírták.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	**Nők aránya** (TS 034)	**Összesen**
2017	5,10	3,57	4,34%
2018	3,98	5,93	4,96%
2019	1,96	2,72	2,34%
2020	4,58	5,88	5,23%
2021	1,89	8,37	5,13%
2022	3,02	7,97	5,50%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

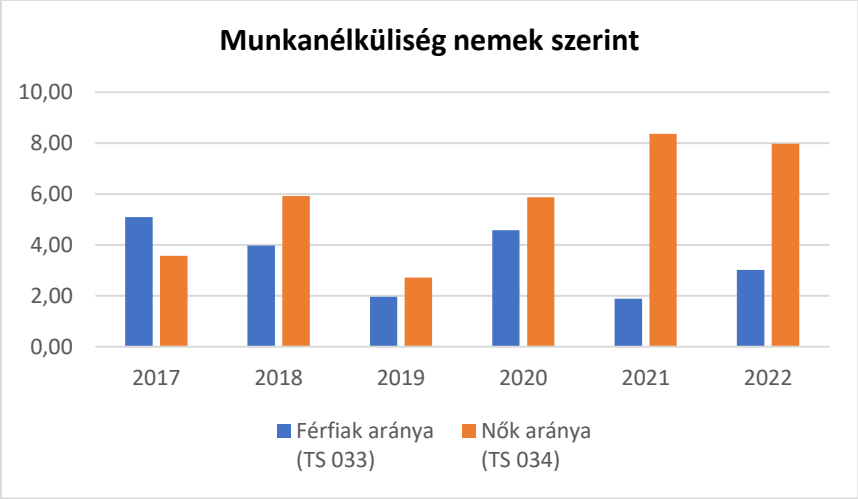

Az adatok arra mutatnak rá, hogy Ludason a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között. A lakónépesség számához viszonyítottan a munkanélküliség az elmúlt évek vonatkozásában 4-5%-os mértéket öltött, kivételt képez ez alól a 2019. év, ezekben az időszakokban jelentős ipari befektetések valósultak meg a térségben, továbbá a helyi foglalkoztatási kezdeményezések is fénykorukat élték.

A nemek közötti megoszlás esetében 2018. évtől kezdődően kijelenthető, hogy a nők – ugyan változó mértékben – de folyamatosan nagyobb arányban vannak jelen az álláskeresők között, mint a férfiak.

A munkanélküliség számadatok módosulása jellemzően a nők, korábbinál magasabb arányú munkanélküliségének köszönhetőek. A számaránya tekintetében jól láthatóan a nők kevésbé tudtak alkalmazkodni a COVID-19 pandémiát követően, 2021. évben négyszerese, 2022. évben több mint duplája a férfiak számarányának.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	**Év**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Fő összesen	**22**	**25**	**12**	**27**	**26**	**28**
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00	1,00
	%	0,00%	4,00%	8,33%	0,00%	0,00%	3,57%
21-25 év (TS 038)	Fő	1,00	5,00	0,00	2,00	4,00	1,00
	%	4,55%	20,00%	0,00%	7,41%	15,38%	3,57%
26-30 év (TS 039)	Fő	1,00	4,00	1,00	3,00	4,00	1,00
	%	4,55%	16,00%	8,33%	11,11%	15,38%	3,57%
31-35 év (TS 040)	Fő	2,00	2,00	0,00	4,00	2,00	3,00
	%	9,09%	8,00%	0,00%	14,81%	7,69%	10,71%
36-40 év (TS 041)	Fő	0,00	0,00	3,00	2,00	2,00	2,00
	%	0,00%	0,00%	25,00%	7,41%	7,69%	7,14%
41-45 év (TS 042)	Fő	6,00	0,00	0,00	5,00	4,00	2,00
	%	27,27%	0,00%	0,00%	18,52%	15,38%	7,14%
46-50 év (TS 043)	Fő	1,00	4,00	0,00	4,00	2,00	6,00
	%	4,55%	16,00%	0,00%	14,81%	7,69%	21,43%
51-55 év (TS 044)	Fő	6,00	2,00	2,00	1,00	3,00	5,00
	%	27,27%	8,00%	16,67%	3,70%	11,54%	17,86%
56-60 év (TS 045)	Fő	3,00	2,00	2,00	4,00	0,00	3,00
	%	13,64%	8,00%	16,67%	14,81%	0,00%	10,71%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	2,00	5,00	3,00	2,00	5,00	4,00
	%	9,09%	20,00%	25,00%	7,41%	19,23%	14,29%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliek kor szerinti megoszlása kapcsán kijelenthető, hogy rendkívül hektikus képet mutat, természetesen ez a munkanélküliek alacsony számából, továbbá a gyáripari létesítményekben tapasztalható magas fluktuáció eredményeképpen jöhetett létre, figyelembe véve a tapasztalt gazdasági recessziós

körülményeket. A férfiak által munkafeladatok – jellemzően fizikai munka, gépipari és ipari munka – időtállóbbnak bizonyultak, mint a gyárak által kínált egyszerű betanított munka.

A feltételezést alátámasztja a fiatalok esetében érzékelhető nagymértékű, sok esetben 10-15%-os kilengés. Érdekesség, hogy a szűkebb életkori kategóriák 3 főbb csoportba sorolhatóak, amelyek 20 éves, vagy az alatti korcsoporttól egészen a 30 éves korúakig bezárólag, ahol a munkanélküliség számadatai a 4%-ot sem érik el, a 31-45 éves korúak csoportja, ahol 10%-os arányszámok láthatóak, továbbá a 46-55 év közötti korosztály tagjai, ahol 15-20% körüli értékek mutathatóak ki.

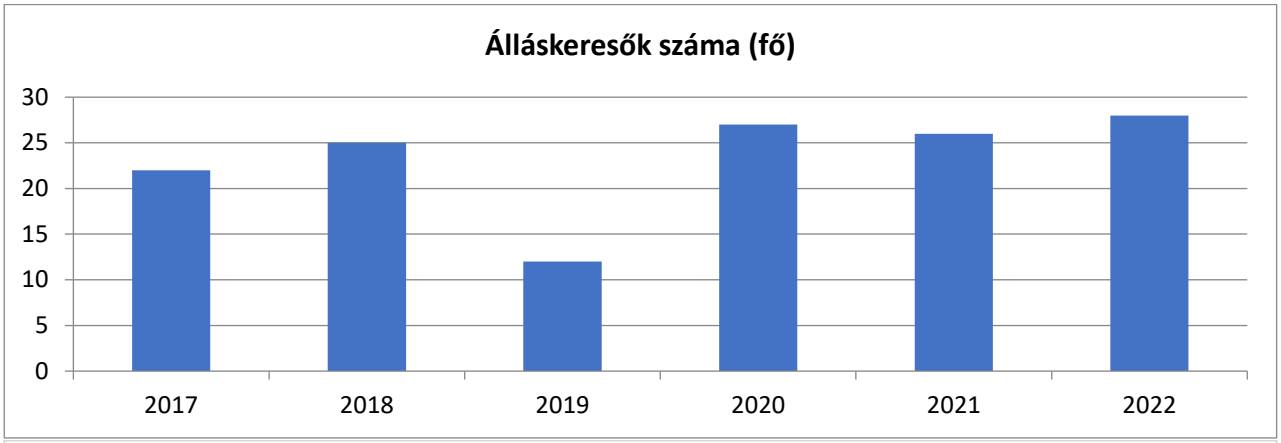

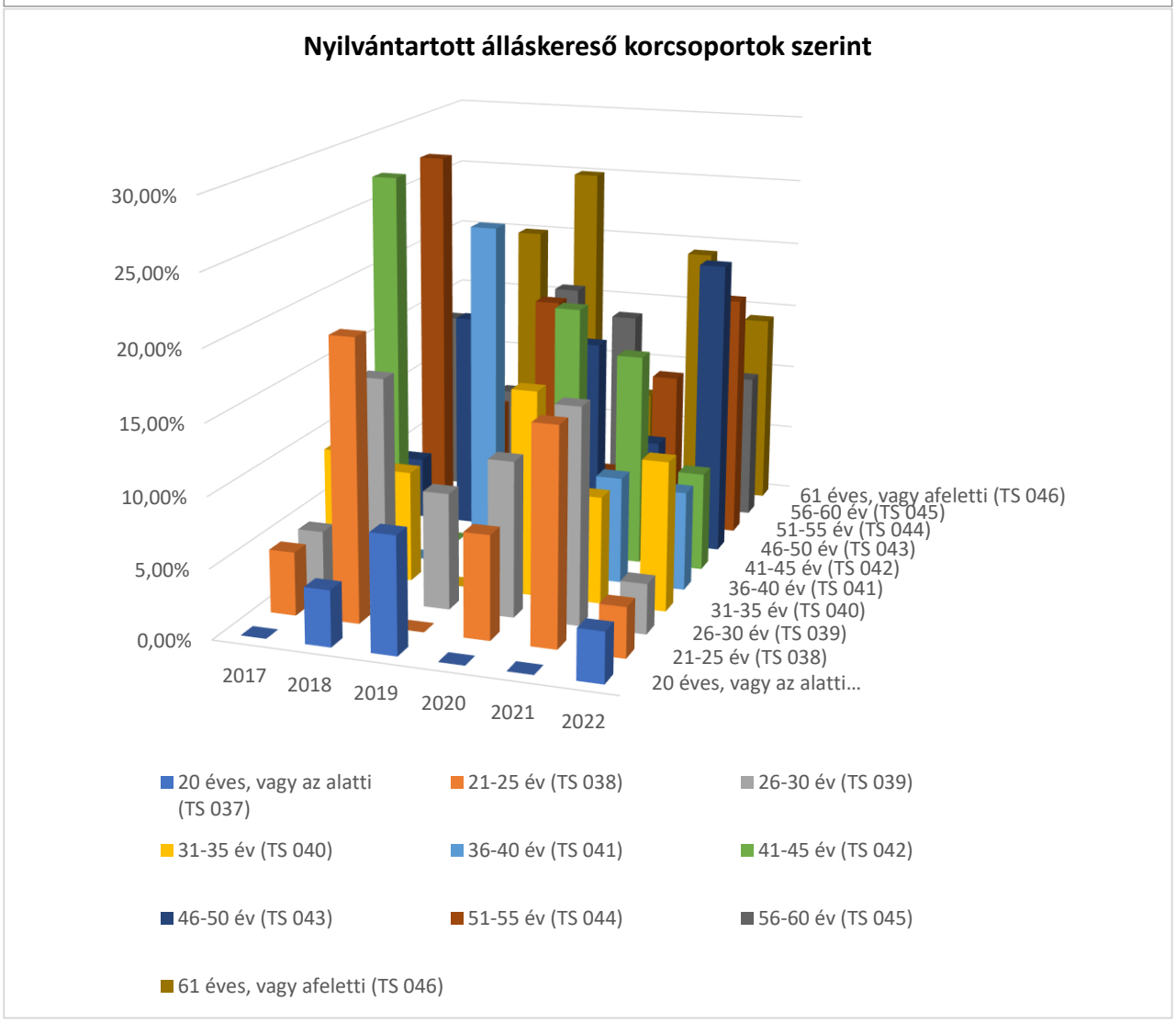

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	**%**
2017	45,45	60,00
2018	36,00	88,89
2019	25,00	66,67
2020	48,15	46,15
2021	46,15	100,00
2022	21,43	100,00

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Amennyiben a 180 napnál hosszú ideje nyilvántartott álláskeresők számarányát vesszük alapul a munkanélküliek esetében, lesújtó látvány fogad, hiszen pozitív változás, hogy a tartós munkanélküliek aránya 45,45 %-ról 21,43%-ra csökkent, azaz megfeleződött, de a nők részaránya a korábbi alapvetően is jelentős számokkal szemben immáron a 2021. és 2022. években is 100%-os értéket vett fel.

Mindez azt jelenti, hogy 2017. évben a 22 fő álláskereső esetében 9,9 fő volt tartós álláskereső, amelynek 60% nő volt, azaz 6 fő, addig 2022. évben 21%-os arány mellett ismételten 6 fő női tartós munkanélküli számot tudunk meghatározni. A számadatok esetében egyetlen kiugróan jó időszak látható, amely a 2019-2020. évek voltak. Ismételten meg kell jegyezni, hogy ezekben az időszakokban a szociális szövetkezet 3 fő férfi munkavállaló mellett, 4 fő női munkavállalót foglalkoztatott főállás keretében.

Kijelenthető, hogy a nők esetében sokkal nagyobb a tartós munkanélküliségbe esés esélye, továbbá onnan sokkal nehezebben tudnak visszatérni a munkaerőpiacra.

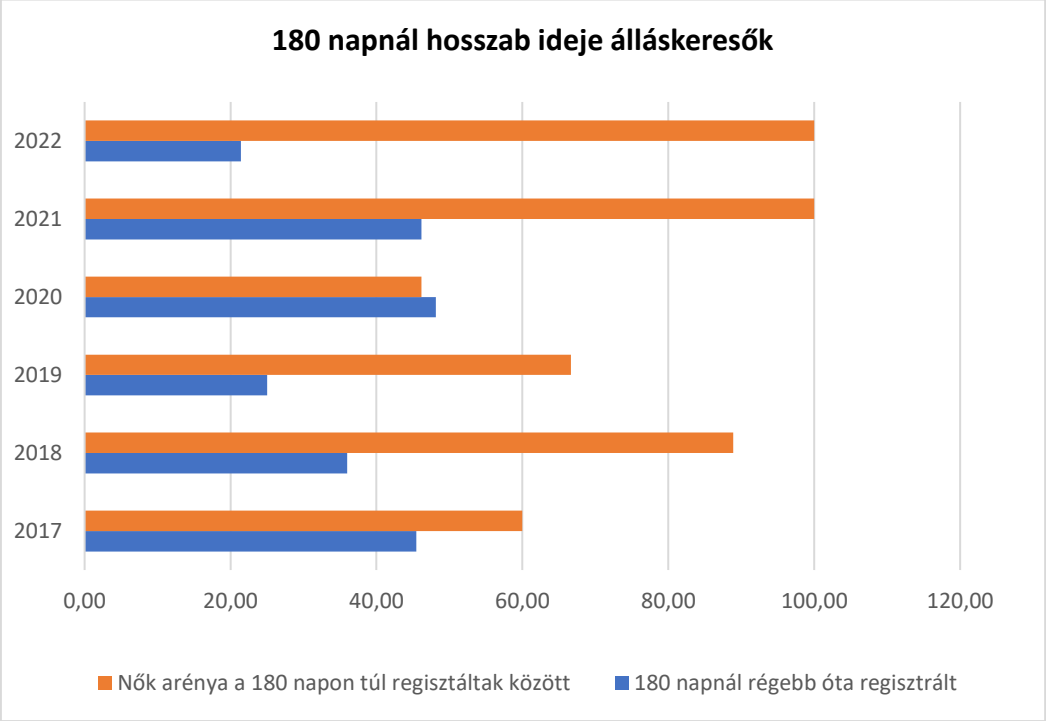

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	**Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen** (TS 052)	**Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint**					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		**Általános iskolai végzettség** (TS 035)		**8 általánosnál magasabb iskolai végzettség**	
	Fő	**Fő**	**%**	**Fő**	**%**	**Fő**	**%**
2017	22	0	0,00%	13	59,09%	9	40,91%
2018	25	0	0,00%	10	40,00%	15	60,00%
2019	12	0	0,00%	4	33,33%	8	66,67%
2020	27	0	0,00%	6	22,22%	21	77,78%
2021	26	0	0,00%	6	23,08%	20	76,92%
2022	28	2	7,14%	7	25,00%	19	67,86%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

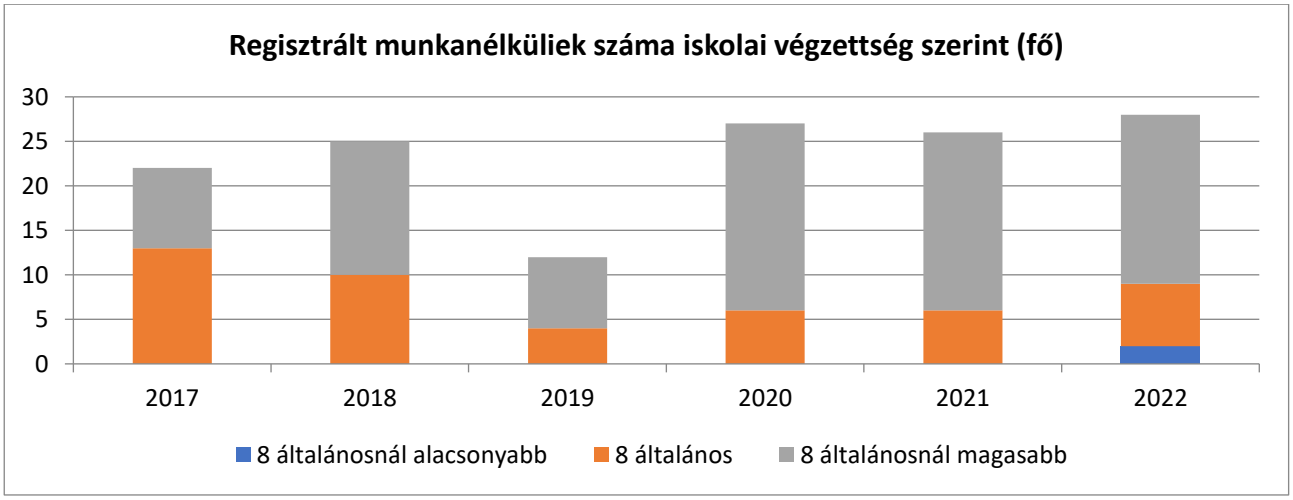

Az iskolai végzettség, szakképzettség kiemelt szempontja a foglalkoztatásnak, mely mind a szegénység vizsgálatánál, mind a jövedelmi és a vagyoni helyzet elemzésénél is kiemelésre kerül. A mai, rohamosan fejlődő világban a szakmák, munkakörök egyre erőteljesebben specifikálódnak, azok műveléséhez, betöltéséhez speciális iskolai végzettségek, szakképesítések szükségesek.

A regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerinti megoszlásában az a tendencia, amely az alacsony képesésű személyek magasabb munkanélküliségi aránya esetében korábban megfigyelhető volt, 2018. évtől kezdődően már továbbiakban nem helytálló. Az gyári létesítményekkel betelepülésével az egyszerű betanított munka széleskörben keresetté vált, ezáltal a 8 általános iskolai végzettségűek is jóval könnyebben jutnak munkalehetőségekhez. Kijelenthető a statisztikai adatok alapján, hogy a munkanélküliek kétharmada vagy még annál több munkanélküli 8 általánosnál magasabb iskolai képesítéssel rendelkezik.

A fenti folyamatokat indokolhatja a gazdaság növekedése, a tanfolyamok adta átképzési lehetőség is. Ami viszont érdekes, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma nagyobb, mint az alacsony iskolai végzettségűeké. Indokolhatja az is, hogy a végzettség nélküliek kevesebb bérért is vállalnak munkát, mint a képzettek, akik a szakmájukban keresik a lehetőséget, amit megfelelő bérezésért vállalnak.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét.

Ludas Községi Önkormányzat Képviselő-testülete kiemelt fontosságúnak tekintette 2014. évi megválasztását követően, hogy a települési közfoglalkoztatást új szintre emelje, minél több hátrányos helyzetű ludasi részére megadva a lehetőséget. A településvezetők fejlesztési stratégiájukban meghatározták a helyi munkahelyteremtés alapvető irányvonalait, amelyet az elmúlt évekre visszatekintve sikeresen megvalósítottak.

A településen működő hosszú távú közfoglalkoztatási program és mezőgazdasági alapokat adó szociális földprogram működött, amelyet követően a 2015. és 2017. évek között Belügyminisztérium által tapasztalt kiugró teljesítménynek köszönhetően, továbbá a tranzitvállalkozásként létrehozott szociális vállalkozás pályázati támogatásával egyidejűleg kiemelték a települést és egyedi mintaprogramokat valósíthatott meg.

A mintaprogram esetében az önkormányzat és a szövetkezet kölcsönös együttműködésre lett kötelezve és vállalniuk kellett, hogy 4 éves degresszív támogatás mellett, üzleti tervet hoznak létre és valósítanak meg mezőgazdasági programjukban. A felek egy integrált „TSZ-szerű" üzem létrehozását döntötték el, tekintettel arra, hogy valamennyi adottság rendelkezésre állt a településen. Így a településen létrejött egy kislétszámú baromfitelep (ciklusonként 2000 broiler baromfi) , továbbá 2020. évtől kezdődően hasonlóan kislétszámú galambtelep (eleinte 1000 tenyészpárral, majd később önkormányzati kérésre 250 párra csökkentve)

Az önkormányzati programban megvásárlásra került a majorság ingatlana, felújításra került a baromfiistálló és felépítésre került zöldmezős beruházásként a galambtelep. Mindezeken túl a közfoglalkoztatási programból keltetőgép, daráló és keverőgép, granuláló gép került megvételre, amellyel a saját önkormányzati földekről származó, vagy vásárolt takarmánnyal és takarmány-kiegészítőkkel előállítható a szükséges takarmány egy része (jellemzően a befejező takarmányok), ezen kívül a feladatok megkönnyítése érdekében egy almozásban használatos és később önkormányzati feladatok ellátására is alkalmas csúszókormányzású rakodógép került megvételre. Továbbá egyes szántóföldi mezőgazdasági eszközök kerültek megvételre.

A korábban széttagolt közfoglalkoztatási feladat-ellátási helyek egy ingatlanra történő integrációja megtörténik, kivételt képez ez alól a közel 2 ha területű és két összefüggő területen megtalálható gyümölcsös.

Ludas községben az ún. közfoglalkoztatási csapda, tehát a közfoglalkoztatás ellenösztönző hatása nem érzékelhető, ennek vélhetően az az oka, hogy a közfoglalkoztatási bér és a térségben elérhető legkisebb gyári fizetés között nagyságrendi különbségek vannak, másrészt a helyi munkahelyteremtés következő lépéseként meghatározott szociális vállalkozás megfelelő időben hajtotta végre szakmai programját, amellyel sikeresen hozzásegítette munkavállalóit a későbbi munkaerő-piaci integrációra.

Ludas Községi Önkormányzat a Ludasi Baromfiipari Start Szociális Szövetkezettel együttesen elhatározta a teljes integráció bezárásához szükséges feldolgozóüzem létrehozását. Sajnos a gazdasági recesszió következtében, továbbá egy előzetes jogszabályváltozást követően megsokszorozódott a kivitelezés költsége, ezzel a kezdeti terveket és az időközben helyi vállalkozók bevonásával elkezdett kivitelezést ideiglenesen leállították a felek. 2023. évben már „a kis mennyiségű, helyi, marginális élelmiszer-előállítás és értékesítés higiéniai feltételeiről" szóló 60/2023. (XI.15.) AM rendelet ismételten lehetőséget biztosít nemcsak a rentabilis működtetés fenntartására, hanem a megtérülő kivitelezésre egyaránt. A beruházás hamarosan folytatódik tovább.

Ezzel együtt Magyarország Kormánya 2023. évben bejelentette a közfoglalkoztatási rendszer átalakítását, az új tipusú „közfoglalkoztatás 2.0 program bevezetését", amely már a korábban nem aktivizált emberekre fókuszál, mind képzés, mind tranzitfoglalkoztatás keretében. A helyi önkormányzati részvétellel működő start szociális szövetkezet jelenléte az előzetes információk alapján fel fog értékelődni.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitika		
Év	**Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma** (TS 050)	**Közfoglalkoztatottak száma** (TS 055)
	Fő	**(éves átlag - fő)**
2017	25	16
2018	9	7
2019	14	5
2020	12	8
2021	8	7
2022	5	5

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív foglalkoztatás-politikai eszközök célja, hogy elősegítse a munkaerőpiac keresleti és kínálati oldalának összehangolását a kínálati oldal (pl. munkavállalók képzése, átképzése) és a keresleti oldal (pl. munkahelyteremtő programok) támogatása révén.

Célja, hogy biztosítsa a munkaerőpiac kiegyensúlyozottabb működését és elősegítse a munkaerőpiacról kiszorultak visszakerülését az elsődleges munkaerőpiacra és támogassa a minél magasabb foglalkoztatottságot. Az aktív eszközök lehetnek követő jellegűek, melyek már a kialakult munkanélküliséget kezelik és preventív típusúak, amelyek a munkanélküliség kialakulását (pl elbocsátásokat) igyekeznek megelőzni.

A főbb aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök közé tartoznak: munkaerő-piaci képzések, bérjellegű támogatások, munkahelymegőrző támogatás, munkahelyteremtő támogatás, mobilitási támogatások, álláskeresők vállalkozóvá válását elősegítő támogatások, közfoglalkoztatás.

Ludason több aktív foglalkoztatáspolitikai program megvalósult korábban, vélelmezetten – a térség kiugró gazdasági fejlődése mellett – ez is oka volt a közfoglalkoztatásban tapasztalható jelentős létszámcsökkenésnél. 2014. évhez képest a szám a hetedére csökkent, sőt még 2017. évhez képest is ötödére, amelyek kiugróan jó mutatószámok a területen. A korábban több közfoglalkoztatási programot működtető önkormányzat 2022-2023. évben már csak 5 fős foglalkoztatási programot tudott indítani a településen, sőt a 2024. évi területi előirányzatban már pusztán 2 fős közfoglalkoztatási bértámogatására lesz területi forrása a járási hivatalnak.

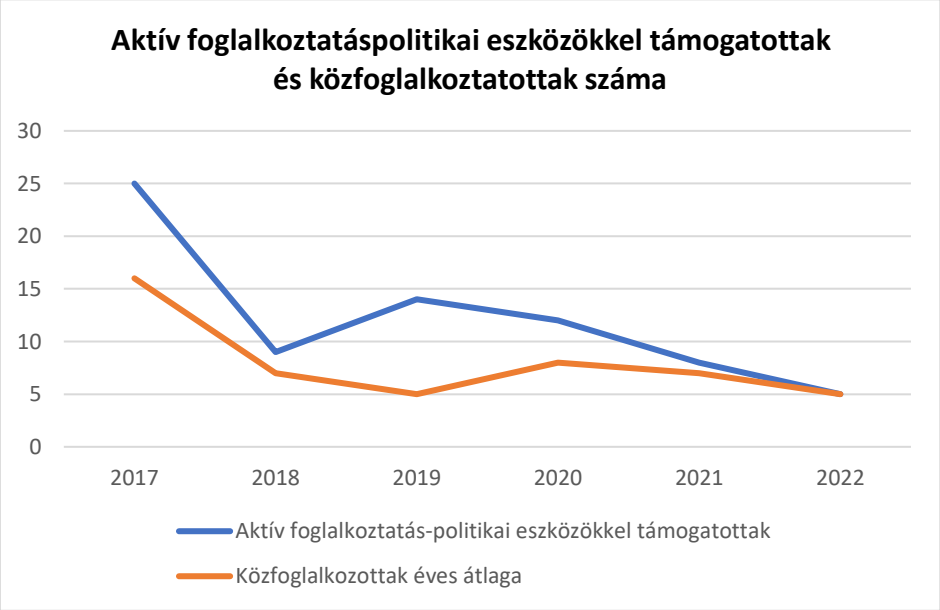

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Ludas község földrajzi és közlekedési viszonyai kiemelkedően jók, annak ellenére is, hogy a 25-ös összekötő megépülésével elvesztette a településközpontban megálló Eger-Budapest Express vonalat. A Kormányzat már több esetben a kötöttpályás közlekedés fejlesztésének szükségességét és annak igénybevételének szorgalmazását tűzte zászlajára, amellyel Ludas, mint a Budapest- Miskolc vasútvonalon elhelyezkedő település kiemelten jól járhat a jövőben. A településről szerteágazó közlekedési lehetőségek adódnak akár keletre, akár nyugatra, akár délre vagy északra szeretnénk eljutni. A helyi megállóval rendelkező vasútvonal, az M3 autópálya közvetlen lehajtója, a 3-as számú főút mind-mind biztosítják a személygépjárművel, vagy tömegközlekedéssel történő munkába járás lehetőségét. Ludas Képviselő-testülete elkötelezett a helyi utak fejlesztése kapcsán, tekintettel arra, hogy Ludas település évtizedes lemaradásban van más településektől, hiszen belterületén több útalap nélküli földút is van, amelyek esetében felújításra nem is pályázhat. Természetesen az épített utak esetében is felújítások tervez a pályázati támogatásoknak, illetve a saját erőforrásainak korlátai között. A településen megállnak a környező gyárak különböző műszakaihoz rendelt közvetlen céges járatok, ezzel valamennyi közlekedési nehézségtől megkímélve a munkavállalóikat.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	22	0
2018	25	2
2019	12	1
2020	27	1
2021	26	2
2022	28	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

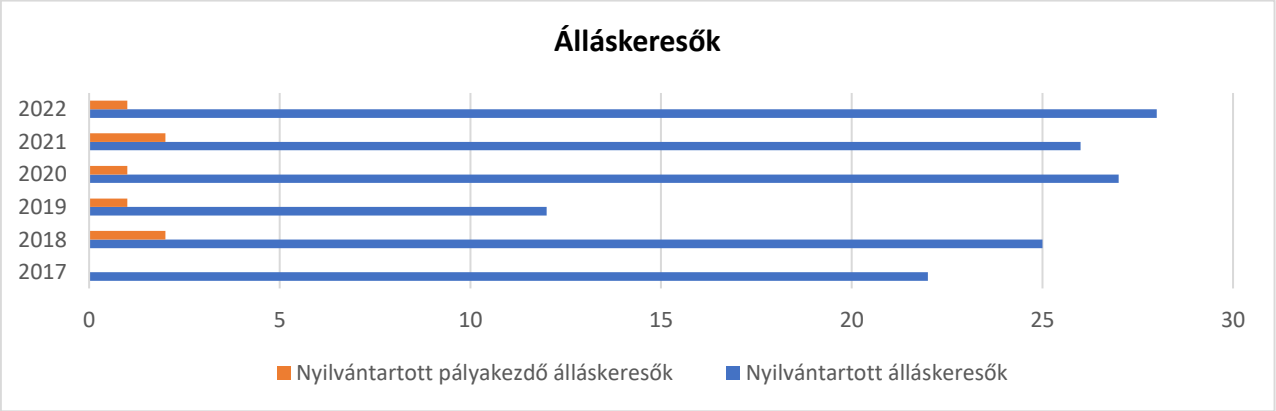

Ludas esetében a fiataloknak nem kell a munkanélküliségtől tartaniuk, a gyári beruházásoknak köszönhetően gyakorlatilag nincsenek pályakezdő álláskeresők. A folyamat hasonlóan működik, mint az alacsony végzettségűek esetében, a képesítéssel és tapasztalattal szemben a munkaerő-közvetítő cégek sokkal inkább a rátermettséget és a rendelkezésre állást keresik, ezáltal a még fiatal – akár család nélküli – személyek kiemelt előnnyel indulnak, hisz könnyedén tudnak alkalmazkodni a beosztásokhoz, család és gyermek mellett ez már nehezebb. A bizonyított személyeket később átveszi a gyár a saját munkavállalói körébe és igénye szerint képezheti tovább. A munkanélküliek számát a helyi közfoglalkoztatási programokban történő kiközvetítések kapcsán nem érzékeli az önkormányzat, sokan közülük – jellemzően férfiak- napi bejelentés szerint dolgoznak, felvéve az álláskeresési ellátásokat, amivel szemben a közfoglalkoztatás csekély jövedelmet biztosít.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerőpiaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Az önkormányzat a Heves Vármegyei Kormányhivatal Gyöngyösi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával kiemelten szoros kapcsolatot ápol, a hivatal által biztosította korábban a helyi képzési lehetőségeket, továbbá a hivatal ellenőrzi havi monitoring –tevékenység alkalmával a településen futó programok szakmai és formai feltételeit, előrehaladását. A Foglalkoztatási Osztály tájékoztatja a települést valamennyi aktív foglalkoztatás-politikai eszköz megjelenésével kapcsolatosan, továbbá segítséget nyújt azok igénylésében akár az önkormányzatnak, akár helyi vállalkozásoknak.

Kiemelendő, hogy Ludas Községi Önkormányzat Konzorcium keretében pályázati projektet kíván benyújtani a „Helyi humán fejlesztések" című TOP_Plusz 3.1.3-23 kódszámú kiírásra, amelynek keretében a lakosság munkaerőpiaci foglalkoztathatóságának fejlesztésére irányuló egyes képzések helyszíni megvalósítását, továbbá nem helyszíni képzések esetében szervezett utaztatások tervez.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A közintézmények tekintetében a szakmai feladat-ellátás személyi feltételeinek biztosítását követően kiemelt szempontot élvez, különösen, ha főállású pozícióról van szó, hogy megfelelő munkavállaló kerüljön felvételre. A közfoglalkoztatásban jól dolgozó személyek- akárcsak korábban a szociális szövetkezeti főállások esetében – kiemelt figyelmet kapnak. A jövőben a szociális szövetkezettel közösen cél olyan foglalkoztatási együttműködések és atipikus lehetőségek kidolgozása, amellyel minél több, különböző élethelyzetű, de ugyanúgy hátrányos helyzetű személy számára tudunk segítséget nyújtani.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A foglalkoztatás területén a térségben rossz gyakorlatról nincs tudomásunk.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei

Településünkön a Ludas Könyvtári, Információs és Közösségi Hely biztosítja informatikai eszközállományát mindazon személyek részére, akik otthon nem rendelkeznek informatikai eszközökkel vagy nem tudják használni azt. A jövőben informatikai eszközhasználatra irányuló programelemeket tervezünk megvalósítani, egyúttal fejleszteni kívánjuk az informatikai és elektronikus ügyintézési akadálymentesítést azzal, hogy a Ludasi Könyvtári, Információs és Közösségi Hely intézményben egy lakossági ügyintézési pontot hozunk létre, ahol valamennyi informatikai kérdésben segítséget tudunk majd nyújtani, legyen az informatikai eszközhasználat, elektronikus ügyintézés vagy akár dokumentumszerkesztés, kezelés, vagy nyomtatványok és egyéb iratok másolása, elektronizálása.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt az elmúlt években is többször is módosították, melynek előírásait a Képviselő-testület a releváns szociális rendeleteibe beépített:

Az aktívkorúak ellátásának körében megállapított rendelkezésre állási támogatást felváltotta az FHT, amelynek feltételei több helyen is átalakultak. Alapvető módosítás, hogy a bérpótló juttatásra való jogosultságot évente felül kell vizsgálni, míg a rendelkezésre állási támogatást csak kétévente kellett. A két felülvizsgálat között eltelt időben minden támogatottnak legalább 30 nap munkaviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	22	4,52%	5	22,73%
2018	25	5,11%	9	36,00%
2019	12	2,51%	6	50,00%
2020	27	5,49%	11	40,74%
2021	26	5,51%	7	26,92%
2022	28	6,26%	10	35,71%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Erre lehetősége van több módon. Nyílt munkaerőpiacon folytat keresőtevékenységet, egyszerűsített foglalkoztatottként létesít munkaviszonyt, háztartási munkát folytat, munkaerő-piaci programban vesz részt, közérdekű önkéntes tevékenységet folytat, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt.

Ludas település tekintetében a nyilvántartott álláskeresők száma stagnál, azonban az álláskeresési ellátásban részesülők száma a 2017. évi számokhoz képest megduplázódott. Az érintett lakosok száma jellemzően 7-11 között változik. Arányszámok esetében a nyilvántartott álláskeresők 35,71%-a él az álláskeresési ellátás lehetőségével. Ez az arányszám csaknem megegyezik a 2018. évi arányszámmal. Azonban a 2021-2022. időszakban közel 10 százalékpontos emelkedés volt megfigyelhető az ellátást igénylők számában.

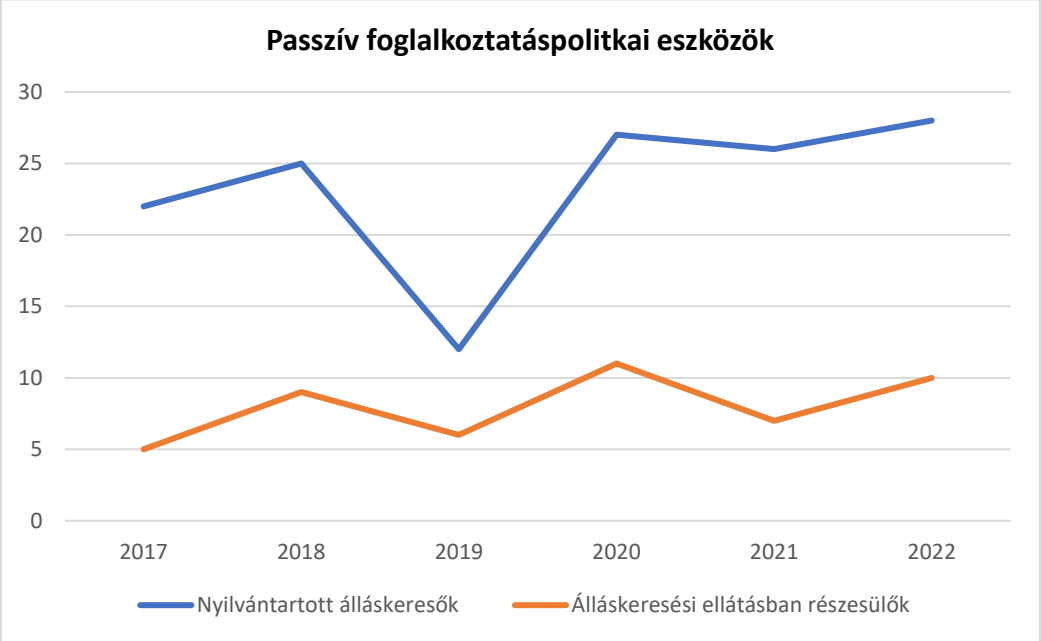

A passzív foglalkoztatás-politikai eszközökhöz tartozik a szociális támogatás, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, továbbá az ellátásban részesülés egyaránt. Az elmúlt években a támogatásokban jelentős csökkenést tapasztalható, akár a szociális támogatás, akár az FHT esetében megfeleződött az ellátásban részesülők száma, de az ellátásban történő részesülés esetében is pozitív változások vehetőek észre, különösen a 2021-2022. években.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	**Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma** (TS 048)		**Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma** (TS 054)		**Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma** (TS 049)	
	Fő	**Nyilvántartottak %-ában**	**Fő**	**Nyilvántartottak %-ában**	**Fő**	**Nyilvántartottak %-ában**
2017	5	22,73%	10	46,14%	10	45,45%
2018	4	16,00%	7	27,44%	13	52,00%
2019	1	8,33%	3	22,25%	7	58,33%
2020	3	11,11%	2	7,26%	14	51,85%
2021	3	11,54%	2	7,85%	10	38,46%
2022	2	7,14%	3	10,39%	12	42,86%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

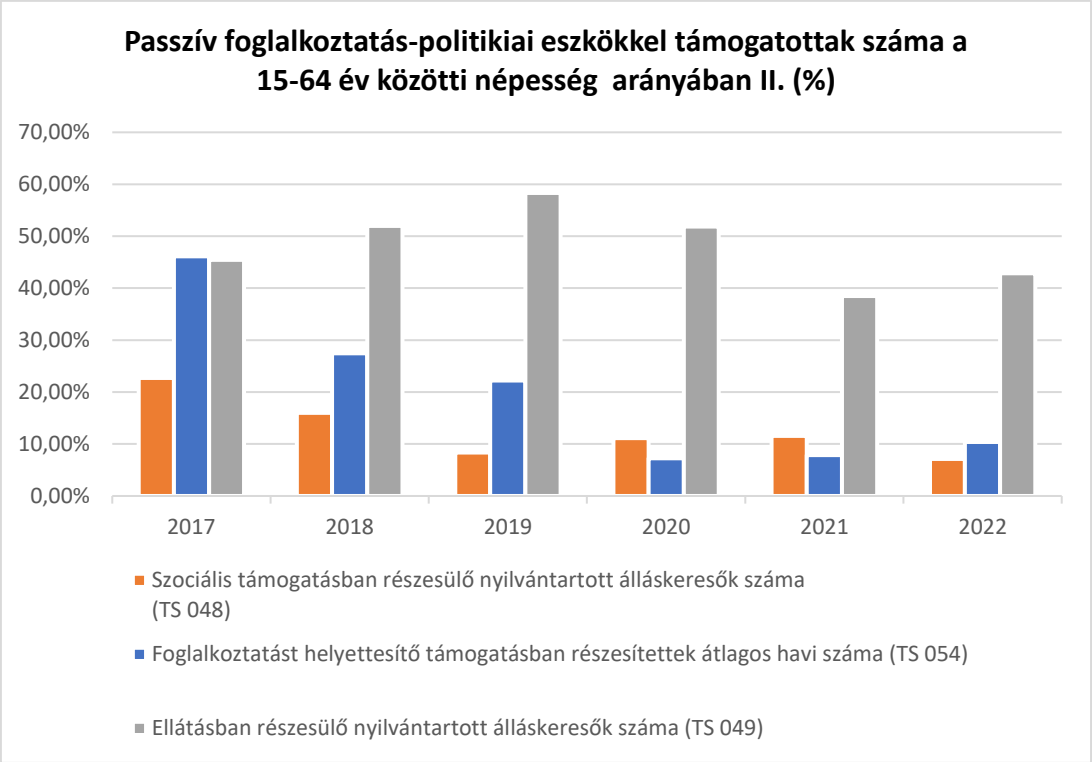

Az aktívkorúak ellátásában részülőknek továbbra is előírás a munkaügyi központokkal való együttműködés, míg az egészségkárosodott személyek kivételével a rendszeres szociális segélyre jogosultak az arra kijelölt szervvel kötelesek együttműködni. A megállapodás elsődleges célja olyan szolgáltatások biztosítása, amely a munkaerőpiacra történő visszahelyezést segíti. A beilleszkedést elősegítő program a munkanélküliség káros hatásait segített enyhíteni. Az anyagi helyzet romlásának következményeként a munkanélküli emberek kapcsolatai beszűkültek, megváltozott énképük és életvitelükben is izolálódtak. Az anyagi nehézségek konfliktusokat idéznek elő a munkanélküliek családjában

Rendszeres szociális segélyre lehet jogosult, aki egészségkárosodott, vagy aki az 55. életévét betöltötte, vagy aki az önkormányzat rendeletében meghatározott, feltételeknek megfelel, (pl mentális állapota miatt mentesítést kap), vagy 14 év alatti gyermeket nevel és a településen nincs biztosítva a gyermek napközbeni ellátása. A rendszeres szociális segély 90%-ban fedezett ellátási forma, az FHT juttatás csak 80%-ban. Javasolt a bevezetése, mert bár ezzel a mentálisan leépült (amennyiben ez megfelelően igazolható) embereket zárja ki a közmunkaprogram lehetőségéből a rendelet, de meghagyja a jövedelmüket.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	**Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma** (TS 056)
	fő
2017	0
2018	2
2019	4
2020	3
2021	3
2022	4

Forrás: TeIR, KSH

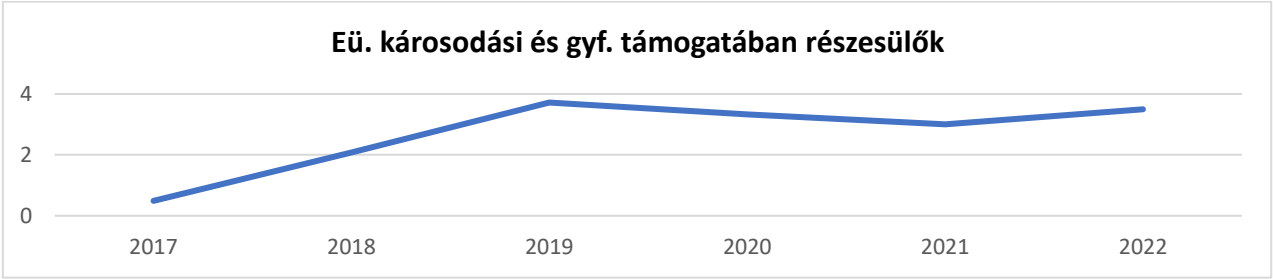

Az egészségügyi és gyermekfelügyeleti támogatások esetében az ellátásban részesülők száma stagnál 3-4 között változik.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	**Lakásállomány (db)** (TS 073)	**Épített lakások száma** (TSv 077)	**Épített lakások száma 1000 lakásra** (TS 078)	**1-2 szobás lakások aránya** (TS 076)	**A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya** (TS 074)	**A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya** (TS 075)
	db	**db**	**db**	**%**	**%**	**%**
2017	378	0	0,00	48,68	1,59	98,68
2018	378	0	0,00	48,68	1,06	98,68
2019	378	0	0,00	48,68	1,06	98,94
2020	378	0	0,00	48,68	1,06	99,21
2021	378	0	0,00	48,68	1,06	99,47
2022	371	0	0,00	48,79	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A településen a lakásállomány jellemzően nem változik, 2022. évben 7 darab ingatlannal csökkent a lakható ingatlanok száma. A településen közüzemi szennyvízgyűjtő hálózat már a MÁV általi, korábban szolgálati lakásként épített ingatlanok esetében biztosított volt, majd 2022. évtől kezdődően már meglehetett kezdeni a csatlakozást a (KEHOP-2.2.2-15-2016-00118) konstrukció keretében megvalósuló Detk-Ludas településeken kiépülő szennyvízgyűjtő és tisztítórendszerhez. A 2022. év végi pontos rácsatlakozási mutatók nem állnak rendelkezésre. Ezzel együtt kijelenthető, hogy a lakásállomány esetében a már megépült lakások vásárlása és felújítása áll. A településen az elmúlt évtizedben nem épült új lakás. Ellenben számtalan lakás, - immáron jelentős ártöbblettel – értékesítésre és felújításra került.

a) bérlakás-állomány

A településen 2 bérbe adható lakóingatlan van, az egyik a Fő úton elhelyezkedő ún. szolgálati lakás, míg a másik a Vasút úton megtalálható ÖNÓ – korábban nem könyvtárként használatos – lakórésze. A Vasút úti ingatlan kiadásra került, míg a Fő úton található lakóingatlan esetében, jellemzően a nehéz helyzetbe került, vagy valamely előre nem látható okból odakényszerülő személyek számára kiadható „vészhelyzeti" ingatlanként funkcionál (ingatlan életveszélyes rongálódása, tűzeset, stb.).

b) szociális lakhatás

Szociális alapon igényelhető lakásállománnyal nem rendelkezik a település.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Ludas Községi Önkormányzat a településen több ingatlant is birtokol, amelyek az ÖNO épülete – ennek korábbi könyvtári része lakhatásra – fürdési lehetőségek okán – nem alkalmas. Továbbá a Fő úton 3 db ingatlan tulajdonosa, ezek az ún. szolgálati lakás, illetve az orvosi, védőnői szolgálatot ellátó épület és az őstermelői piacon látható – jelenleg – romos ingatlan (2014. előtt régi könyvtár). További tulajdonlott ingatlan a közösségi ház, iskola épülete, az önkormányzati majorság, végezetül az önkormányzat és óvoda épületei.

AZ ingatlanok esetében az önkormányzat igyekszik fontossági sorrendben elvégezni a szükséges felújításokat, bővítéseket. Ez a legfőbb szolgáltató intézmények esetében megvalósult már, sőt ezek akadálymentesítései is folyamatban van, több esetben már meg is valósult.

e) lakhatást segítő támogatások

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 9/2021. (X.1.) önkormányzati rendelet PÉNZBELI SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK nevű II. Fejezetének 4.§. paragrafusa 2-10.) bekezdései határozzák meg a lakásfenntartási ellátással kapcsolatos feltételeket, továbbá az ellátás összegét és az egyéb fogyasztási egységeket.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	n.a.	4
2018	n.a.	4
2019	n.a.	2
2020	n.a.	38
2021	n.a.	29
2022	n.a.	40

Forrás: TeIR, KSH Tstar

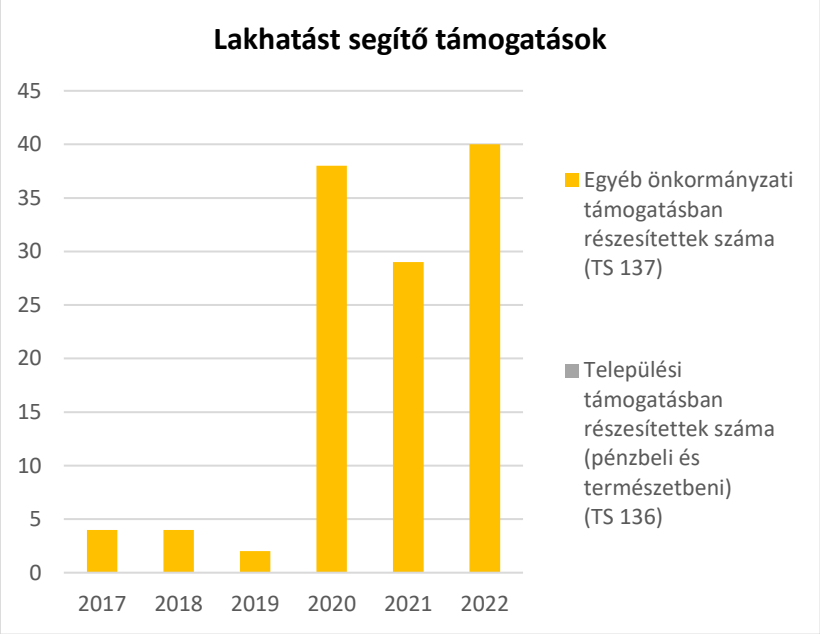

A statisztikai adatok alapján a településen támogatásban részesítettek száma a 2020-2022. években kiemelkedően megnövekedett.

f) eladósodottság

Tapasztaljuk, hogy a szegénység jellemzője a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása, és a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A településen telep, szegregátum nincs, illetve olyan településrész sincs, amely esetében fennáll a veszélye annak, hogy szegregátummá váljon.

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Nem releváns.

b) a telepen/szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói :életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

Nem releváns.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Nem releváns.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

152. §

(1) A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
b) a fogorvosi alapellátásról,
c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
d) a védőnői ellátásról,
e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testülete megállapítja és kialakítja az egészségügyi alapellátások körzeteit, több településre is kiterjedő ellátás esetén a körzet székhelyét.

(3) A helyi önkormányzat biztosítja a tulajdonában vagy használatában levő járóbeteg-szakellátást, illetőleg fekvőbeteg-szakellátást nyújtó egészségügyi intézmények működését.

153. §

(1) A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében
a) gondoskodik a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
b) biztosítja a 73. § (1) bekezdése szerinti külön jogszabályban meghatározott rovarok és rágcsálók irtását,
c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén - lehetőségeihez képest - saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat (falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás) és szakosított ellátásokat (az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény). Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A településen az egészségügyi alapellátást a Detk Községgel közösen fenntartott háziorvosi szolgálat biztosítja (ez a szolgálat látja el a gyermekeket is). A szolgálat Ludason önálló telephellyel (egészségház) rendelkezik. Figyelembe véve Detk és Ludas lakosságszámát (összesen kb. 2000 fő) az egy főre jutó háziorvosok száma megfelelőnek mondható. A fogászati alapellátás egy négytagú társulás keretein belül került megszervezésre (Detk, Halmajugra, Ludas, Nagyfüged),

2023. évtől kezdődően a védőnői szolgálat átszervezésével a feladat szakmai ellátása az egri Markhot Ferenc kórház feladatává vált.

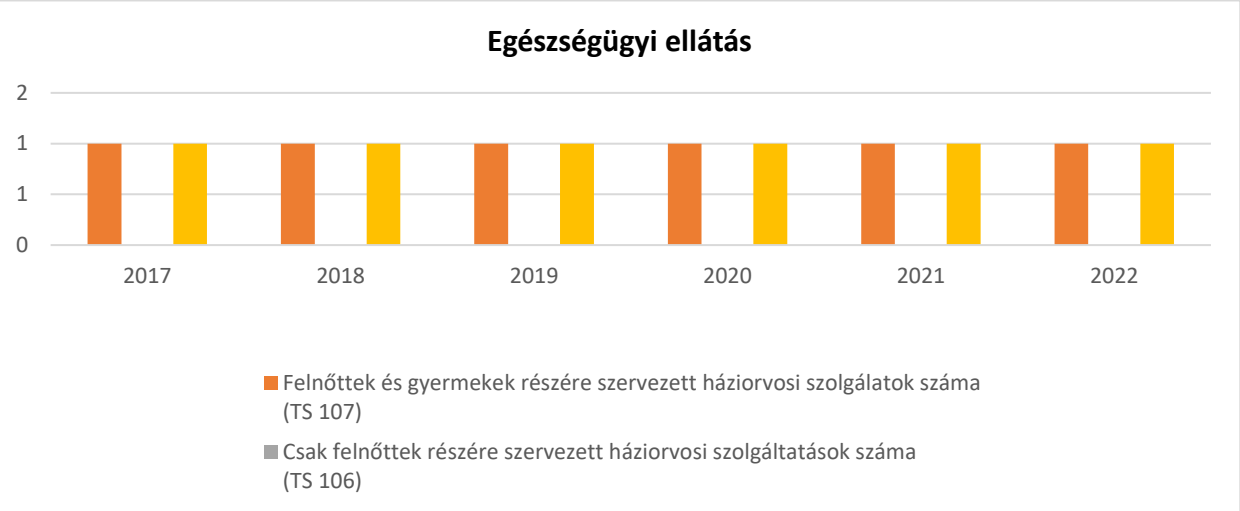

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	1	0	1	0	28	5,19
2018	1	0	1	0	25	3,41
2019	1	0	1	0	23	1,50
2020	1	0	1	0	26	2,12
2021	1	0	1	0	23	2,33
2022	1	0	1	0	21	2,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen gyógyszertár nem üzemel, korábban heti egy alkalommal mobilgyógyszertár szolgáltatás volt a településen, azonban működésképtelenné vált a szolgáltató. Gyógyszertárak a közelben Detk, Karácsond és Kápolna településen is megtalálhatóak, valamennyi könnyen elérhető közelségben.

A települési önkormányzat falugondnoki szolgálata egyúttal készséggel rendelkezésre áll mindazok részére, akik akár gyógyszerkiváltással, vagy orvosi vizsgálatra történő eljutással kapcsolatosan keresik meg.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A népesség egészségügyi helyzetére jellemző, hogy egyes népbetegségek, mint a magas vérnyomás, a szív- és érrendszeri elváltozások 2009. évben a népesség 22,8%-át érintette, 2011. évben ez a szám 29,6% -ra változott. Az emésztőszervi és az anyagcsere betegségek aránya is magas.

A háziorvosi egészségügyi statisztikák alapján megállapítható, hogy az ún. belgyógyászati megbetegedések fordulnak elő leggyakrabban (magas vérnyomás, különböző szívbetegségek, anyagcsere-kórképek, cukorbetegség, rosszindulatú daganatok).

A gyermekek esetében továbbra is az asztma (26,7%), az általános immunrendszer elváltozásai (20,5%), a bőr speciális immunrendszerének gyulladásos állapota (19,1%), valamint a táplálkozási és anyagcsere megbetegedések a legjellemzőbbek (15,4%).

A fentiekre való tekintettel a megfelelő preventív szűrés rendkívül nagy fontossággal bír. Ludas Községi Önkormányzat több ízben kérte már a megyei szűrőbusz biztosítását a település részére, sajnos a szűrőbusz még nem tudta besorolni a települést egyik évben sem. Természetesen az önkormányzat falugondnoki szolgálata a továbbiakban is rendelkezésre áll valamennyi kérés esetében.

A jövőben TOP_Plusz pályázat keretében az önkormányzat helyszíni szűrési alkalmakat kíván biztosítani a településen.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs szolgáltatásokhoz a településen nem lehet hozzáférni. Gyöngyösi rendelőintézet, Gyöngyösi, Hatvan kórház, illetve a kijelölt megyei kórház.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat korábban főzőkonyhát működtetett, de több tényező végett úgy döntött, hogy a szociális és gyermekétkeztetést szolgáltatási szerződés keretében biztosítja a településen. Ezt a Gyöngyösi Mátra Party Kft. biztosítja, ahol az élelmezésvezető minden héten leadja a választható mintamenza, továbbá szociális menükből való rendelését, amelyet a szolgáltató az erre vonatkozó releváns szabályok betartásával a melegítőkonyha rendelkezésére bocsát. Az önkormányzat ebből adódóan 2 melegítőkonyhát üzemeltet, egyet az iskolában, egyet az óvodában.

A közfoglalkoztatásban megtermelt zöldségek gyümölcsök felhasználásra kerültek a főzőkonyhán, 2023. évben az önkormányzat a közfoglakoztatási kertészeti programmal felhagyott, mert a kötelező és vállalt tevékenységei ellátására nincs meg az elegendő állományi létszám, továbbá a tervezhető közfoglalkoztatási programokban is jelentős létszámcsökkenés tapasztalható.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A település önálló sportlétesítménnyel nem rendelkezik. Korábban fiatalok és felnőttek részére kültéri kondiparkot hozott létre, továbbá 2 db külterületi játszóteret üzemeltet, mindezeken kívül MFP Irány a Pálya programból egy kisméretű rekortánpályát hozott létre. A gyermekek részére valamennyi sportolásra alkalmas lehetőséget megteremtett a településen.

A továbbiakban tervben van egy kisméretű focipálya kialakítása, továbbá egy beltéri konditerem létrehozása.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a település lakossága a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása és az Abasári Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás útján biztosított az alábbiak szerint:

Szolgáltatás (ellátás) megnevezése	Önkormányzat számára		Működtetés
	kötelező	biztosított	
I. Alapszolgáltatások			
Étkeztetés	X	X	Ludas Községi Önkormányzat
Házi segítségnyújtás	X	X	Abasári Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó (ISZI)
Közösségi ellátások (pszichiátriai és szenvedélybetegek)		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)
Hajléktalanok nappali ellátása		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)
Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)
Fogyatékos személyek nappali ellátása		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)

II. Szakosított ellátási formák			
Átmeneti elhelyezést nyújtó Intézmények			
Éjjeli menedékhely		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)
Hajléktalanok átmeneti szállása		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)
Ápolást-gondozást nyújtó intézmény			
Idősek otthona		X	Abasári Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó (ISZI)
Gyermekjóléti feladatok			
Család és Gyermekjóléti szolgálat	X	X	Abasári Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó (ISZI)
Család és Gyermekjóléti központ		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)
Gyermekek átmeneti gondozása		X	Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulása (KHSZK)

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A településen néhány fiatal felnőtt esetében jelentős probléma a szerhasználat, a jelenség nem tömeges. Ezzel együtt a jelenség további elterjedése érdekében a Rendőrséggel közösen drogprevenciós szolgáltatásokat kívánunk biztosítani intézményi kereteken belül és azon kívül is.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az önkormányzatnak nincs tudomása ilyen incidensről.

i) előnybe részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. Népkonyha

Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db/nap)
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	120
2021	82
2022	54

Forrás: Önkormányzati adat

Ludas Községi Önkormányzat korábban számtalan olyan kezdeményezéshez tudott csatlakozni, amelynek keretében időszakosan, de napi egyszeri ingyenes meleg étkeztetést tudott biztosítani a települési lakosok részére, külön öröm volt számára, hogy a szociális szövetkezet javaslatára, továbbá annak közbenjárásával a településen először népkonyhai szolgáltatás, majd szociális konyhai szolgáltatás is létrejöhetett. Külön öröm, hogy mindez a COVID-19 pandémia előtt megvalósulhatott, amikor is a szociális szövetkezet és a Ludasi Kisiskolásokért Alapítvány közreműködésével házhozszállítást is tudott a település biztosítani. Ez az időszak volt a népkonyha csúcspontja és az igénylések létszáma rögtön az egekbe is szökött. A szociális konyha ezzel szemben 2021. évben jelent meg a településen. Az ellátási formák nagymértékben megkönnyítik a legelesettebbek napi egyszeri meleg élelemhez történő hozzájutását.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

Az általános iskola 2007- ben jogutódlással megszűnt, a feladatellátás helye 10 évig a detki Petőfi Sándor Általános Iskola volt. 2018 szeptemberétől az iskola épületének pályázati forrásból történő felújítása után a detki általános iskola tagintézményeként újra megnyitott az általános iskola, ahol az 1–4. évfolyamos általános iskolai oktatás biztosított a Ludasi családok számára.

Szintén 2014. évet megelőzően az óvoda esetében is az önálló intézménye megszűnése fenyegetett az alacsony gyermeklétszámra való tekintettel, mára az óvoda 2 csoporttal, teljes létszámfeltöltődés mellett, továbbá várólistával üzemel. Az óvodát 2 településről látogatják. Az óvoda 2021. évben tornaszobával bővült, 2023. évben új óvodai csoportszoba, óvodai szárny kerül kialakításra.

Az óvodába, továbbá az iskolába a falugondnoki szolgálat közreműködésével szervezett „buszjárat” került kialakításra 1 fő kísérő biztosítása mellett.

A településvezetés kiemelt célja volt, hogy idővel egy integrált közösségi szolgáltató teret hozzon létre, ehhez első lépésben Magyar Falu Program keretén belül egy több pályázati konstrukciós évből összeálló komplex fejlesztési tervet határozott meg. I. ütemben létrejött az új könyvtári és közösségi tér intézmény II. ütemben létrejöttek az összekötő épületrészben található kiszolgáló helyiségek (koedukált mosdó, teakonyha, mozgáskorlátozott mosdó) és III. ütemben egy több mint 100m2-es egybefüggő rendezvényhelyiség. 2023. évben IV. ütemként befejeződik a főépület fejlesztési, a képviselő-testület reményei szerint új tetőszerkezet, továbbá az előadótérhez külön bejárat és öltöző kerül kialakításra (ez egyben konditeremként is funkcionál majd)

Az intézmények létrehozása, felújítása folyamatos. Korábban A helyi identitás és kohézió erősítése Ludas Községben TOP-5.3.1-16-HE1-2017 konstrukciószámú programmal 2018-2023. években – COVID időszakot kivéve – folyamatos programokat tudott nyújtani Ludas Községi Önkormányzat és a Ludasi Baromfiipari Start Szociális Szövetkezet konzorciuma.

A jövőben az intézményi élet biztosítására az NMI Térségi Kulturális Iroda mintaprogramhoz történő csatlakozással, továbbá „Helyi humán fejlesztések” TOP Plusz 3.1.3.-23. konstrukcióval kívánja biztosítani.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	**Sportcsarnok, sportpálya léte** (TS 103)	**A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma** (TS 104)	**Közművelődési intézmények száma** (TS 105)
db	**van/nincs**	**db**	**db**
1	igen	593	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A lakosság 70%-a a roma etnikumhoz tartozik a magyar lakossággal kiegyensúlyozott a napi együttélés, a roma lakosság között nincs családi, illetve hagyományokon alapuló konfliktus.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A helyi közösségen belül az elmúlt években számtalan olyan közösségi megmozdulás, szolidaritási akció történt, amely kiemelkedik a sorból. Az elmúlt 5 évben 4 ingatlan esetében történt előre nem látható, lakhatást ellehetetlenítő történés (tűz, épületszerkezet beomlása stb.) A település lakosai a helyi vállalkozásokkal karöltve, továbbá az önkormányzat együttműködésével és irányításával valamennyi káreseménynél azonnal megkezdték a tűzoltósági intézkedéseket követően az életveszélyes helyzetek felszámolását. Volt esett mikor adománygyűjtésre került sor, volt olyan, amikor társadalmi munka keretében felajánlott cserépből és felajánlott faanyagból teljesen új tetőszerkezet került kialakításra.

A településen ezen túl működik a kupakgyűjtés, a játék és ruhagyűjtés és osztás intézménye.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A településen nem él számottevő kisebbség, a jelenlévő kisebbség teljesen asszimilálódott a magyarságba.

e) helyi lakossági önszerveződések

A településen COVID-pandémiát megelőzően rendkívül pezsgő élet volt jellemző. Az önkéntesek lehetőségeinek megrendülésével egyes alulról jövő civil szerveződések elhalltak, a COVID-időszak alatt a közösségek felbomlottak. Jelenleg működő civil szervezetek: Ludasi Kisiskolásokért Alapítvány, Ludas Biztonságáért Polgárőr Egyesület, Szentháromság Templomért Alapítvány, ezen kívül, mint szociális, egyben gazdálkodó szervezet a Ludasi Baromfiipari Start Szociális Szövetkezet van még jelen a településen.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen nincs nemzetiségi önkormányzat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A munkanélküliség esetében beazonosítható a nők hátrányos helyzete, különösen arra való tekintettel, hogy 100%-ban a nők adják a tartós munkanélküliek helyi csoportját.	Olyan foglalkoztatási programokat kell kialakítani, amelynek keretében biztosítható –különösen – az idősebb nők számára a női fizikumnak, továbbá kornak megfelelő aktivitású munkavégzés, tekintettel arra, hogy csak nők jelentkeznek munkaerő-közvetítések vonatkozásában.
A 45-61+ éves korosztályok a munkaerőpiacon hátrányban van	
Magasabb végzettségűek esetében magasabb a munkanélküliség aránya	A környékbeli munkaerő-közvetítő cégekkel kapcsolatfelvétel megteremtése és ún. „állásmentor” feladat létrehozása
Közfoglalkoztatás képtelen ellátni a nők magas arányából a településkezelési és mezőgazdasági feladatokat	A közmunkaprogram csekély jövedelméből adódóan nem versenytárs még a napi vagy alkalmi bejelentésű munkahelyekkel szemben sem, javasolt a szociális szövetkezet – önkormányzat közötti kapcsolat ismételt felélénkítési, szövetkezeti foglalkoztatási program kialakításának ösztönzése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyerekszegénység egyik kiemelt oka a szülők munkanélkülisége. A szegény gyermekek 60%-a inaktív, illetve alacsony munkaintenzitású családokban él. A társadalmi juttatások szegénység csökkentő hatását tekintve uniós összehasonlításban igen jól áll Magyarország. A pénzbeli juttatásoknak Magyarországon jelentős jövedelemkiegészítő hatásuk van. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032" Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	368	399	767	47,98%	52,02%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			25	3,26%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	56	54	110	7,30%	7,04%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	11	11	22	1,43%	1,43%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

Községünkben a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van. A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

a) a veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését

gátolja vagy akadályozza. A Család és gyermekjóléti Szolgálat ebben az esetben alapellátás keretében gondozza a gyermeket, amely tevékenység során a veszélyeztetettség indokait igyekszik megszüntetni.

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a Család-és Gyermekjóléti Központ javaslatára a Járási Hivatal Gyámügyi és Igazságügyi Osztálya (gyámhivatal) a gyermeket védelembe veszi.

A gyermekek védelmét:
- pénzbeli és természetbeni ellátások,
- személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások,
- személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások,
- gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések,
- az ellátások, intézkedések megtételének ellenőrzése, adatok kezelése szolgálja.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	3	n.a.
2018	6	n.a.
2019	3	1
2020	1	1
2021	0	1
2022	0	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Amint az a táblázatból is látszik védelembe vételek esetében a 2018. évi kimagasló volt, csaknem duplája a többi év átlagának. A veszélyeztetett gyermekek száma esetében ugyanezen 2019-2021. évek vonatkozásában stagnált, ámde a 2021. évben csaknem megduplázódott 1 főről, kettőre változott. Kijelenthető, hogy védelembe vételre 2021-2022. években már nem került sor. A korábbi években inkább iskolai hiányzás miatt volt szükség a védelembe vételre, a jelenlegi helyzetben már felmerülő probléma a családok megélhetése, ez családi konfliktusokhoz vezet, és felmerül a gyermekek elhanyagoltsága is. A környezet és a szakemberek odafigyelése, a jelzőrendszer azonnali, több lábon álló működésének szinten tartása elengedhetetlen.

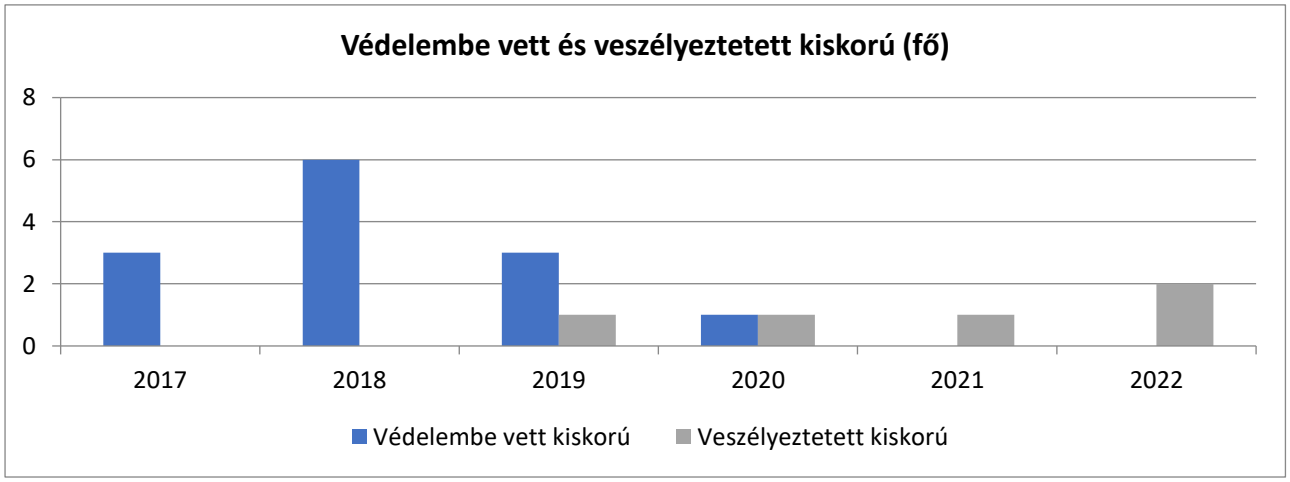

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők, valamint

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre. A gyermekek védelméről

és a gyámügyi igazgatásról szóló (többször módosított) 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 19-20. §-ai alapján –Ludas közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező szülő, vagy más törvényes képviselő kérelmére - a gyámhatóság egy év időtartamra megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát.

A jogosultságot akkor lehet megállapítani, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg:

- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130 %-át (2023. évben 37.050.- Ft-ot),
- ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza vagy
- ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos,
- a gyermek nagykorúvá válása után is jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre,
- ha nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be, és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult. (Nagykorú gyermek jogosultságát házasságkötése esetén az új családban felül kell vizsgálni.)

A vagyoni helyzet vizsgálata kiterjed a közös háztartásban élő közeli hozzátartozók vagyonára. A jövedelemszámításnál irányadó időszak: rendszeres jövedelem esetén - kérelem benyújtását megelőző hónap, nem rendszeres jövedelem esetén megelőző egy év átlaga.

Alapösszegű pénzbeli támogatásra jogosult az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek, illetve fiatal felnőtt,
-akinek az ellátásra való jogosultsága a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, augusztus hónapra tekintettel, illetve
-akinek az ellátásra való jogosultsága tárgyév november 1-jén fennáll, november hónapra tekintettel.

Emelt összegű pénzbeli támogatásra jogosult az a gyermek, fiatal felnőtt, akinek a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a gyámhatóság határozata alapján
-a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel, illetve
-a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény eseti támogatás összege 5.800.- Ft gyermekenként. Az állam 100%-ban biztosította a támogatást. Emellett ingyenes tankönyvellátásban és étkezésben is részesülnek a rászoruló gyermekek.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	28
2018	16
2019	13
2020	20
2021	23
2022	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

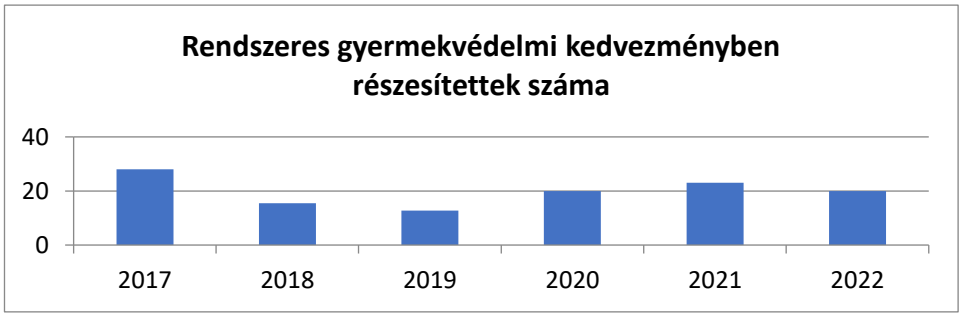

Az adatok alapján megállapítható, hogy öt év távlatában csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma 2019. évre. Majd ezt követően a COVID pandémia és recessziós hatása következtében jelentős mértékben növekedni kezdtek a gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma, noha a 2017. évi – jelenlegi időszak – kiindulási pontját még így sem érte el. A COVID időszakban 60%-al – 13 főről 20 főre emelkedett – az ellátottak száma, amely 2022. évben is stagnált, tehát nem változott.

Ez az ellátási forma a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítható meg. Mint látható a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma folyamatosan és látványosan csökkent a jelentős gazdasági visszaesésig, ezért ez annak is a bizonyítéka, hogy a munkahelyek eseti, vagy tartós elvesztése esetében nehéz helyzetbe kerülhetnek a családok, tekintettel arra, hogy az egyik fél fizetésének kiesésével rögtön ellátásra jogosulttá váltak. Az ellátórendszernek erre a problémára a jövőre vonatkozóan fel kell készülnie – bár a terület kiválóan iparosodott, ezért könnyű munkalehetőségeket találni.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	**Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő)** (TS 065)	**Árvaellátásban részesülő nők száma (fő)** (TS 066)	**Árvaellátásban részesülők összesen**
	Fő	**Fő**	**Fő**
2017	1	1	2
2018	1	0	1
2019	1	1	2
2020	1	1	2
2021	1	1	2
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

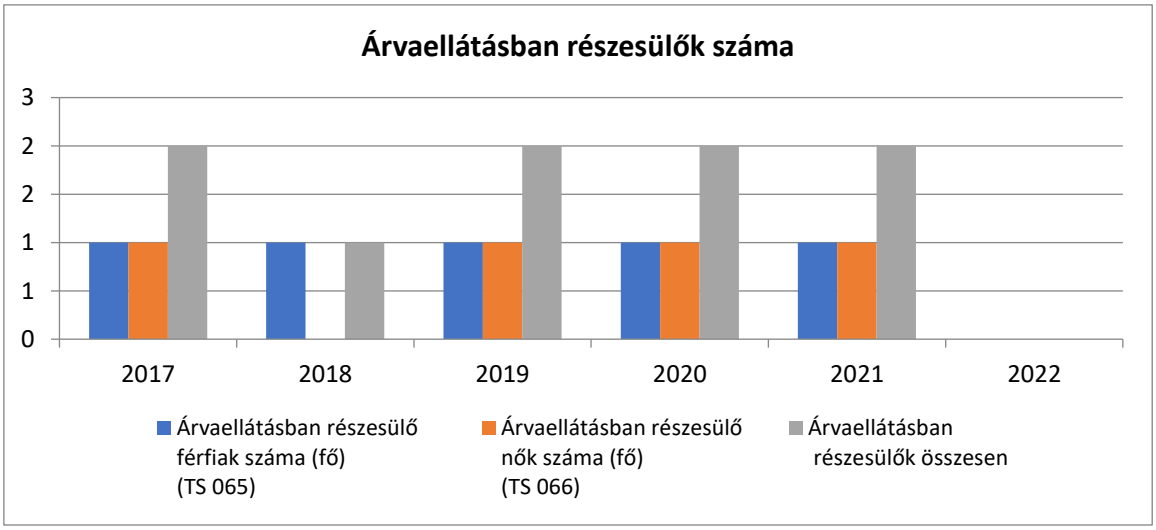

Árvaellátást azok a gyerekek kaphatnak, akiknek egyik vagy mindkét szülője meghalt, és ezért egyszülős családban vagy szülő nélkül nőnek fel. A jogosultság feltétele, hogy az elhunyt szülő biztosítási jogviszonyban állt, és megszerezte az ellátás megállapításához szükséges szolgálati időt. Míg özvegye özvegyi nyugdíjban részesül, gyermekei árvaellátásra lesznek jogosultak. Az árvaellátás alapesetben a gyermek 16. életévéig jár. Azonban, ha a gyermek iskolában, szakképző intézményben vagy felsőoktatási intézményben nappali rendszerű képzésben vesz részt, az árvaellátás a tanulmányok időtartamára, de legfeljebb a 25. életévéig jár.

Ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megváltozott munkaképességűvé válik, az árvaellátás életkorra tekintet nélkül megilleti. A településen az árvaellátás alacsony számából adódóan látványos mértékű változás tapasztalható, de tekintettel arra, hogy ezek eseti jellegűek, ezért ebből következtetni nem lehet, mindazonáltal annyi kijelenthető, hogy a ellátottak száma csökkenést követően ismételten a 2017. évi számokat produkál.

*d) **ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői***

Az intézményi gyermekétkeztetést 2015. szeptember hó 01. napjától az alábbi esetekben ingyenesen kell biztosítani:

A bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- a tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át
vagy
- nevelésbe vették;

Az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
- nevelésbe vették;
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
- nevelésbe vették, vagy
- utógondozói ellátásban részesül.

Szünidei gyermekétkeztetés:

A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést jogszabályokban meghatározott feltételek mentén ingyenesen biztosíthatja.

„(2) A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben
a) a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,
b) az a) pont alá nem tartozó gyermekek számára
ba) a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,
bb) az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.”

A statisztikai adatszolgáltatások eredményeképpen kijelenthető, hogy az ingyenesen igényelhető nyári étkeztetést nem teljeskörűen veszik igénybe az arra rászoruló családok.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete

A településen nincs e) pontba sorolható gyermek.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzői

A településen nincs f) pontba sorolható gyermek.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Nem releváns, a településen nincs szegregátum.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

2023. július 1-jét követően az állam az egészségügyi alapellátás körében – a települési önkormányzattal együttműködésben – gondoskodik a védőnői ellátásról.

A védőnők feladatai közé tartozik:

- várandós anyák és a 0-18 éves korú gyermekek és családjuk gondozása
- tájékoztatás, tanácsadás, az egészségmegőrzés, az optimális környezeti feltételekre vonatkozóan (helyes táplálkozás, káros szenvedélyek megelőzése, egészséges életmód)
- a gyermekek megfelelő érzelmi, értelmi fejlődésének elősegítése, biztosítása, veszélyeztetettség megelőzése.

A védőnők – a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként – egészségügyi veszélyeztetettség esetén a szülésznőgyógyásszal, illetve a gyermekorvossal együttműködve gondozzák a családokat, szociális veszélyeztetettség esetén lépéseket tesznek a fennálló körülmények megváltoztatására, mely a Család és Gyermekjóléti Szolgálattal együttműködve valósul meg.

A településen a gyermeklétszám nem csökken a 2014. évek előtti szinte, azonban a törvényi módosításig önálló védőnői szolgáltat alkalmazása nem volt indokolt, ezért Detk Községgel történő társulás keretében látta el a védőnői szolgálat helyi biztosítását.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	1	26	26,00
2018	1	24	24,00
2019	1	27	27,00
2020	1	28	28,00
2021	1	24	24,00
2022	1	26	26,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	1	0	1	n.a.	n.a.
2018	1	0	1	n.a.	n.a.
2019	1	0	1	n.a.	n.a.
2020	1	0	1	n.a.	n.a.
2021	1	0	1	n.a.	n.a.
2022	1	0	1	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A településen két orvosi szolgálat üzemel, a gyermek és felnőtt háziorvosi szolgálat különállóan került meghatározásra, - természetesen a szabad orvosválasztás okán a felnőtt praxis a település gyermekeit is ellátja. A köznevelési intézményekben az iskola-egészségügyi feladatokat gyermekorvos látja el. A háziorvosi ellátáshoz a település felnőtt és gyermek lakói minden nap hozzájuthatnak Detk vagy Ludas településeken. Heti 1 alkalommal délután, munkaidőn kívül is van rendelés. A háziorvos gyermekeket érintő feladatai ellátása közben szorosan együttműködik a védőnővel. A korosztályos szűréseket és oltásokat közösen szervezik meg, és látják el a gyermekeket.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 0-7 éves korosztály vonatkozásában speciális igények kielégítésére helyben nincs lehetőség. A község által fenntartott óvodában, valamint a KLIK által fenntartott általános iskolában is rendelkezésre állnak az egyes speciális fejlesztéshez szükséges eszközök, azok személyi és tárgyi infrastruktúrája is. Az intézményekben logopédia és fejlesztő ellátást biztosítunk a gyermekek, tanulók részére heti 1 alkalommal, kiscsoportos, ill. szükség esetén egyéni fejlesztés keretében.

Mind az iskola, mind az óvoda fogadja az enyhébb fokú, sajátos nevelési igényű gyermeket. A fejlesztéshez szükséges feltételek rendelkezésre állnak. A pedagógiai program tartalmazza a szükséges módszereket, eszközöket. A fenntartók a szükséges anyagi forrásokat biztosítják. Korai fejlesztésre és rehabilitációra azonban sem helyben, sem a köznevelési intézményekben nincs lehetőség. Mivel 2013. január 1-től e speciális szakellátásokat is az állam magára vállalta, a hozzáférés terén meg kell teremteni minden gyermek számára az esélyegyenlőséget. Ez már nem az önkormányzatok felelőssége, hanem az államé. A helyi önkormányzat az eljutás kapcsán tud együttműködni.

Településünkön évről-évre egyre több sajátos nevelési igényű gyermek kezdi meg a nevelési évet az óvodában. Az intézmény alapító okirata szerint az SNI több típusába tartozó gyermeket is ellát. A logopédiai szolgálat társulásos feladatellátás útján került biztosításra.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény rendelkezései szerint 2016. január 1-jével a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés teljes integrációja valósult meg, az ellátandó terület nagysága szerint differenciált szolgáltatástartalommal. A feladatok megosztásra kerültek a települések és a járások között. A települési önkormányzatok feladatkörében maradtak a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, az általános segítő feladatok. Járási szintre került a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása.

Ludas község kötelezően ellátandó feladataként a család- és gyermekjóléti szolgáltatást önkormányzati társulás által létrehozott Integrált Szociális Intézményen keresztül biztosítja. Gyöngyös járási ellátási területtel a Család- és Gyermekjóléti Központ a Kistérségi Humán Szolgáltató Központ keretein belül működik. A két szint számos együttműködési területen kapcsolódik egymáshoz.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatellátását a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, azok végrehajtási rendeletei, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott szakmai irányelvek, módszertani útmutatók, protokollok határozzák meg.

Gyermekek napközbeni ellátása: A gyermekjóléti alapellátás körébe tartozó napközbeni ellátás Ludas Község Napköziotthonos Óvodájában és a detki Petőfi Sándor Általános Iskolában, továbbá a helyi iskolai telephelyen egyaránt biztosított. Korábban ezt az infrastruktúrát egészítette ki a Ludasi Kisiskolásokért Alapítvány által fenntartott Tanoda – pilotprogram, amely pedagógiai program rendkívül pozitív eredményeket produkált. A gyermekek napközbeni ellátása kapcsán jelentős hiányt mutató infrastruktúra Ludason a bölcsőde.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	0	0
2022	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A településen nem működik sem állami, sem magán bölcsőde, Nagyfügeden érhető el családi bölcsőde.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Családi napköziben való ellátásra sincs helyben lehetőség. Az önkormányzat folyamatosan figyelemmel kíséri a lakosság – főként a kisgyermekesek – családi napközi iránti igényét. Amennyiben valós igény jelentkezik, és pályázati forrásból a szükséges feltételek megteremthetőek, az önkormányzat élni fog a családi napközi megszervezésének lehetőségével. Jelenleg családi napköziben elhelyezett gyermek, tanuló nincs a településen.

f) gyermekvédelem

A gyermekvédelem feladatait részben a családsegítő és gyermekvédelmi szolgálat, a jegyző és a gyámhivatal látja el. E szervek a hatékony gyermekvédelem érdekében folyamatosan együttműködnek, információkat cserélnek egymással. A családsegítő és gyermekvédelmi szolgálat évente beszámol a képviselő-testületnek a településen végzett munkájáról. A beszámolót a képviselő-testület megtárgyalja, szükség estén meghozza a kívánt intézkedéseket. A gyermekvédelemben részt vevők időközönként egyeztetést tartanak, ahol tájékoztatják egymást a felmerülő problémákról, a gyermekekkel kapcsolatos teendőkről, a megtett intézkedésekről.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai között szerepelnek:

a) Tájékoztatás, információnyújtás
b) Szociális segítőmunka keretében részt vesz a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában.
c) Családban jelentkező nevelési problémák, hiányosságok káros hatásainak enyhítése céljából szabadidős és közösségi programokat szervez, illetve kezdeményezi azok szervezését.
d) Ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése.
e) Hivatalos ügyek intézésében való közreműködés.
f) Segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását.
g) Közösségfejlesztő programok szervezése, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztés.
h) Munkanélküliek, adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, fogyatékossággal élők, krónikus, pszichiátriai és szenvedélybetegek, kábítószer-problémával küzdők, egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás biztosítása.
i) Kríziskezelés, valamint nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatások biztosítása.
j) Veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése, a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslatok készítése, a szakemberek közötti együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása.

A jelzőrendszeri tagok nem azonos súllyal, gyakorisággal és mélységben vesznek részt a családok életében, így míg a személyes szolgáltatást nyújtó intézmények, hivatalok, védőnők, gyermekorvosok és pedagógusok a gyermek mindennapjainak részét képezik, a pártfogó felügyelő már csak bűnelkövetői múlttal rendelkező gyermek életébe lép be, az ügyészség, bíróság pedig még ritkábban, inkább csak áttételesen értesülhetnek gyermek veszélyeztetettségéről.

A Szolgálat elsődleges szakmai célja, hogy a szociális és gyermekvédelmi segítséget, vagy támogatást igénylő személyek, családok és gyermekek helyzetének pozitív irányú megváltoztatása érdekében létrejövő észlelő- és jelzőrendszer szereplőivel érdemi és hatékony együttműködést tudjon kialakítani és működtetni.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Gyermekjóléti szolgálat, családgondozás, védőnő, orvosi szolgálat, orvosi ügyelet. Krízishelyzetben az önkormányzat esetében helyben igénybe vehető szolgáltatás, a szociális és gyermekvédelmi helyi rendeletben biztosított anyai segítségen (átmeneti segély, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás) kívül a anyaotthon, családok átmeneti otthona, továbbá orvosi ügyelet érhető el Gyöngyösön a Többcélú Társulás értelmében.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A gyermekek részére a települési önkormányzat a közintézményekkel és a civil szervezetekkel igyekszik kialakítani a gyermekek egészségmegőrzéséhez, képesség és készségfejlesztéséhez szükséges tanulmányi, továbbá sport és művészeti közeget.

i) **gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők gyermekétkeztetési térítési díjkedvezményben (100, illetve 50 %), valamint ingyenes tankönyvellátásban részesülnek. A gyermekek kedvezményes étkeztetéséhez való hozzáférésének lehetőségeit. Az ingyenes tankönyvet a Petőfi Sándor Általános Iskola biztosítja, Ludas Községi Önkormányzat azonban viseli az ezzel járó költségek egy részét

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A település általános iskolája, óvodája és a nemzetiségi önkormányzatok együttműködnek a települési önkormányzattal abban, hogy az eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok együtt tudjanak tanulni, játszani, művelődni, sportolni.

k) **hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;**

Hátrányos megkülönböztetésre, egyenlő bánásmód követelményének megsértésére a szolgáltatások nyújtásakor az önkormányzat felé észrevétel, panasz nem érkezett.

l) **előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.**

Hátránykompenzáló juttatásként az előző pontokban foglaltakon kívül megemlíthető a köznevelési intézményekben az iskolatej és a gyümölcsprogram megszervezése. E két program eredményeképpen, az intézménybe járó tanulók, gyermekek minden nap friss tejtermékhez és gyümölcshöz juthatnak

.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Mind az óvodában, mind az iskolában integrált oktatás, nevelés folyik. Az integrált oktatás, különleges gondozás a gyermekek életkorától és egészségi állapotától függően – fogyatékosságot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak alapján – a fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében kerül megszervezésre, az intézmények szakember ellátottságának, és tárgyi felvételei függvényében.

Az egyéni fejlődési utak szempontjából a nevelésnek-oktatásnak meghatározó szerepe van. Az ezekkel szemben támasztott egyik legnagyobb kihívás a sokféle különbségből fakadó hátrányoknak az oktatás eredményességére gyakorolt, összegző negatív hatások ellensúlyozása. A nevelési-oktatási intézmények a „hagyományos" oktatási formákkal nem képesek a társadalmi hátrányok kiegyenlítésére, de a gyermekek, tanulók egyéni adottságaikhoz igazított pedagógiai folyamat hozzájárulhat a negatívumok, a nehézségek mérsékléséhez, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének, eredményességének növeléséhez, ezáltal továbbtanulási lehetőségeik szélesítéséhez.

Az esélyegyenlőség érvényesülésének legfontosabb szempontjai:

- a halmozottan hátrányos helyzetűek (HHH) teljes körű azonosítása,
- a 3 évet betöltött gyermekek óvodába íratása,
- az érintett szülők nyilatkozzanak iskolázottságukról, ezzel is segítve gyermekeik esélyeit,
- az esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségeknek a város köznevelési intézményeinek
- alapdokumentumaiba való bekerülése, és a végrehajtás nyomon követése.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

(Nemzeti Köznevelési tv. 4. §-ának 13. pontja) Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesített, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló
Az, akinek - családi körülményei, szociális helyzete miatt - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek hároméves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek; /1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról/ A szakértői bizottság véleményének figyelembevételével az oktatási intézmények biztosítják az a korai fejlesztést és gondozást az érintett gyermekek esetében. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

b) a köznevelléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.) Az általános iskola 2007-ben jogutódlással megszűnt, a feladatellátás helye 10 évig a detki Petőfi Sándor Általános Iskola volt. 2018 szeptemberétől az iskola épületének pályázati forrásból történő felújítása után a detki általános iskola tagintézményeként újra megnyitott az általános iskola, ahol az 1–4. évfolyamos általános iskolai oktatás biztosított a Ludasi családok számára. Bölcsőde a településen nem érhető el, legközelebb Nagyfügeden van lehetőség családi bölcsőde igénybevételére, több állami bölcsőde a környékben kivitelezés alatt áll.

Az egyéni fejlődési utak szempontjából a nevelésnek-oktatásnak meghatározó szerepe van. Az ezekkel szemben támasztott egyik legnagyobb kihívás a sokféle különbségből fakadó hátrányoknak az oktatás eredményességére gyakorolt, összegző negatív hatások ellensúlyozása. A nevelési-oktatási intézmények a „hagyományos” oktatási formákkal nem képesek a társadalmi hátrányok kiegyenlítésére, de a gyermekek, tanulók egyéni adottságaikhoz igazított pedagógiai folyamat hozzájárulhat a negatívumok, a nehézségek mérsékléséhez, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének, eredményességének növeléséhez, ezáltal továbbtanulási lehetőségeik szélesítéséhez.

Az esélyegyenlőség érvényesülésének legfontosabb szempontjai:

- a halmozottan hátrányos helyzetűek (HHH) teljes körű azonosítása,
- a 3 évet betöltött gyermekek óvodába íratása,
- az érintett szülők nyilatkozzanak iskolázottságukról, ezzel is segítve gyermekeik esélyeit,
- az esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségeknek a város köznevelési intézményeinek
- alapdokumentumaiba való bekerülése, és a végrehajtás nyomon követése.

.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	**Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 087)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)** (TS 092)	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül** (TS 093)
	Fő	**Fő**	**%**
2017	22	2	9,09
2018	22	2	9,09
2019	29	3	10,34
2020	28	3	10,71
2021	39	3	7,69
2022	39	3	7,69

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az óvoda korábban – az alacsony gyermeklétszámra való tekintettel – az önálló pedagógiai intézményi megszűnés szélén át, az azóta eltelt időszakban a településen gyors létszámnövekedése figyelhető meg az óvodába beírt gyermekek létszámát tekintve. Természetesen mindez összefügg azzal, hogy más településekről is nagyobb számban érkeztek a gyermekek, mint korábban, de a helyi gyermekek növekvő száma közrejátszott a jelentős emelkedésben. 2017. évben már 22 gyermek járt az óvodában, amely már akkor nagy sikernek bizonyult, ez a szám 2019-re már jelentősen növekedett. Az azóta megvalósult infrastrukturális fejlesztések (új játszótér, rekortánpálya, tornaszoba a szükséges kiszolgáló helyiségekkel, ingatlan energetikai felújítása mind odaáig vezettek, hogy az óvoda a jelenlegi kapacitásait kihasználva működik. 2023. évben már két éppen egyetemi tanulmányait végző, óvodapedagógusnak tanuló személy biztosítja a vezető az 1 fő vezető óvónő mellett a pedagógiai munka szakszerűségét, sőt a gyermeklétszám változása indokolta, hogy 2023. évben egy új óvodai szárny, csoportszoba és kiszolgáló helyiségeinek épülhessenek fel. A gyermeklétszám fentiekből adódóan jelentős változáson esett át, megduplázódott az óvodai nevelésben beiratkozott gyermekek száma, a települési önkormányzat mindezen pozitív változások lekövetését - köszönhetően a növekvő számok okozta szükségességnek is - , az intézményi személyzet, továbbá az infrastruktúra folyamatos fejlesztésével kíván biztosítani. A településen megduplázódott tehát a beírt gyermekek évi átlagos száma, 22 főről 39 főre emelkedett. 2023. évben 3 fő hátrányos helyzetű gyermeket tartanak számon, amely számadat alapvetően stagnálás, de a beírt gyermekek létszámának növekedésével párhuzamosan kijelenthető, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek részaránya csökkent az óvodai nevelésben.

Az általános iskola 2007- ben jogutódlással megszűnt, a feladatellátás helye 10évig a detki Petőfi Sándor Általános Iskola volt. 2018 szeptemberétől az iskola épületének pályázati forrásból történő felújítása után a detki általános iskola tagintézményeként újra megnyitott az általános iskola, ahol az 1–4. évfolyamos általános iskolai oktatás biztosított a Ludasi családok számára.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	**Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban**	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)** (TS 094**)**	**Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül** (TS 095)
	Fő	**Fő**	**%**
2017	0	0	n.a.
2018	8	0	0,00
2019	15	2	13,33
2020	18	2	11,11
2021	14	3	21,43
2022	n.a.	n.a.	n.a.

A gyermekek létszámadatait ebből adódóan a feladat-ellátási helyen, Detken tartották nyilván. A 2018-2019. pedagógiai évben újnyíló iskolát megelőzően, a Detki Petőfi Sándor Általános iskolában a fentiekből adódóan a 2015/2016. tanévben 130 főt tartottak nyilván, ebből 65 fő 1-4. évfolyam és 65. fő 5-8. évfolyamot látogatott. A 2019/2020. pedagógiai évben ez már csak 68 fő volt, amelyből 15 fő - Ludas-Detk feladat-ellátási helyeken -, alsó tagozatos és 53 fő felső tagozatos. A fentiekből adódóan megállapítható, hogy az általános iskolába járó gyermekek száma a 2015/2016. tanévtől kezdődően a 2019/2020. évig

bezárólag a felére csökkent Ludas vonatkozásában. Az óvodai nevelésben lévő gyermekek növekvő létszáma azonban a későbbiekben folyamatos utánpótlást tud biztosítani. A Ludasi Kisiskola kapcsán az alábbi, megállapítások tehetőek az iskola létszáma 2018. évi kiugrást követően stagnál, ennek oka, hogy a ludasi családok esetében sokak a testvér, vagy egyéb személyes indok végett Detkre iratják be a gyermekeket. A ludasi pedagógiai nevelésben átlagosan 2-3 fő hátrányos helyzetű gyermeket tartanak számon. A hátrányos helyzetű gyermekek száma 10-20% között mozog.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	11	1
2018	4	2
2019	4	6
2020	7	1
2021	7	1
2022	3	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A megállapítottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma megharmadolódott a településen, 11 főről 3 főre csökkent a számarányuk, ennek egyik oka a nagykorúvá válás folyamatában keresendő, mindazonáltal kijelenthető az is, hogy a térség jelentős iparosodáson ment át, amelynek következtében sokkal egyszerűbb munkalehetőségeket találni a település környezetében.

Amint az az adatokból is látszódik, hogy a településen élő gyermekek esetében a hátrányos helyzetű gyermekek száma az 5 éves periódus vizsgálatával alátámaszthatóan csökken. A csökkenésben anomáliák a 2020. -2021. évben anomáliák láthatóak, amikor is az értékek ismételten növekedtek. A kilengések várhatóan a COVID-19 pandémia hatásaival egyeztethetőek össze.

b) a köznevelséhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az intézményben különös gondot fordítanak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatására és fejlesztésére. A fejlesztésben a gyermekek egyéni fejlesztési terve alapján az óvodapedagógusok is részt vesznek. Az SNI gyermekek nevelése, fejlesztése integráltan történik. Az óvodai nevelést-oktatást teljes feltöltöttség mellett tudja az óvoda ellátni, 1 fő mesterpedagógus helyszíni jelenlétével. Minden óvodai dolgozóra jellemző a gyermekszeretet, a tolerancia, szakmai felkészültség, az igényesség és az újdonságok iránti fogékonysága Az óvoda rendszeres kapcsolatot tart a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatársaival, és a védőnővel.

Az iskola szintén rendszeres kapcsolatban áll a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal. Ezek a szervezetek sajátos eszközrendszerükkel jelentősen hozzájárulnak a hátrányos helyzetű, köztük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességéhez. Az intézményben kialakított kommunikációs csatornák a hh. tanulók, gyerekek beilleszkedését, előrehaladását, nyomon követését is szolgálják. A napi szokásos kommunikáción kívüli, tervezett és részben dokumentált megvalósulási formák a különféle kommunikációs színtereken keresztül valósulnak meg.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	1	25	1	22	0	0	22
2018	n.a.	1	25	1	22	0	0	22
2019	n.a.	1	30	1	29	0	0	29
2020	n.a.	1	30	1	28	0	0	28
2021	n.a.	2	39	1	39	0	0	20
2022	n.a.	2	39	1	41	0	0	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvoda pályázati fejlesztésre került az időszakban, új csoportszobával és kiegészítő helyiségekkel gazdagodott az intézmény. Az óvoda akadálymentesítése teljeskörűen megoldott. Az óvodában 2 csoport működik, az egy óvodai csoportra jutó gyermekek száma kiegyenlített, immáron 20 fő. A fejlesztést szolgáló eszközök területén a felszereltség magas színvonalú. Az óvoda rendelkezik tornaszobával, rendelkezik továbbá olyan helyiséggel, ahol az egyéni fejlesztés vagy logopédiai foglalkozás is tartható.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	0	0	n.a.	n.a.
2018	0	1	1	8,00	0,00
2019	0	1	1	15,00	40,00
2020	0	1	1	18,00	38,89
2021	0	1	1	14,00	35,71
2022	n.a.	1	1	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az ludasi iskolában az évfolyamra jutó gyermekek számában évről-évre csökkenés tapasztalható, amelynek az iskolai pedagógusok fluktuációja, továbbá az iskolában folyó összevont nevelési-pedagógiai program lehet az oka, arra való tekintettel, hogy több óvodából kikerülő gyermek nem ludasra, hanem detkre kerül beírásra.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	19
2018	15
2019	15
2020	13
2021	12
2022	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A ludasi telephelyen 8. évfolyam nincsen. ellenben a detki iskolától kapott információk szerint a gyermekek minden évben sikeresen, életkoruknak megfelelően teljesítik a 8. osztályt. Számuk ellenben folyamatosan csökken az iskolába járó gyermekek számarányával párhuzamosan, azaz hozzávetőlegesen a felére csökkentek a korábbi évekhez képest.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Az óvoda intézményben nincs szegregáció, minden gyermek a korának, fejlettségének megfelelő óvodai csoportban van. Természetesen a szülő kérését figyelembe veszik, ha szeretné gyermekét a törvény adta lehetőségeken belül még az óvodában tartani. Az általános iskolában sincs szegregáció, a tanulók oktatása integráltan történik, évfolyamonként 1 osztályban. Mivel a körzetben ez az egyetlen óvodai és iskolai intézmény, ezért intézmények közötti szegregáció lehetősége fel sem merülhet.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A körzetben egy 1 általános iskola 2db feladat-ellátási hellyel, amelyből a ludasi telephely csak 1-4. évfolyamos, az intézmények közötti eltérés nem merül fel. A 2018/2019. továbbá a 2019/2020. tanévek esetében, amikor a Ludasi Kisiskolásokért Alapítvány Tanoda programot tartott fenn a településen, akkor jelentős teljesítménytöbblet volt látható a ludasi telephelyen tanuló diákoknál a detkiekkel szemben.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	n.a.	n.a.	n.a.	9
2018	n.a.	n.a.	n.a.	9
2019	n.a.	n.a.	n.a.	8
2020	n.a.	n.a.	n.a.	6
2021	n.a.	n.a.	n.a.	5
2022	n.a.	n.a.	n.a.	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A településen sem Biztos Kezdet Gyerekház, sem Tanoda nem működik jelenleg. Korábban civil szervezet (Kisiskolásokért Alapítvány) által napközi foglalkozást követően heti 2 alkalommal ún „Tanoda-program" pedagógiai készségfejlesztés működött NEA pályázati forrásból, azonban ez nem egyezik meg az állami Tanoda-programmal, amelyhez külön befogadási kérelem-pályázat jár, továbbá az állam normatív alapon évente pályázat által költségvetési támogatásban részesíti.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A gyermekek száma folyamatosan nő, amely esetben sokszor a gyermekek napközbeni ellátása során hiányzó infrastruktúra esetében szegénységi alapon jön létre a veszélyeztetés és gyermekvédelmi jogosultságra vonatkozó pénzügyi állapot.	Támogatni valamennyi napközbeni ellátást elősegítő és bővítő lehetőséget, a lakosság által kérdőívben már alátámasztottan igényelt bölcsődei ellátás biztosítása
Gyermekek esetében szülők munkahely elvesztését követően ideiglenesen nehéz, akár HH- vagy HHH-s helyzetbe kerülhetnek.	Munkahely elvesztését követő hátrányos helyzetű élethelyzetek megsegítését elősegítő természetbeni támogatási konstrukciók kialakítása
A Tanoda – kezdeményezés megszüntetésével jelentős csökkent a kisiskolába járni kívánók száma (összevont osztályok végett). „Tanoda-program" tényleges segítséget és hátrányt megszüntető, sőt jelentős teljesítménytöbbletet és közösségi kohéziós feladatokat, közösségfejlesztés, rendezvény és színpadi előadások, hasznos szabadidős eltöltése programokat valósított meg.	Létrehozni a tényleges állami TANODA-program befogadásához szükséges személyi, infrastrukturális környezetet a könyvtárban, államilag normatív támogatással működtetett TANODA-program létrehozása a településen az általános és középiskolások részére.
A Detkre járó gyermekek esetében megszüntetésre került az iskolabusz, megyebérletet kaptak, de a menetrendszerinti buszjárat és az iskolakezdés jelentős időbeli különbséget mutat.	Megvizsgálni, hogy az érintett gyermekek körében kik szeretnének a bérlettel és kik szeretnének a szervezett utazás lehetőségével élni. Kapcsolatfelvétel és probléma hosszútávú megoldásának érdekében a KLIKK-el.
Több esetben nehézségekbe ütközik a pedagógiai intézmények által megkövetelt eszközök megfelelő mennyiségben és minőségben történő biztosítása a családok részére	Iskola-óvodai első évfolyam megkezdésekor, pedagógus által lehatárolt induló eszközök-kellékek beszerzése és családok részére történő átadása Iskola-óvodai évkezdés elősegítő pedagógusok által lehatárolt induló évfolyamnak megfelelő eszköz-kellékcsomag biztosítása.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági, munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz terhek nehezednek rájuk, s ez a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét fél számára. A visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltathatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabb időt töltöttek távol). Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni. Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének. E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A település tekintetében a nemek közötti arányok tovább távolodtak egymástól a nyilvántartott álláskeresők táborán belül. Az álláskeresők esetében a női számarány egyértelműen emelkedett, amely a teljes állandó népességre vetített nyilvántartott álláskeresők számarányának emelkedésével járt együtt. A női munkavállalók legrosszabb helyzetben 2021-ben voltak, az állandó népességre vetített női álláskeresők száma csaknem elérte a 10%-ot. Ezzel együtt a 2021-2022. években a számaránya többszöröse a férfi munkanélküliek arányának.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint
(a 3.2.1. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	5,1	3,57	4,34%
2018	3,98	5,93	4,96%
2019	1,96	2,72	2,34%
2020	4,58	5,88	5,23%
2021	1,89	8,37	5,13%
2022	3,02	7,97	5,50%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

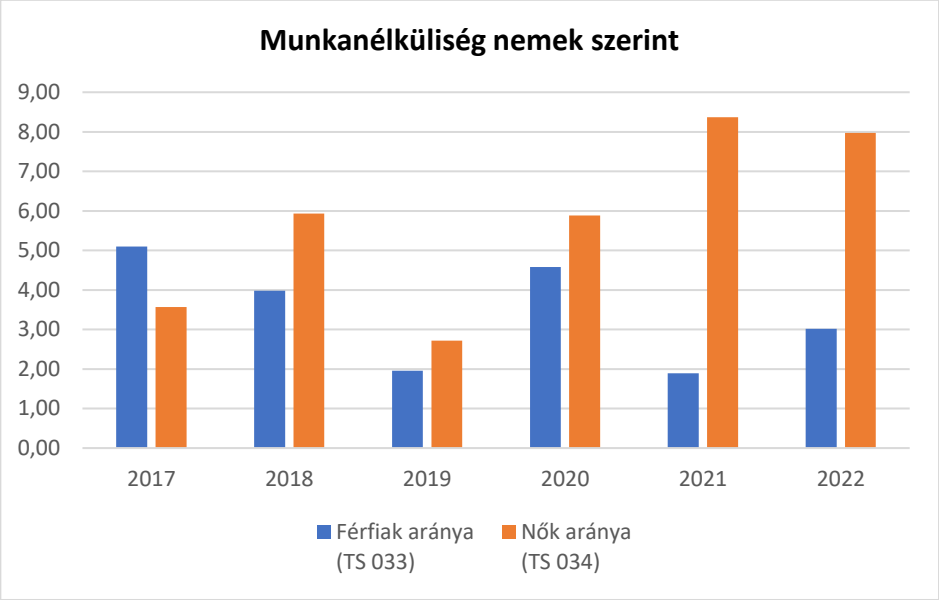

Amennyiben a 180 napnál hosszú ideje nyilvántartott (tartós) álláskeresők számarányát vesszük alapul a munkanélküliek esetében, lesújtó látvány fogad, hiszen pozitív változás, hogy a tartós munkanélküliek aránya 45,45 %-ról 21,43%-ra csökkent, azaz megfeleződött, de a nők részaránya a korábbi alapvetően is jelentős számokkal szemben immáron a 2021. és 2022. években is 100%-os értéket vett fel.

Mindez azt jelenti, hogy 2017. évben a 22 fő álláskereső esetében 9,9 fő volt tartós álláskereső, amelynek 60% nő volt, azaz 6 fő, addig 2022. évben 21%-os arány mellett ismételten 6 fő női tartós munkanélküli számot tudunk meghatározni.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	**180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya** (TS 057)	**Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül** (TS 058)
	%	**%**
2017	45,45	60
2018	36	88,89
2019	25	66,67
2020	48,15	46,15
2021	46,15	100
2022	21,43	100

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

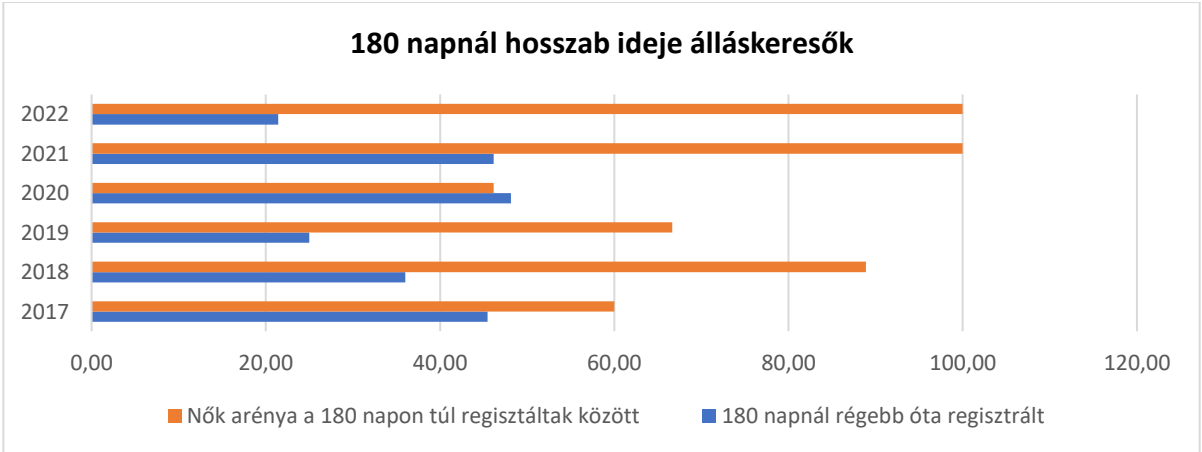

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	22	0
2018	25	2
2019	12	1
2020	27	1
2021	26	2
2022	28	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

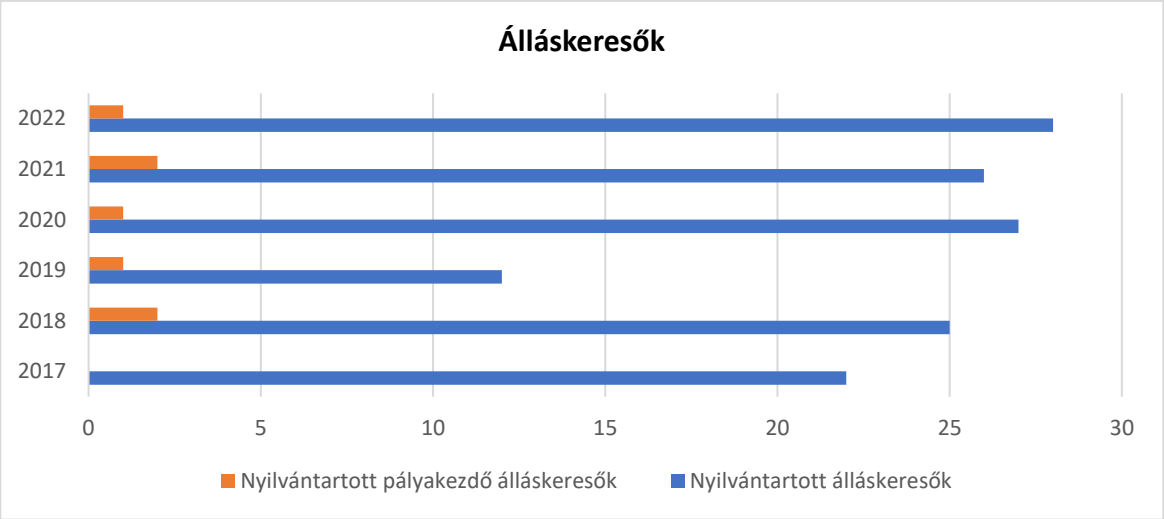

Ludas esetében a fiataloknak nem kell a munkanélküliségtől tartaniuk, a gyári beruházásoknak köszönhetően gyakorlatilag nincsenek pályakezdő álláskeresők. A folyamat hasonlóan működik, mint az alacsony végzettségűek esetében, a képesítéssel és tapasztalattal szemben a munkaerő-közvetítő cégek sokkal inkább a rátermettséget és a rendelkezésre állást keresik, ezáltal a még fiatal – akár család nélküli – személyek kiemelt előnnyel indulnak, hisz könnyedén tudnak alkalmazkodni a beosztásokhoz, család és gyermek mellett ez már nehezebb. A bizonyított személyeket később átveszi a gyár a saját munkavállalói körébe és igénye szerint képezheti tovább.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A munkanélküliek körében a nők szívesebben vesznek részt foglalkoztatást segítő és képzési programokban. Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei nehezebbek, mint a férfiaké. Ez talán a fizikai állóképesség miatt lehet így. Amennyiben egy munkakörre férfi és nő is jelentkezik, többnyire a férfi munkaerőt részesítik előnyben. Nem megy el GYES-re, és nem ő marad otthon a beteg gyerekkel. Ezek nem hangosan kimondott vélemények, de azért érzékelhető, sőt a munkaerő-közvetítő cégek általi közvetlen alkalmazással a cégek valamennyi felelősséget leráznak magukról ezt illetően. Ludason foglalkoztatást segítő képzés nincs, de a „Helyi humán fejlesztések” pályázat egyik kiemelt fókuszterülete lesz. A helyben történő képzés segítségével a kisgyermekes anyák is lehetőséget kapnának új szakmák, ismeretek megszerzésére.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az elmúlt időszakban a település közvetlen és közvetett közelében jelentős iparosodási tevékenység valósult meg. Az új ipari létesítmények (gyárak jellemzően) egyszerű, betanított munka keretében nemtől függetlenük képesek a lakosok foglalkoztatására. Sajnos az a tapasztalat, hogy ezen vállalkozások már munkaerőközvetítőkön keresztül biztosítják a feladatellátáshoz szükséges létszám jelentős részét, különösen igaz ez az új munkavállalók körére. Ez szándékosan egy személyügyi rosta. Amennyiben a munkavállalók megbízhatóan, kiszámíthatóan képesek munkába járni és termelni, úgy a gyár – gyártól függő időtartamot

követően-, átveszi őket a saját foglalkoztatásába, majd lehetőség van akár a cégen belüli előrehaladásra is. A felvételek jellemzően nem kötődnek már megszerzett képesítésekhez vagy alapfokú műveltséghez, de természetesen a nők helyzete a családfenntartás, továbbá a gyermekelhelyezésből adódóan továbbiakban is korlátoltabb, ami a kiszámíthatóságot, tervezhetőséget igénylő gyári feladatoknál határozott hátrány.

A gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Nincs tudomásunk ilyen esetről.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A gyermekmegőrzést elősegítő infrastruktúrák részben rendelkezésre állnak a településen. Az önkormányzat az óvodai nevelés biztosításával kielégíti az óvodáskorú gyermekek nappali ellátásának helyi szükségletét, míg az általános iskolában 16 óráig foglalkozásokat, 17 óráig pedig felügyeletet kell biztosítani a hatályban lévő 2011. évi CXC. törvény rendelkezései alapján. A Ludasi Kisiskolásokért Alapítvány korábban Tanoda programot működtetett, heti két alkalommal, amely nemcsak a gyermekek képesség és készségfejlesztése szempontjából volt hasznos, hanem a szülők napközbeni gyermekmegőrzési lehetőségeit is gyarapította.

Egyértelműen hiányzó szolgáltatás a továbbiakban a települési bölcsőde.
2019. évben „A helyi identitás és kohézió erősítése Ludas Községben” TOP-5.3.1-16-HE1-2017-00006 azonosítószámú projekt keretében fókuszcsoportos interjúkra, közösség beszélgetésekre, továbbá teljes települést lefedő kérdőívezésre került sor. A válaszadók valamennyi alkalommal kitértek arra, hogy a bölcsőde, továbbá valamely – nem kocsma – vendéglátóhely hiánya kifejezetten érezhető a településen.

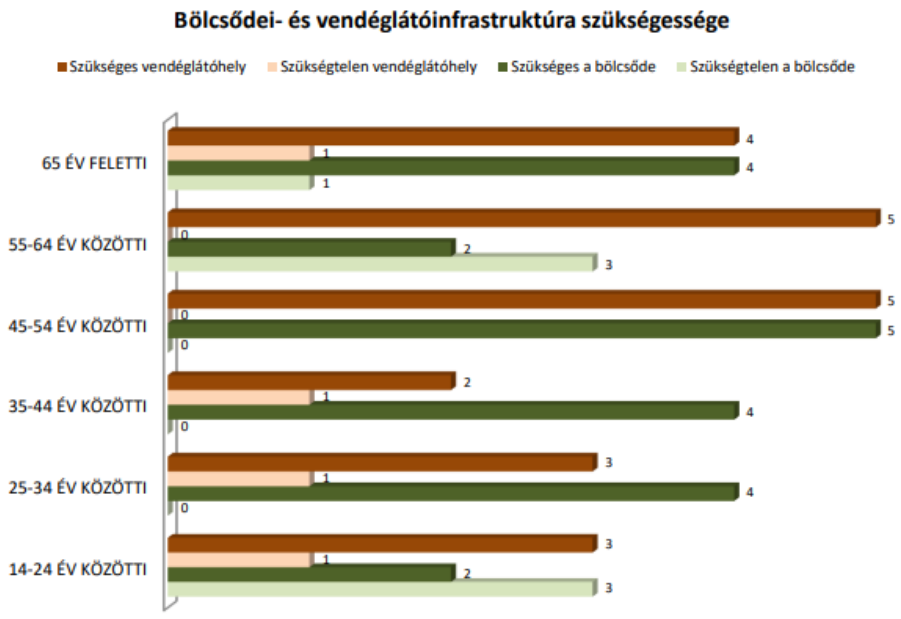

A fentiekből adódóan az önkormányzat felvette a kapcsolatot a Magyar Bölcsődék Egyesület képviselőjével, hogy a beadandó pályázathoz szükséges szakmai program elkészítsék (csak az MBE jogosult Bölcsődei pályázathoz szükséges előkészítő szakmai anyag létrehozására, továbbá a pályázat beadásához együttműködési megállapodás kötése szükséges.)

Az egyesület a fentiekből adódóan valamennyi statisztikai felmérést, alátámasztó dokumentumot és megvalósíthatósági tanulmányt és pályázat beadásához szükséges egyéb mellékletet elkészített az önkormányzat részére, amelyet követően beadhatóvá vált a pályázat.

Az önkormányzat a pályázatot megnyerte, a tervezési és engedélyeztetési eljárást megvalósította, de a közbeszerzés kiírása előtt az egyik képviselő nem volt hajlandó aláírni a közbeszerzési eljáráshoz szükséges összeférhetetlenségi dokumentumokat, amelyeket követően a projektet a továbbiakban nem lehetett megvalósítani.

Ludas Község Képviselő-testülete egyúttal elhatározta, hogy új pályázatot fog benyújtani, amennyiben ismételten lehetősége lesz ezt a hiánypótló infrastruktúrát megteremteni, és ezzel is hozzájárulni a nők gyermekvállalást követő munkaerő-piaci visszatéréséhez.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	**Betöltött védőnői álláshelyek száma** (TS 109)	**0-3 év közötti gyermekek száma**	**Átlagos gyermekszám védőnőnként**
	db	**fő**	**fő**
2017	1	26	26
2018	1	24	24
2019	1	27	27
2020	1	28	28
2021	1	24	24
2022	1	26	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A településen a gyermeklétszám kiegyenlítődött, állandóvá váltak a fiatal családalapítás előtt álló beköltözők, továbbá a már itt lakó családok esetében is a korábbiaknál jóval nagyobb a gyermeknevelési hajlandóság.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	**Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma**	**Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma**
	db	**Fő**
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	0	0
2022	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A településen nincs bölcsőde. A legközelebbi bölcsőde Nagyfügeden található - családi bölcsőde- , amelynek kapcsán a szülőknek a települési bölcsődével szemben – amely állami feladat-ellátási támogatást kap évről-évre – jelentős pluszkiadást jelenthet. Ezt hivatott korábban ellensúlyozni a MÁKnál korábban igényelhető támogatás, amelyet azonban 2022. év őszén forráskimerülésre való tekintettel megszüntettek.

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	**Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma** (TS 126)	**Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 122)	**Működő családi bölcsődei férőhelyek száma** (TS 125)	**Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 121)	**Működő mini bölcsődei férőhelyek száma** (TS 127)	**Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma** (TS 123)	**Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma** (TS 124)	**Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma** (TS 120)
	db	**Fő**	**db**	**Fő**	**db**	**Fő**	**db**	**Fő**
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A településen védőnői szolgálat működik, továbbá családsegítő szolgáltatások és települési ügysegéd szolgáltatások egyaránt elérhetőek. Az önkormányzat rendkívül széleskörű szolgáltatásokat biztosít társulások útján, amelyek teljesen lefedik a családtervezés, anya- és gyermekgondozás területeit.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Anyaotthon, családok átmeneti otthona Gyöngyösön érhető el. Ludasiaknak az elmúlt években ritkán kellett igénybe venniük ezeket a szolgáltatásokat.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők az utóbbi 5 évben folyamatosan képviseltették magukat az önkormányzati testületben, sőt akár az önkormányzati hivatalt, akár a közös önkormányzati hivatalt vesszük alapul jellemzően abszolút többségben vannak. Az öt fős képviselőtestületből 2 nő, melyből 1 a polgármester. Az önkormányzat rendelkezésére álló adatok alapján a nők a helyi civil szervezetekben sem alulreprezentáltak, kivételt képez ez alól a polgárőrség.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák, mindezekkel együtt a nőket kifejezetten helyi szinten érintő társadalmi problémákról nincs tudomásunk.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A családanyák a - jelentősen gyári munka felé elmozdult-, térségben a gyermek és családgondozás végett jelentősen kitettebbek az elbocsátásnak, továbbá nem áll rendelkezésre helyben bölcsődei szolgáltatás.	A gyermekek napközbeni elhelyezését és pedagógiai fejlesztését elősegítő állam által biztosított normatív támogatásban működő bölcsőde pályázat ismételt benyújtása és állami bölcsődei szolgáltatás helyi kialakítása.
A gyermekvállalást megelőzően, terhesség alatt, továbbá gyermek megszületését követően mentálhigiéniás foglalkozások a szülők és szülők-gyermekek részére	A jövőben a munkaerőpiacra történő re-integráció elősegítése érdekében mentálhigiéniás programsorozat kialakítása, továbbá „baba-mama” klub helyszíni kialakítása
Egyes családok anyagi helyzetéből adódóan nem feltétlen kerülhetnek beszerzése a legfontosabb és kórházban is szükséges eszközök-kellékek	Életkezdési csomag és egyszeri életkezdési támogatás kialakítása

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

„Önmagát becsüli meg minden nemzedék azáltal, hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött.”
Sütő András

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házasok, és növekszik az özvegyek aránya
A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:
– növekszik az idősek átlagéletkora,
– magasabb a középkorúak halandósága,
– nők hosszabb élettartama („feminization of ageing”).

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A települési számadatokat megvizsgálva megállapítható, hogy a jelentős demográfiai fordulat előtt áll a település, a 0-14 éves korcsoportban lévő gyermekek számra évről évre, csaknem folyamatosan nő. Míg a 65 év feletti lakosok esetében a mortalitás magasabb, mint az adott korosztályba belépő új csoporttagok száma. A fentiekből adódóan a két korcsoport közötti olló folyamatosan közeledik egymáshoz. A település jelentősen elöregedő településnek számított 2017. évben, azonban 2022. évre már a korábban 40%-os mutató 5%-ra csökkent. 2023. évben megtörténhet a demográfiai változás, kiemelve a tényt, hogy ez még mindig nem feltétlen jelenti azt, hogy a népességvesztés folyamatának vége lesz.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2017	147	105	140,00%
2018	140	103	135,92%
2019	138	102	135,29%
2020	140	110	127,27%
2021	137	122	112,30%
2022	127	120	105,83%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

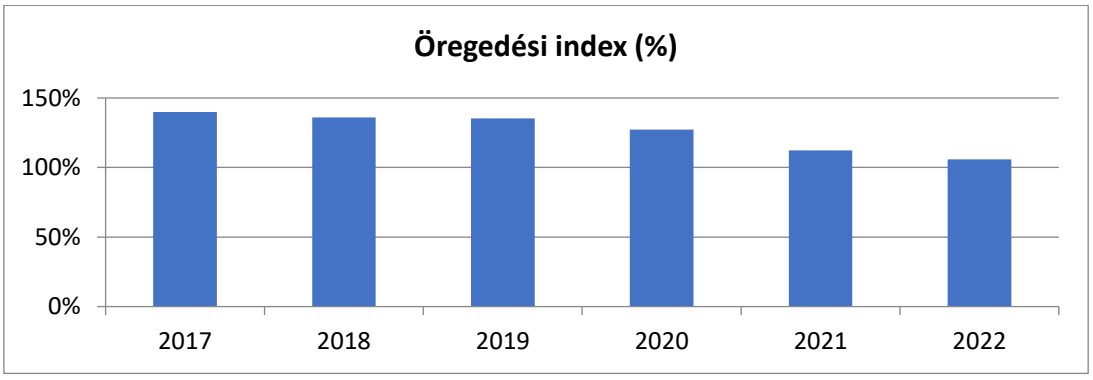

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma** (TS 063)	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma** (TS 064)	**Összes nyugdíjas**
2017	66	124	190
2018	67	126	193
2019	63	123	186
2020	63	121	184
2021	57	114	171
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A helyi nyugdíjas korúak száma – elöregedő településről lévén szó – kifejezetten magasabb, mint a 0-14 éves korú, azaz gyermekkorú laposság számaránya az állandó népességen belül. A nyugdíjasok többsége – hasonlóan az országos tendenciához – nő. A helyi lakosságszám csökkenésével párhuzamosan a nyugdíjasok száma is csökkenést mutat. A rendelkezésünkre álló adatok viszonylag kevés a létminimum környékén élő nyugdíjas száma a településen. Megállapítható, hogy a nyugdíjban és egyéb járandóságban részesülők férfiak és nők egyenlő számmal csökkentek. Arra való tekintettel, hogy a nők számaránya kétszerese továbbiakban is a férfiak számarányának a nők esetében érzékelhető %-os csökkenés mértéke fele a férfiak esetében mérhető éves csökkenés szintjének. A fentiekből adódóan az összes nyugdíjas számában bégbement 10%-os létszámcsökkenés megegyezik a nők esetében mért csökkenés mértékével, de kevesebb mint a férfi lakosság esetében – ugyanezen időszakra – mért 15%-os mutatószám mértéke.

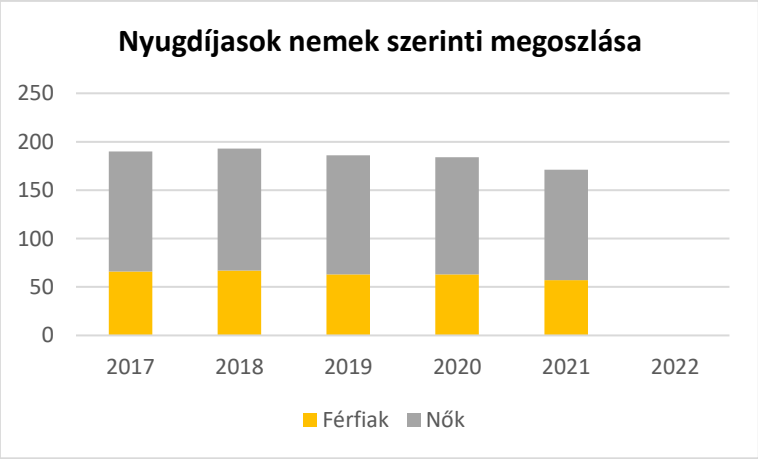

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	**Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma** (TS 067)	**Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma** (TS 068)	**Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma** (TS 069)	**Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma** (TS 070)	**Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma** (TS 071)	**Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma** (TS 072)	**Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)** (TS 134)
2017	0	0	49	90	0	2	0
2018	2	0	51	92	0	4	0
2019	2	0	48	91	0	3	0
2020	2	0	47	90	0	2	0
2021	1	0	45	85	0	3	0
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugdíjas korú lakosság részaránya az öregségi nyugdíjban részesülők esetében megállapítható, hogy a férfiak-nők megoszlása 44-56%-os megoszlásról 53%-47%-ra módosult, tehát a férfiak aránya növekedett a korábbiakhoz képest. Az életkori alapuló ellátásban csak férfiak (2fő), míg az özvegyi és szülői nyugdíjban csak és kizárólagosan nők (2-4 fő) tartoznak. A korábbiakban mért megoszlásai adatok utóbbi kettő számadattal is kalkulálnak a nemek szerinti megoszlás vizsgálata során.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerőpiacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik. Egy ideig a mezőgazdasági napszám megoldás lehet, azonban az egészségi állapot folyamatos romlásával egyre inkább kiszolgáltatottá válnak az időskorú emberek. Az idősek, nyugdíjasok foglalkoztatása a településen meglehetősen alacsony.

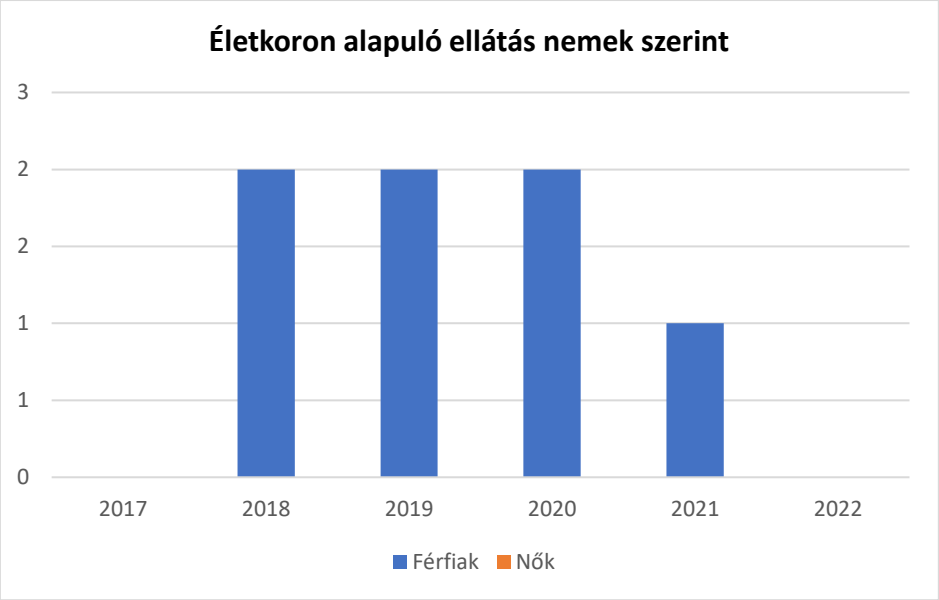

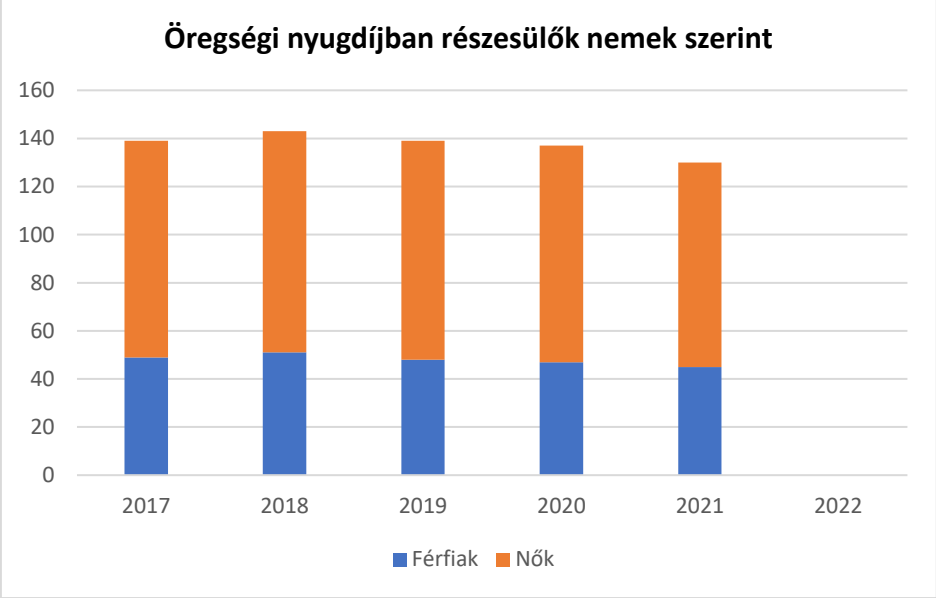

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	**Év**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
	Fő összesen	**22**	**25**	**12**	**27**	**26**	**28**
41-45 év (TS 042)	Fő	6	0	0	5	4	2
	%	27,27%	0,00%	0,00%	18,52%	15,38%	7,14%
46-50 év (TS 043)	Fő	1	4	0	4	2	6
	%	4,55%	16,00%	0,00%	14,81%	7,69%	21,43%
51-55 év (TS 044)	Fő	6	2	2	1	3	5
	%	27,27%	8,00%	16,67%	3,70%	11,54%	17,86%
56-60 év (TS 045)	Fő	3	2	2	4	0	3
	%	13,64%	8,00%	16,67%	14,81%	0,00%	10,71%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	2	5	3	2	5	4
	%	9,09%	20,00%	25,00%	7,41%	19,23%	14,29%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A foglalkoztatás és foglalkoztathatóság esetében az idősebb korú népesség a 46-55. évek vonatozásában tűnik ki a 2022. évben. Ezzel együtt a korcsoportok esetében – az alacsony számokra – való tekintettel rendkívül változatos és látványos százalékbeli megoszlásokat produkál a táblázatos. Ami észlelhető változás,

hogy a 41-45 éves, továbbá a 46-50 éves korosztályok esetében a nyilvántartott álláskeresők száma egymással inverz folyamatokat mutat. Vélelmezetten a gyáripari tevékenységgel, továbbá a lakosság idősödésével és az új korcsoportokkal való „előrelépéssel magyarázhatóak a folyamatok.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának. A településen működő falugondnoki szolgálat kiemelkedő segítségek bizonyul az időskorú népesség vonatkozásában.

***c)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.**

A településen lakók családi házakban laknak, az idősek jellemzően a saját gazdaságukban (kert) tevékenykednek. Munkahelyen jellemzően a nyugdíjkorhatár betöltését követően tudnak még esetleg tovább dolgozni, illetve a mezőgazdaságban idénymunkát végeznek, abban az esetben, ha egészségi állapotuk ezt lehetővé teszi. Nincs tudomásunk helyi megkülönböztetésről. A COVID-19 pandémiát követő gazdasági újraindítások keretében, a munkaerőpiacon végbement változások miatt a 61 év és afeletti korosztálynak sokkal nehezebb elhelyezkednie, amely viszont általános jellegű problémává vált.

A diszkrimináció felmérése e célcsoport tekintetében is rendkívül nehéz. A szakirodalomból is tudható, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. A Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya és a közmunka program lehetőséget biztosít a nyugdíj előtt álló idősebb korosztály munkavállalásában (képzések, új szakmákban való elhelyezkedés) és igyekeznek ellensúlyozni a hátrányos megkülönböztetést a foglalkoztatás területén.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés kielégítését célzó programok.

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás folyamatos, egyes területei kapcsán a tevékenységi terület szélesítésének vizsgálata folyamatban van. A szolgáltatások köre rendkívül színes képet mutat. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít.

a) ***az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;***

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	**65 év feletti lakosság száma** (férfiak TS 026, nők TS 028)	**Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma** (TS 129)	**Házi segítségnyújtásban részesülők száma** (TS 130)	**Szociális étkeztetésben részesülők száma** (TS 131)
	Fő	**Fő**	**fő**	**fő**
2017	147	0	7	29
2018	140	0	6	22
2019	138	0	5	26
2020	140	0	13	28
2021	137	0	20	26
2022	127	0	21	50

Forrás: TeIR, KSH Tstar

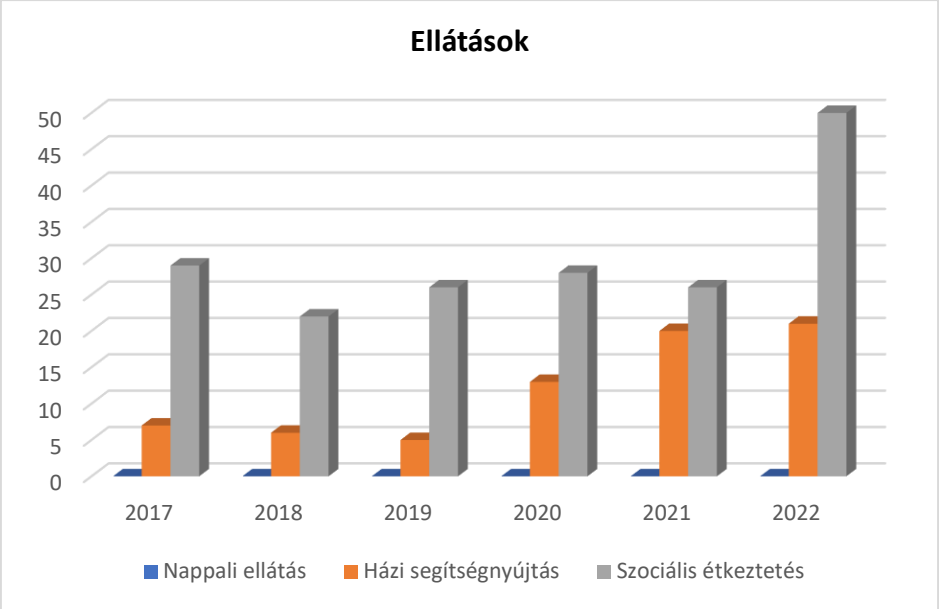

Az idősek háziorvosi ellátáshoz a helyi egészségházban heti több napon is hozzáférhetnek. Szakellátás legközelebb Gyöngyösön található. A településen sem bennlakásos, sem pedig nappali otthon nem üzemel. Az szolgáltatások iránti igény megnövekedett az elmúlt években, de 2022. évben kiemelkedő növekedést mutat. A házi segítségnyújtás esetében a résztvevők számaránya a teljes nyugdíjas korú lakosság 4,76%-ban volt értelmezhető 2017. évben, ez 2022. évre már 16,5 %-ra növekedett, tehát az igénylés száma megháromszorozódott. Az önkormányzat által biztosított szociális étkezetésben résztvevők száma a nyugdíjaskorú lakosság 10%-os mérséklődése mellett 29 főről 50 főre emelkedett. A számadatokból megállapíthatóak, hogy a teljes nyugdíjas korú lakosság 40%-a él a szociális étkeztetés által biztosított lehetőségekről. Tekintettel arra, hogy a házi segítségnyújtás biztosítását az önkormányzat az Abasári Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás keretében biztosítja, míg szociális étkeztetés önmaga biztosítja rendelet ételeken keresztül, ezért a szociális étkeztetés kijuttatása érdekében kérte a Társulás fenntartóját, hogy a korábbi 1 fő szolgáltató-személyzet mellett további 1 fő kerüljön alkalmazásra a településen, a szükséges létszámot a növekedés eszközölhetőségéhez - az önkormányzati felhívására- a települési lakossági többletigények indokolták-.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférésről a lakosság tájékozódhat az önkormányzat honlapjáról, hirdetményekről, valamint információt kaphatnak az önkormányzat dolgozóitól és a civil szervezetektől is. Kifejezetten az idősek részére szóló helyi rendezvény ritkán fordul elő a településen, jellemzően többgenerációs rendezvények kerülnek fejlesztésre, ahol minden egyes korosztály 1-1 programelemet tudhat magáénak. Természetesen az időskorúak megemlékezését a település minden évben megtartja – amelyet a helyi idősek örömmel vesznek - , egyúttal jelezték már több alkalommal az idősklub létrehozásának szükségességét, amelynek a jövőben eleget kívánunk tenni. Továbbá több olyan kirándulást és múzeumlátogatást tervezünk, amelyben legnagyobb létszámban az időskorúak vesznek részt.

A legtöbb intézményben az akadálymentesítés projektarányosan önként és kötelezően választott tevékenységkéntt megtörtént, Ellenben elmaradások mutatkoznak a csúszásgátló burkolat biztosítása továbbá az út- ingatlan összeköttetések esetében.

c) idősek informatikai jártassága;

Nincs felmérés az idősek informatikai jártasságára vonatkozóan. A településen időseket célzó képzés nincs. Kis településen a családon belül a gyermekek, unokák segítenek az időseknek az alapvető informatikai ismeretek elsajátításában.

d) a generációk közötti programok.

A településen igyekeznek a rendezvényeket szervezők a programfejlesztés során úgy eljárni, hogy egy programnap alkalmával valamennyi etnikai, kor és életkor szerinti csoport részére 1-1 programelemet biztosítani tudjanak.

Közvetlenül generációs kapcsolatokat erősítő, érzékenyítő program mindezidáig azonban nem került sor.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok nem működnek a településen.

- Az emberek a korral mindinkább különböznek egymástól, nincs ún. egységes öregedési minta, de kimondható, hogy van egészséges öregedés.
- Az idős emberek azért betegek, mert megbetegedtek, és nem azért, mert idősek.
- Az idősödéssel mindinkább az "öt I"-vel lehet számolni orvoslásban, ápolásban, gondozásban egyaránt. Ezek: Immobilitás (mozgásképtelenség), Instabilitás (állásképtelenség vagy probléma), Intellektuális hanyatlás és az Iatrogénia (az egészségügyi ártalmak Inkontinencia (vizelet-, széklettartási problémák)).

Az idősebbeknél a már említett változások és jellemzőik miatt a velük való stratégiák speciálisak, körültekintő és gondos munkát igényelnek, személyre szabottan, a kapacitást figyelembe véve és mégis hatékonyan.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
Az időskorúak ellátásai teljeskörűen biztosítottak a településen a Gyöngyösi és Abasári Társulások, továbbá a falugondnoki szolgáltatások okán. Ellenben kifejezetten idősek részére fejlesztett közösségi alkalmak nincsenek	Programtervezésben, fejlesztésben kifejezetten időseknek, idősek által meghatározott preferenciák szerinti csoportosulás „Idős-klub” létrehozásának támogatása, továbbá rendezvények biztosítása a könyvtárban.
A településen ugyan a közintézmények projektarányos akadálymentesítésére sor került, azonban az út-ingatlanbejárata közötti szemelvények kiépítettsége hiányos.	Idősek közintézményeket történő elérhetőségéhez szükség út-ingatlan bejárat megfelelő minőségű, szilárd felületekkel történő kialakítása
Egyes idősebb korosztálybeli személyek jövedelmi viszonyai nem kielégítőek	Atipikus foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőség kialakítása a településen

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élő személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény értelmében a fogyatékkal élőknek joguk van az akadálymentességre az épített környezet, a kommunikáció, közlekedés és a támogató szolgálatok, segédeszközök tekintetében. Joguk van a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáféréshez. A szolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes. A magyar köznyelvben az akadálymentességet helytelenül csak a fizikai akadálymentességen értjük. Tartalmilag azonban nem csak az épületek, építmények fizikai akadálymentességét jelenti. Az épület egyenlő eséllyel hozzáférhető, ha mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók.

Az információ egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha az mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető, az ahhoz való hozzájutás pedig az igénybe vevő számára akadálymentes.

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez. szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő személy az, aki érzékszervi – így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

Megváltozott munkaképességű az a személy, aki rehabilitációs ellátásban részesül, illetve aki 2011. december 31-én III. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.

A településen a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők kétharmadát a nők adják. Az ellátásban részesülők száma a korábbi 46 főről - megközelítőlegesen egyharmadával -, 28%-al csökkent a 2017. év számadatokhoz képest. 2021. évben 33 az ellátásban részesülő személyek száma.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	**Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak** (TS 061)	**Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők** (TS 062)	Összesen
2017	16	30	46
2018	13	27	40
2019	12	25	37
2020	13	26	39
2021	10	23	33
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

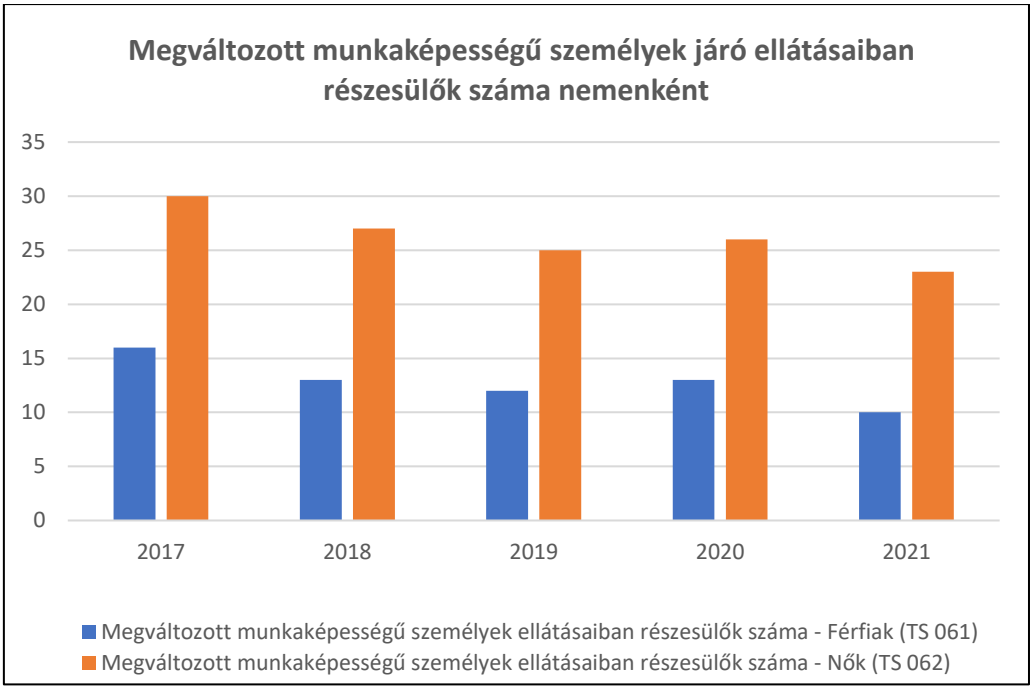

A táblázat és az ábra egyértelműen rámutat arra, hogy a megváltozott munkaképességű személyek száma mindkét nem esetében csökken. Ludason eddig nem készült felmérés a fogyatékkal élőkről, ezért nem lehet pontos, valóságnak megfelelő elemzést készíteni szükségleteikről, helyzetükről a település vonatkozásában. Ugyanakkor feladatunk olyan környezet megteremtése, amelyben egyenlő esélyekkel érvényesülhetnek a mindennapi élet, ügyintézés, közlekedés, munkahely, iskola, sport, szórakozás stb. területén. A fogyatékkal élők részére szervezett szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek felmérése alapján tudná az önkormányzat megszervezni és végrehajtani. A fogyatékosok részére nappali ellátás nincs a településen.

Az ellátásban résztvevők számába viszonylagosan csökkenés állapítható meg, ennek jellemzően az oka, hogy betöltésre került az öregségi nyugdíjkorhatár, amikortól öregségi nyugdíjra válnak jogosulttá, ez arányaiban egy 30%-os csökkenést eredményezett. A csökkenés évről- évre folyamatos.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékkal élő ember van Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. A népesség fogyatékosságtípus szerinti megoszlása: mozgáskorlátozottak aránya 43,6 %, látássérült 14,4 %, értelmi fogyatékos 9,9 %, hallássérült 10,5 %, egyéb 21,6 %. A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport. Jelentősen emelkedett az egyéb, pontosan meg nem határozott fogyatékosságban szenvedők aránya.

Gyakran előforduló probléma, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.) A fogyatékos személyek foglalkoztatása akkor is meghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, a településen belüli közlekedési akadályok miatt, és különösen, ha a támogató szolgálattól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek. Ludason hátrányos megkülönböztetésről nincs tudomásunk a foglalkoztatás területén

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A fogyatékossággal élők esetében, amennyiben az esetlegesen kapott ellátásukkal összeegyeztethető a közfoglalkoztatási programban történő közvetlen részvétel, úgy előnyben részesülnek más célcsoportokkal szemben. Egyedi adottságok vagy igény esetén a gondozásukat segítő családtagok ugyanebben a kitüntető kedvezményben részesülhetnek. Mindezeken felül a településről közvetlen járat biztosított Karácsondra, ahol az Agro Rehab Nonprofit Kft. (autista majorság) működik. Természetesen a részvételi szándék esetében az önkormányzat igyekszik minden szükséges segítséget megadni akár az önkormányzati foglalkozatási programok, akár a start szociális szövetkezet esetében.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén. A kulturális programokon való részvétel, a művelődési ház szolgáltatásaihoz való hozzáférés ugyanúgy biztosított fogyatékkal élők számára is.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A településen élő fogyatékos személyek jellemzően fogyatékossági támogatásban, vagy magasabb összegű támogatásokban, valamint rokkantsági járadék részesülnek, illetve igénybe veszik a mozgáskorlátozottak kedvezményeit, valamennyi ezzel kapcsolatos ügyintézésben a helyi közszolgáltatást végző szervek segítséget nyújtanak.

Ellátási formák:

- Fogyatékossági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékossági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

- Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.
- Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult;

- Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét

megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengén látónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás.

Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

Aktuális jogszabályok:

- A súlyos fogyatékossá minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000 (VIII.9.) Korm. rendelet
- a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (IV.4.)
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (XII.28.)

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás egyik feltétele, hogy az állampolgárok – köztük a fogyatékossággal élő emberek – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén; a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is. Kiemelt prioritásként a minőségi szolgáltatások egyenlő hozzáférésének megteremtése fogalmazható meg. Biztosítani kell az esélyegyenlőséget az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítésével, az intézmények kiépítésével, korszerűsítésével és átalakításával, illetve a lakókörnyezeti és az integrált formában történő ellátásszervezés erősítésével.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékossági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosanhalmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök, és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek (Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek stb.). A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Helyben egészségügyi alapellátás érhető el a háziorvosi rendeléssel, de az érintett célcsoport speciális egészségügyi problémáira kezelés, ellátás jellemzően a megyeszékhelyen érhető el.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik legyen ez önként vállalt, vagy projektarányosan kötelezően vállalandó tevékenység. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel.

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése projektarányosan megvalósult. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, közművelődési szolgáltatások fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A cél, hogy valamennyi önkormányzati tulajdonban lévő közszolgáltatásokat biztosító épület esetében az akadálymentesítés teljeskörűen megvalósulhasson. Az ingatlanok esetében legkiemelkedőbb akadálymentesítési probléma a továbbiakban az út és ingatlan közötti terület akadálymentesítésének, de legalább kemény borítással történő ellátásának szükségessége.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a fejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere. Kifejezetten fogyatékkal élők részére szóló kulturális és sportprogramok nem kerülnek megrendezésre a településen.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékosok körében a foglalkoztatottsági arány meghatározásánál a 2001.évi népszámlálás adataiból tudunk kiindulni, mely 9%. A közelben Karácsondon működik fogyatékossággal élők foglalkoztatását biztosító kertészet.

Jellemzően a környékbeli vállalkozások nem rendelkeznek akadálymentesítettséggel.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közösségi közlekedés a fogyatékkal élők részére nehezen elérhető. A távolsági buszok jellemzően rendelkeznek mozgáskorlátozott-felhajtóval, a vasútállomás peronja pedig túl mélyen található ahhoz, hogy egy mozgássérült felszállhasson. A közterületek esetében – különösen ideértve a települési járdákat – a település rendkívül rossz állapotú infrastruktúrát birtokol, amely nemcsak fogyatékosok számára, hanem bármilyen húzható/tolható eszköz használat megnehezíti. A település ebből adódóan, minden releváns közlekedés-infrastruktúra fejlesztést kiemelten kezel.

f) fogyatékossággal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossággal élő személyek nappali intézménye stb.)

A közösségi közlekedés akadálymentesítése nem tartozik az önkormányzat hatáskörébe, ez a helyközi járatokat üzemeltető Volánbusz feladata. Kimondottan a fogyatékkal élők számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások a településen nincsenek, ellenben a település használatában álló 9 fős személyigépjármú rendelkezik fellépővel, továbbá 3-5 pontos kerekesszékes csatlakozóval, így szükség esetében speciális szállítójárműként segítséget tud biztosítani a helyi lakosok részére. Fogyatékossággal élő személyek nappali intézménye a település méretéből, továbbá a célcsoport létszámából adódóan nincs a településen.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Kifejezetten a fogyatékkal élőkre vonatkozó pozitív diszkrimináció nincs a településen a már említetteken túl.

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nincsenek a településen.

7.5 A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékos embereket is ugyanazok a problémák érintik nagyrészt, mint a település többi célcsoportját: az elhelyezkedés nehézsége, az alulképzettség, az egészségügyi ellátás nehézkessége. A település erejéhez mérten igyekszik tenni a lakosság problémáinak megoldásáért, együttműködik a megfelelő szervekkel, intézményekkel, programjaival, tevékenységével törekszik elérni a fogyatékkal élőket és bevonni őket.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A településen lévő közintézmények akadálymentesítése az út- ingatlanbejárata között nem teljes.	Idősek közintézményeket történő elérhetőségéhez szükség út-ingatlan bejárat megfelelő minőségű, szilárd felületekkel történő kialakítása
A fogyatékos gyermekek – ugyan településünkön nem jellemző – ellenben, semmilyen helyi csoportosulást nem tudnak létrehozni, hasonló sorsú társaikkal, ellenben a világháló erre lehetőségük lehet, viszont nem feltétlen áll rendelkezésre a szükséges infokommunikációs háttér	Az csoporthoz való csatlakozás, önképzés, önfejlesztés lehetőségeinek infokommunikációs megteremtése és igénylők részére történő biztosítása
A fogyatékos – szintjétől függetlenül – nehézségek elé állítja nemcsak önmagát a közvetlen érintetett, hanem a gondozó családot egyaránt, sajnos sok esetben a tájékozottság nem teljeskörű, ami problémákat okozhat	Tájékoztató és érzékenyítő programok kialakítása a célcsoporttagok és családjaik részére

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) **a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);**

Községünkben a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint pályázati úton támogathatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a civil szervezeteket, amelyek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt ezen szervezetek.

Civil szervezeteink:
a) Ludas Biztonságáért Polgárőr Egyesület,
d) Szentháromság Templomért Alapítvány
f) Ludasi Kisiskolásokért Alapítvány.

Az pandémiát követően a helyi civil szerveződések közösségei meggyengültek, a jövőben újbóli kapcsolatfelvétel javasolt a szervezetekkel. A „Helyi humán fejlesztések” című felhívás és annak cselekvési terv kialakításához szükséges tervezésben a „Helyi identitás és kohézió Ludas községben” pályázathoz hasonlóan ismételten társadalmasiasított tervezést és programmegvalósítást kíván megvalósítani az önkormányzat a korábban eszközölt személyes, fókuszcsoportos interjúk, közösségi beszélgetések és lakossági kérdőívezések ismételt alkalmazásával.

b) **helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;**

Az Önkormányzat a helyi közszolgáltatásban résztvevő delegált és tagintézményekkel.

A településen továbbá önkormányzati részvétellel működő start szociális szövetkezetet működött korábban – amely egyéb indokok végett – jelentősen csökkentette a települési önkormányzat részére nyújtott szolgáltatások körét és mennyiségét. Az önkormányzat és a szociális szövetkezet korábban Belügyminisztériumi kérésre a közfoglalkoztatás szakszerű tervezése és megvalósítása érdekében együttműködési megállapodást kötött, amely a javasoltak szerint körülhatárolta a felek jogainak és kötelezettségeinek körét.

Ezen túl fokozott partneri kapcsolatot alakított ki a településen tevékenykedő kisebb és nagyobb vállalkozásokkal. A közmunkaprogramokból számtalan alkalommal ajánlott be jól teljesítő személyeket valamely vállalkozáshoz.

c) **önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;**

Az önkormányzat a térségi feladatok ellátása érdekében együtt működik más önkormányzatokkal. Ezen túlmenően a kistérségben található közintézményekkel és hatóságokkal is olyan területen, amelyek megoldása közös feladat.

Ludas Községi Önkormányzat a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulásának tagja. A társulás biztosítja Ludas lakosai részére jelenleg is az alábbi szolgáltatásokat:
a) családok átmeneti otthona,
b) hajléktalanok szállása,
c) támogató szolgálat,
d) időskorúak, hajléktalanok és szenvedélybetegek bentlakásos, átmeneti elhelyezése

A gyöngyösön megtalálható állandó orvosi ügyeletet a települési önkormányzat szintén a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulásának keretében látja el.

2013. január 1. napjától kezdődően az Abasári Szociális és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás biztosítja Ludas Községben az alábbi szolgáltatásokat:
a) szociális étkeztetés
b) család és gyermekjóléti szolgáltatás

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A településen nem működik nemzetiségi önkormányzat.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szereplők helyi részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatokban nem releváns. Erre vonatkozó kapcsolatfelvétel egyik fél részéről sem történt.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítésével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) **a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;**

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrálódott. Szorosan együttműködésben a Roma nemzetiségi Önkormányzattal és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesülettel.

b) **az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.**

Az Önkormányzat a Helyi Esélyegyenlőségi programját az önkormányzat a helyben szokásos módon, valamint a HEP szoftverben közzéteszi. A program elfogadását követően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében az önkormányzat nyilvános fórumot hív össze, amelyre a szülők, a hátrányos helyzetű csoportok képviselői, valamint a nevelőtestületek tagjai is meghívást kapnak. A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala. A nyilvánosság folyamatos biztosítására érdekében évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézmények, szülők és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

Az éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk, természetesen csak aggregált adatokat és információkat közölve, a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

c) **A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzéteszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.**

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
0. Település szintű probléma	A településen a járdarendszer elavult, a közintézmények hiába projektarányosan akadálymentesítettek, amennyiben az út-ingatlan bejárata nem akadálymentesített	**Akadálymentesítési program:** A jövőben vizsgálni kell és megvalósítani, minden járda-építésével kapcsolatos lehetőséget, tekintettel arra, hogy minden korosztályt érint az akadálymentesség hiánya
0. Település szintű probléma	A családok – különösen a nők-, gyermekek esetében a korábban működtetett „Tanoda-program" kiemelkedő eredményeket produkált, továbbá hozzájárul a gyermekek napközbeni elhelyezésének feladatához is, hiánya érezhető és jelentős hátrányt okoz az iskolai beiratkozások esetében	**Tanoda-program:** Létrehozni a tényleges állami TANODA-program befogadásához szükséges személyi, infrastrukturális környezetet a könyvtárban, államilag normatív támogatással működtetett TANODA-program létrehozása a településen az általános és középiskolások részére.
0. Település szintű probléma	A településen a nők adják a tartós munkanélküliek 100%-át. Ezen kívül a 45-61+ éves korosztály munkaerőpiaci nehézségekkel, ezáltal sokszor jövedelmi nehézségekkel szembesülhet, továbbá a közfoglalkoztatás rendszereinek folyamatos állami leépítésével és a szinte kizárólagosan női alkalmazottakkal az önkormányzat kevésbé képes ellátni a közterületek – karbantartását.	**Start Szociális Szövetkezet foglalkoztatási program:** A települési közreműködési start szociális szövetkezet által új, atipikus foglalkoztatási programjavaslatok kialakításának és megvalósításának támogatása, amely egyrészt atipikus foglalkoztatási lehetőséget biztosít valamennyi élethelyzetben élő számára, továbbá megteremti a lehetőséget arra, hogy a település kötelező és önként vállalt feladatait az önkormányzat megfelelően el tudja látni.
I. Mélyszegénységben élő és romák esélyegyenlősége	A munkanélküliek számarányának belül az 8. osztálynál magasabb végzettségűek esetében magasabb a munkanélküliség arány szemben az alacsonyabb képesítettségűekkel szemben	**Állásmentor:** A környékbeli munkaerő-közvetítő cégekkel kapcsolatfelvétel megteremtése és ún. „állásmentor" feladat létrehozása
I. Mélyszegénységben élő és romák esélyegyenlősége	A településen a mélyszegénység jelensége nem dominál a statisztikai adatok alapján, ellenben az ideiglenes nehéz helyzetbe került személyek esetében a kummulált infláció hatásaiból adódóan a jelenlegi támogatási összegek már képtelenek ellátni a szükséges élethelyzet könnyítésének szándékát .	**Települési támogatások felülvizsgálata:** Az eseti és rendszeres települési támogatások és egyéb lehetőségek igénylésének és forrásainak felülvizsgálata
II. Gyermekek esélyegyenlősége	A gyermekek száma folyamatosan nő, amely esetben sokszor a gyermekek napközbeni ellátása során hiányzó infrastruktúra esetében szegénységi alapon jön létre a veszélyeztetés és	**Bölcsőde:** Támogatni valamennyi napközbeni ellátást elősegítő és bővítő lehetőséget, a lakosság által kérdőívben már alátámasztottan igényelt bölcsődei

	gyermekvédelmi jogosultságra vonatkozó pénzügyi állapot.	ellátás biztosítása
II. Gyermekek esélyegyenlősége	Gyermekek esetében szülők munkahely elvesztését követően, ideiglenesen nehéz, akár HH- vagy HHH-s helyzetbe kerülhetnek.	**Természetbeni – munkahely-elvesztési – támogatás:** Munkahely elvesztését követő hátrányos helyzetű élethelyzetek megsegítését elősegítő természetbeni támogatási konstrukciók kialakítása
II. Gyermekek esélyegyenlősége	A Detkre járó gyermekek esetében megszüntetésre került az iskolabusz, megyebérletet kaptak, de a menetrendszerinti buszjárat és az iskolakezdés jelentős időbeli különbséget mutat	**Iskolai buszjárat:** Megvizsgálni, hogy az érintett gyermekek körében kik szeretnének a bérlettel és kik szeretnének a szervezett utazás lehetőségével élni. Kapcsolatfelvétel és probléma hosszútávú megoldása érdekében a KLIKK-el.
II. Gyermekek esélyegyenlősége	Több esetben nehézségekbe ütközik a pedagógiai intézmények által megkövetelt eszközök megfelelő mennyiségben és minőségben történő biztosítása a családok részére	**Induló és évenként járó iskolakezdési támogatás:** Iskola-óvodai első évfolyam megkezdésekor, pedagógus által lehatárolt induló eszközök-kellékek beszerzése és családok részére történő átadása Iskola-óvodai évkezdés elősegítő pedagógusok által lehatárolt induló évfolyamnak megfelelő eszköz-kellékcsomag biztosítása.
III. Nők esélyegyenlősége	A gyermekvállalást megelőzően, terhesség alatt, továbbá gyermek megszületését követően mentálhigiéniás foglalkozások a szülők és szülők-gyermekek részére	**Mentálhigiéniás programok:** A jövőben a munkaerőpiacra történő re-integráció elősegítése érdekében mentálhigiéniás programsorozat kialakítása, továbbá „baba-mama” klub helyszíni kialakítása
III. Nők esélyegyenlősége	Egyes családok anyagi helyzetéből adódóan nem feltétlen kerülhetnek beszerzése a legfontosabb és kórházban is szükséges eszközök-kellékek	**Életkezdési támogatás:** Életkezdési csomag és egyszeri életkezdési támogatás kialakítása
IV. Idősek esélyegyenlősége	Az időskorúak ellátásai teljeskörűen biztosítottak a településen a Gyöngyösi és Abasári Társulások, továbbá a falugondnoki szolgáltatások okán. Ellenben kifejezetten idősek részére fejlesztett közösségi alkalmak nincsenek	**Idős-klub:** Programtervezésben, fejlesztésben kifejezetten időseknek, idősek által meghatározott preferenciák szerinti csoportosulás „Idős-klub” létrehozásának támogatása, továbbá rendezvények biztosítása a könyvtárban.
V. Fogyatékkal élők esélyegyenlősége	A fogyatékos gyermekek – ugyan településünkön nem jellemző – ellenben, semmilyen helyi csoportosulást nem tudnak létrehozni, hasonló sorsú társaikkal, ellenben a világháló erre lehetőségük lehet, viszont nem feltétlen áll rendelkezésre a szükséges infokommunikációs háttér	**Fogyatékkal élők infokommunikációs közegének támogatása:** Az csoporthoz való csatlakozás, önképzés, önfejlesztés lehetőségeinek infokommunikációs megteremtése és igénylők részére történő biztosítása
V. Fogyatékkal élők esélyegyenlősége	A fogyatékos – szintjétől függetlenül – nehézségek elé állítja nemcsak önmagát a közvetlen érintetett, hanem a gondozó családot egyaránt, sajnos sok esetben a tájékozottság nem teljeskörű, ami problémákat okozhat	**Érzékenyítő és tájékoztató programok**: Tájékoztató és érzékenyítő programok kialakítása a célcsoporttagok és családjaik részére

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint **intézkedés címe, megnevezése**	Az intézkedésbe bevont **aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst**
0. Település szintű probléma	**Akadálymentesítési program:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködők: Civil szervezetek és önkéntesek
0. Település szintű probléma	**Tanoda-program:**	Felelős: Civil szervezetek és a helyi könyvtár
0. Település szintű probléma	**Start Szociális Szövetkezet foglalkoztatási program:**	Felelős: Ludasi Baromfiipari Start Szociális Szövetkezet Közreműködik: Ludas Községi Önkormányzat
I. Mélyszegénységben élő és romák esélyegyenlősége	**Állásmentor:**	Felelős: Helyi könyvtár Közreműködik: Ludas Községi Önkormányzat
I. Mélyszegénységben élő és romák esélyegyenlősége	**Települési támogatások felülvizsgálata:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat
II. Gyermekek esélyegyenlősége	**Bölcsőde:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat
II. Gyermekek esélyegyenlősége	**Természetbeni – munkahely-elvesztési – támogatás:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet
II. Gyermekek esélyegyenlősége	**Iskolai buszjárat:**	Felelős: KLIKK Közreműködik: Ludas Községi Önkormányzat
II. Gyermekek esélyegyenlősége	**Induló és évenként járó iskolakezdési támogatás:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet
III. Nők esélyegyenlősége	**Mentálhigiéniás programok:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat
III. Nők esélyegyenlősége	**Életkezdési támogatás:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet
IV. Idősek esélyegyenlősége	**Idős-klub:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és a helyi könyvtár
V. Fogyatékkal élők esélyegyenlősége	**Fogyatékkal élők infokommunikációs közegének támogatása:**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet
V. Fogyatékkal élők esélyegyenlősége	**Érzékenyítő és tájékoztató programok**	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák a közösség teljesjogú és értékes tagjainak tekinthetik magukat.
Fontos számunkra mélyszegénységben élőknek megtanítsuk azt, hogyan tud a helyzetük önmaguktól javulni, javítsuk az öngondoskodás és önképzés lehetőségein.
Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek megfelelő fejlődését, egészségi állapotát, készség és képességfejlesztését, továbbá azt, hogy megismerjék milyen elismertnek lenni, mert ők is csak így fognak másokat elismerni.
Folyamatosan odafigyelünk az idősek egészségi állapotára, életkörülményeire, a szabadidő hasznos eltöltésére.
Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a családvállalásra, illetve a munkába történő visszatérésre való odafigyelés és a helybeni munkavállalási lehetőségek folyamatos fejlesztését.
Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők társadalomba történő beilleszkedésére, és az elfogadásukra.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	**Az intézkedés címe, megnevezése**	**A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése**	**Az intézkedéssel elérni kívánt cél**	**A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal**	**A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz**	**Az intézkedés tartalma**	**Az intézkedés felelőse**	**Az intézkedés megvalósításának határideje**	**Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)**	**Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)**	**Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága**	**Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása**
0**. Település szintű probléma**												
1.	Akadálymentesítési program:	A településen a járdarendszer elavult, a közintézmények hiába projektarányosan akadálymentesítettek, amennyiben az út-ingatlan bejárata nem akadálymentesített	A települési intézmények teljeskörű akadálymentesítésének megvalósítása	Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	Országos Fogyatékossági Program (2015-2025) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	A jövőben vizsgálni kell és megvalósítani, minden járdaépítésével kapcsolatos lehetőséget, tekintettel arra, hogy minden korosztályt érint az akadálymentesség hiánya	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködők: Civil szervezetek és önkéntesek	2028.12.31.	Megvalósult fejlesztések (m2)	Saját és fejlesztési erőforrások, vállalkozások és személyek önkéntessége	fenntartható	-
2.	Tanoda-program:	A családok – különösen a nők-, gyermekek esetében a korábban működtetett „Tanoda-	A többműszakos munkarendbe illeszthető, gyermekek napközbeni ellátásának lehetőségeit szélesítő,	Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakba	Létrehozni a tényleges állami TANODA-program befogadásához szükséges személyi,	Felelős: Civil szervezetek és a helyi könyvtár	2025.12.31.	Szolgáltatás és szolgáltatásban részt vevők száma (db-fő)	Saját és fejlesztési erőforrások, vállalkozások és személyek önkéntessége	fenntartható	-

		program” kiemelkedő eredményeket produkált, továbbá hozzájárul a gyermekek napközbeni elhelyezésének feladatához is, hiánya érezhető és jelentős hátrányt okoz az iskolai beiratkozások esetében	pedagógiai-fejlesztő program kialakítása a településen		n: Gyvt.) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	infrastrukturális környezetet a könyvtárban, államilag normatív támogatással működtetett TANODA-program létrehozása a településen az általános és középiskolások részére.						
3.	Start Szociális Szövetkezet foglalkoztatási program	A településen a nők adják a tartós munkanélküliek 100%-át. Ezen kívül a 45-61+ éves korosztály munkaerőpiaci nehézségekkel, ezáltal sokszor jövedelmi nehézségekkel szembesülhet, továbbá a közfoglalkoztatás rendszereinek folyamatos állami leépítésével és a szinte kizárólagosan női	A hátrányos helyzetű lakosok esetében megteremteni az atipikus foglalkoztatási lehetőség, továbbá az alternatív jövedelemszerzési lehetőségeket.	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	Országos Fogyatékossági Program (2015-2025) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) A nők szerepének erősítése a	A települési közreműködési start szociális szövetkezet által új, atipikus foglalkoztatási programjavaslatok kialakításának és megvalósításának támogatása, amely egyrészt atipikus foglalkoztatási lehetőséget biztosít valamennyi élethelyzetben élő számára, továbbá megteremti a	Felelős: Ludasi Baromfiipari Start Szociális Szövetkezet Közreműködik: Ludas Községi Önkormányzat	2024.12.31.	Foglalkoztatási programokban valamely módszertan alapján foglalkoztatott személyek száma (db)	Szövetkezeti és fejlesztési erőforrások,	jelentős forrásigényű	-

		alkalmazottakkal az önkormányzat kevésbé képes ellátni a közterületek – karbantartását.			családban és a társadalomban (2021-2030)	lehetőséget arra, hogy a település kötelező és önként vállalt feladatait az önkormányzat megfelelően el tudja látni.						
4												
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
4.	Állásmentor:	A munkanélküliek számarányának belül az 8. osztálynál magasabb végzettségűek esetében magasabb a munkanélküliség arány szemben az alacsonyabb képesítettségűekkel szemben	A helyi munkavállalók részére megteremteni azt a lehetőséget, hogy a környékbeli állásközvetítők ajánlatairól tájékoztatást biztosítson, továbbá közvetlen kapcsolatot alakítson ki a szervezetekkel.	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	a foglalkoztatást elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)	A környékbeli munkaerő-közvetítő cégekkel kapcsolatfelvétel megteremtése és ún. „állásmentor” feladat létrehozása	Felelős: Helyi könyvtár Közreműködik: Ludas Községi Önkormányzat	2024.12.31.	Szolgáltatás kialakítása és sikeres „közvetítések száma”	Saját erőforrások,	fenntartható	-
5.	Települési támogatások felülvizsgálata:	A településen a mélyszegénység jelensége nem dominál a statisztikai adatok alapján, ellenben az ideiglenes nehéz helyzetbe került személyek	A meglévő települési támogatások létjogosultságának, összegének és érdemi hasznosulásának, hasznosságának vizsgálata	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) a gyermekek védelméről és	Az eseti és rendszeres települési támogatások és egyéb lehetőségek igénylésének és forrásainak felülvizsgálata	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat	2024.12.31.	Támogatás értékösszege és darabszáma, a kialakított új vagy régi feltételek szerint (db-Ft)	Saját erőforrások, vállalkozások és személyek önkéntessége	fenntartható	-

		esetében a kummulált infláció hatásaiból adódóan a jelenlegi támogatási összegek már képtelenek ellátni a szükséges élethelyzet könnyítésének szándékát			a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)							
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
6.	Bölcsőde:	A gyermekek száma folyamatosan nő, amely esetben sokszor a gyermekek napközbeni ellátása során hiányzó infrastruktúra esetében szegénységi	A Nők esélyegyenlőségi szempontrendszerében a munkaerőpiacri re-integrációt és napközbeni gyermekellátást segítő állami bölcsőde létrehozása a településen.	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény	Támogatni valamennyi napközbeni ellátást elősegítő és bővítő lehetőséget, a lakosság által kérdőívben már alátámasztottan igényelt bölcsődei	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat	2028.12.31.	Infrastruktúra létrejötte és a szolgáltatást igénybe vevők száma (db – fő)	Kiépítését követően állami finanszírozású	fenntartható	-

		alapon jön létre a veszélyeztetés és gyermekvédelmi jogosultságra vonatkozó pénzügyi állapot.			(továbbiakban: Mötv.) a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)	ellátás biztosítása						
7.	Természetbeni – munkahely-elvesztési – támogatás:	Gyermekek esetében szülők munkahely elvesztését követően, ideiglenesen nehéz, akár HH- vagy HHH-s helyzetbe kerülhetnek.	Egyes feltételek szerint adható, munkahelyelvesztése, továbbá az egyes feltételek szerint adható természetbeni támogatási program kialakítása	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)	Munkahely elvesztését követő hátrányos helyzetű élethelyzetek megsegítését elősegítő természetbeni támogatási konstrukciók kialakítása	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet	2026.12.31.	Támogatás értékösszege és darabszáma, a kialakított új vagy régi feltételek szerint (db-Ft)	Saját erőforrások vállalkozások és személyek önkéntessége	fenntartható	-

					a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)							
8.	Iskolai buszjárat:	A Detkre járó gyermekek esetében megszüntetésre került az iskolabusz, megyebérletet kaptak, de a menetrendszeri nti buszjárat és az iskolakezdés jelentős időbeli különbséget mutat	Hosszútávon valós megoldást jelentő lehetőségek vizsgálata és a szükséges lépések megtétele, ahhoz, hogy a lakótelepülés és iskolai ellátási hely között biztosítani tudjuk a biztonságos szállítás lehetőségét.	Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Megvizsgálni, hogy az érintett gyermekek körében kik szeretnének a bérlettel és kik szeretnének a szervezett utazás lehetőségével élni. Kapcsolatfelvétel és probléma hosszútávú megoldása érdekében a KLIKK-el.	Felelős: KLIKK Közreműködik: Ludas Községi Önkormányzat	2024.12.31.	Szolgáltatás létrejötte és a szolgáltatást igénybe vevők száma (db – fő)	Saját vagy KLIKK forrás	fenntarthatósága függ a forrásbiztosítótól és annak lehetőségeitől	-
9.	Induló és évenként járó iskolakezdési támogatás:	Több esetben nehézségekbe ütközik a pedagógiai intézmények	A pedagógiai szakemberek igényei szerint összeállított, hátrányokat	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993.	Iskola-óvodai első évfolyam megkezdésekor, pedagógus által lehatárolt	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat	2024.12.31.	Támogatás értékösszege és darabszáma, a kialakított	Saját erőforrások vállalkozások és személyek önkéntessége	fenntartható	-

		által megkövetelt eszközök megfelelő mennyiségben és minőségben történő biztosítása a családok részére	csökkentő iskolaszer csomagok, továbbá óvodai csomagok biztosítása, támogatási programok keretében.		évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	induló eszközök-kellékek beszerzése és családok részére történő átadása Iskola-óvodai évkezdés elősegítő pedagógusok által lehatárolt induló évfolyamnak megfelelő eszköz-kellékcsomag biztosítása.	Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet		új vagy régi feltételek szerint (db-Ft)			
III. A nők esélyegyenlősége												
10.	Mentálhigiénias programok	A gyermekvállalást megelőzően, terhesség alatt, továbbá gyermek megszületését	A nők munkaerőpiaci re-integrációját segítő ún. mentálhigiéniás programok és közösségi	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-	A jövőben a munkaerőpiacra történő re-integráció elősegítése érdekében mentálhigiéniás	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat	2028.12.31.	Megrendezett programok száma (db)	Saját erőforrások fejlesztési források, önkéntes források	fenntartható	-

		követően mentálhigiéniás foglalkozások a szülők és szülők-gyermekek részére	alkalmak létrehozása, ahol a hétköznapból kizökkentve jól érezhetik magukat. Pl : Baba-mama klub		2030)	programsorozat kialakítása, továbbá „baba-mama" klub helyszíni kialakítása						
11.	Életkezdési támogatás:	Egyes családok anyagi helyzetéből adódóan nem feltétlen kerülhetnek beszerzése a legfontosabb és kórházban is szükséges eszközök-kellékek	Gyermekjóléti szolgálat által meghatározott eszközök és javak biztosítása és pénzbeni támogatási program kialakítása	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) „Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Életkezdési csomag és egyszeri életkezdési támogatás kialakítása	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet	2026.12.31.	Támogatás értékösszege és darabszáma, a kialakított új vagy régi feltételek szerint (db-Ft))	Saját erőforrások vállalkozások és személyek önkéntessége	fenntartható	-

IV. Az idősek esélyegyenlősége												
12.	Idős-klub:	Az időskorúak ellátásai teljeskörűen biztosítottak a településen a Gyöngyösi és Abasári Társulások, továbbá a falugondnoki szolgáltatások okán. Ellenben kifejezetten idősek részére fejlesztett közösségi alkalmak nincsenek	Megteremteni az időskorú lakosság közösségének létrejöttét és megteremteni valamennyi feltételt ahhoz, hogy akár önállóan, akár segítséggel saját preferenciáknak megfelelő programokat alkossanak, részt vegyenek azokon.	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)	Programtervezésben, fejlesztésben kifejezetten időseknek, idősek által meghatározott preferenciák szerinti csoportosulás „Idős-klub” létrehozásának támogatása, továbbá rendezvények biztosítása a könyvtárban	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat Közreműködik: Civil szervezetek és a helyi könyvtár	2024.12.31.	Megrendezett programok száma (db)	Saját erőforrások fejlesztési források, önkéntes források	fenntartható	-
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
13.	Fogyatékkal élők infokommunikációs	A fogyatékos gyermekek – ugyan településünkön	Biztosítani a csoportelérésekhez szükséges informatikai	-Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-	Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)	Az csoporthoz való csatlakozás, önképzés,	Felelős: Ludas Községi Önkormány	2028.12.31.	Támogatás értékösszege és darabszáma,	Saját erőforrások, vállalkozások és személyek	fenntartható	-

	közegének támogatása:	nem jellemző – ellenben, semmilyen helyi csoportosulást nem tudnak létrehozni, hasonló sorsú társaikkal, ellenben a világháló erre lehetőségük lehet, viszont nem feltétlen áll rendelkezésre a szükséges infokommunikációs háttér	feltételeket.	2024		önfejlesztés lehetőségeinek infokommunikációs megteremtése és igénylők részére történő biztosítása	zat Közreműködik: Civil szervezetek és szociális szövetkezet		a kialakított új vagy régi feltételek szerint (db-Ft)	önkéntessége		
14.	Érzékenyítő és tájékoztató programok	A fogyatékos – szintjétől függetlenül – nehézségek elé állítja nemcsak önmagát a közvetlen érintetett, hanem a gondozó családot egyaránt, sajnos sok esetben a tájékozottság nem teljeskörű, ami problémákat okozhat	Olyan programok létrehozása, amelyekkel az érintett szülők szembesülhetnek a gyermekük gondozásával kapcsolatos lehetőségekről, gyakorlatokról, továbbá érzékenyítő programok létrehozása	Helyi komplex-fejlesztési stratégia 2019-2024	Országos Fogyatékossági Program (2015-2025) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Tájékoztató és érzékenyítő programok kialakítása a célcsoporttagok és családjaik részére	Felelős: Ludas Községi Önkormányzat	2028.12.31.	Megrendezett programok száma (db)	Saját és fejlesztési erőforrások	fenntartható	-

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplővállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítésével a helyi, állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. A célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításban, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
-a HEP intézkedések megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

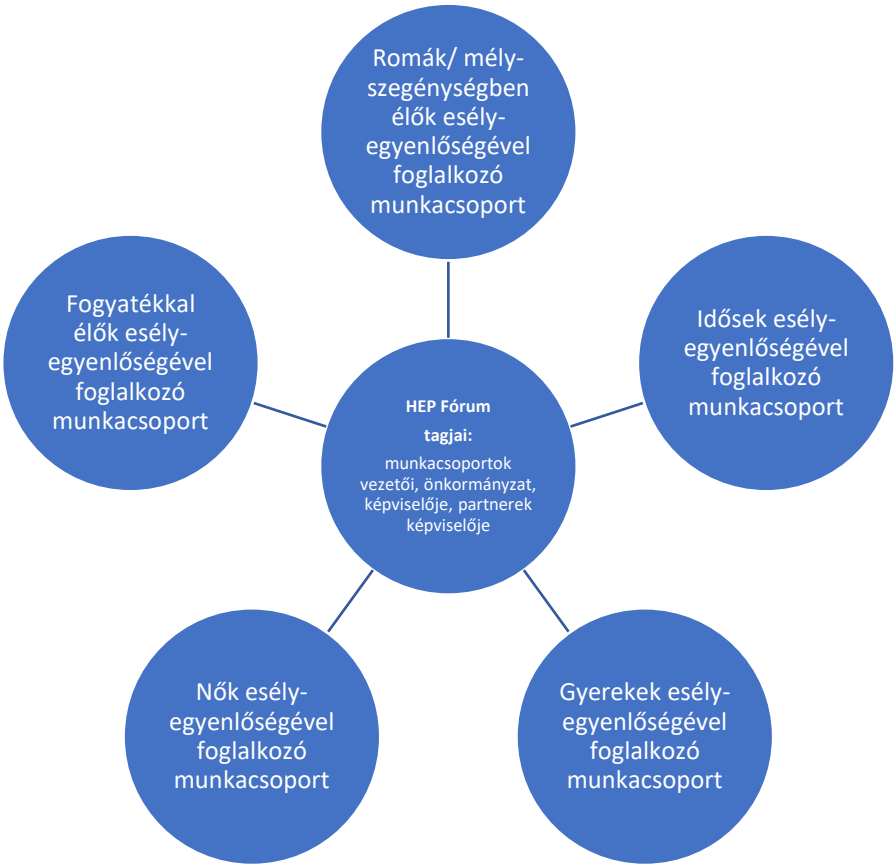

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül,
A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok:

- a település polgármestere
- a település/közös önkormányzatok jegyzője
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői
- meghatározó helyi/ térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői
- 2000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- a helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő – a HEP célcsoportjai kapcsán érintett- civil szervezetek és egyházak képviselői
- a település HEP referense
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak:

- a település képviselő-testületének tagjai.
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórumbevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
    - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójáról, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetőek legyenek.
Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.
Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Ludas község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Ludas község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 73/2023 (XII.19.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Ludas, 2023.12.19.

Vargáné Csengeri Mónika
polgármester

KARÁCSONDI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL
JEGYZŐJE

KIVONAT

Ludas Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
2023. december 19. napján megtartott ülése

72/2023. (XII.19.) határozat

Ludas Községi Önkormányzat Képviselő-testülete Ludas Községi Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Program 2024-2029-i évekre vonatkozó programjavaslatát megtárgyalta és az alábbi döntést hozta:

I. Ludas Községi Önkormányzat képviselő-testülete úgy dönt, hogy elfogadja Ludas Községi Önkormányzat jelen határozat mellékletét képező „Helyi Esélyegyenlőségi Program Ludas Községi Önkormányzat 2024_2029" elnevezésű helyi esélyegyenlőségi programját, amely 2024. január 01. napjától hatályos.
II. A Képviselő-testület felkéri a polgármester, hogy az I. pontban foglalt döntésének megfelelően a Helyi Esélyegyenlőségi Programot az Önkormányzat nevében írja alá, továbbá tegye meg szükséges intézkedéseket az intézkedési tervben foglalt feladatok végrehajtása érdekében.
III. A Képviselő-testület felkéri a polgármester, hogy az I. pontban foglalt döntéséről értesítse a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóságot, valamint gondoskodjon a II. pontban foglalt döntéssel összefüggő feladatok végrehajtásáról

Határidő: 2023.12.31.
Felelős: polgármester

Záradék: A kivonat hiteles

Ludas, 2023. december 19.

Karácsondi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője

Forgó Istvánné
jegyző